

I STATUTY SYNODALNE

KSIĘGA I NORMY OGÓLNE

Statut 1

§ 1. Uchwały Synodu Archidiecezji Przemyskiej obowiązują cały Lud Boży Kościoła Przemyskiego z dniem ustalonym przez biskupa diecezjalnego.

§ 2. Ich treść należy interpretować w kontekście odpowiednich kanonów Kodeksu Prawa Kanonicznego Jana Pawła II, z uwzględnieniem kanonicznej tradycji.

Statut 2

Wszystkie dotychczasowe normy prawa partykularnego, a także funkcjonujące w archidiecezji zwyczaje sprzeczne z tymi statutami, tracą moc obowiązującą.

Statut 3

Księga statutów Synodu Archidiecezji Przemyskiej powinna być przechowywana w kancelarii parafialnej oraz znajdować się w prywatnej bibliotece każdego kapłana archidiecezji.

Statut 4

Nowe przepisy prawne wprowadzane w archidiecezji po wejściu w życie Synodu, będą ogłaszane w urzędowym piśmie: „*Kronika Archidiecezji Przemyskiej*”.

Statut 5

Prawo autentycznej interpretacji statutów synodalnych należy do biskupa diecezjalnego.

Statut 6

Synodalne normy, przedyskutowane w powołanych zespołach synodalnych, przyjęte podczas sesji, zatwierdzone następnie przez biskupa diecezjalnego, powinny stać się przejawem jedności Kościoła lokalnego oraz środkiem formowania postawy odpowiedzialności za wiarę całego Ludu Bożego.

* * *

KSIĘGA II LUD BOŻY ARCHIDIECEZJI PRZEMYSKIEJ

Część I:

Wierni świeccy w Kościele przemyskim

Statut 7

§ 1. Do obowiązków wiernych świeckich należy współpraca w głoszeniu zbawienia wszystkim ludziom. Obowiązek apostołstwa, będący zarazem uprawnieniem, wynika z sakramentu chrztu i bierzmowania.

§ 2. Mogą go wierni wypełniać indywidualnie bądź społecznie, w stowarzyszeniach o charakterze apostołskim, poprzez pozytywne zaangażowanie w struktury doczesne.

§ 3. Zadaniem właściwym dla wiernych świeckich jest apostołstwo polegające na przepajaniu i udoskonalaniu duchem ewangelicznym rzeczywistości doczesnych.

§ 4. Wierny świecki, mocą chrztu i bierzmowania, pełni swoje posłannictwo w świecie, uczestnicząc w uświęcaniu świata, tak samo, jak kapłan czyni to mocą sakramentu kapłaństwa.

Rozdział I: Rodzina katolicka

Statut 8

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem dla kształtowania się charakteru, dojrzałej woli i uczuciowości oraz nabywania cnót społecznych w oparciu o czytelnne zasady etyki katolickiej, dlatego do jej założenia potrzeba należytego przygotowania.

Przygotowanie do małżeństwa

Statut 9

Przygotowanie do małżeństwa i życia rodzinnego obejmuje trzy etapy, którymi są: przygotowanie dalsze, bliższe i bezpośrednie. Szczegółowe zalecenia w tej sprawie, zawiera „Instrukcja o bliższym i bezpośrednim przygotowaniu do małżeństwa”, która zamieszczona jest w Aneksie nr ...

Statut 10

§ 1. Przygotowanie dalsze do małżeństwa rozpoczyna się w rodzinie i obejmuje czas od wczesnego dzieciństwa do decyzji założenia rodziny. Jest ono wspoma-

gane przez zwyczajne nauczanie Kościoła, katechezę, formację w grupach apostołskich oraz inne formy duszpasterstwa.

§ 2. Rodzice są pierwszymi nauczycielami wiary i życia, dlatego poprzez słowo i własny przykład wdrażają swoje dzieci do postawy szacunku i miłości do Boga i drugiego człowieka, właściwego przeżywania własnej i cudzej płciowości, zwracając szczególną uwagę na wartość czystości w każdym stanie powołania.

Statut 11

Przygotowanie bliższe do małżeństwa obejmuje młodzież od 16 roku życia do czasu narzeczeństwa. Składa się na nie:

- ogólne przygotowanie w ramach programu katechezy szkolnej,
- parafialna katecheza przedmałżeńska.

Statut 12

§ 1. Parafialna katecheza przedmałżeńska winna mieć charakter formacji ewangelizacyjno - katechetycznej. Winna ona objąć młodzież pozaszkolną, tj. taką, która ukończyła lub zrezygnowała z edukacji szkolnej.

§ 2. Proboszcz każdej parafii zadba o przeprowadzenie formacji ewangelizacyjno-formacyjnej w ramach przygotowania do małżeństwa w sposób odpowiedni do lokalnych potrzeb i możliwości.

Statut 13

Informacje o odbywającym się przygotowaniu do małżeństwa duszpasterze winni podawać do wiadomości wiernych co pewien czas, a ponadto zamieszczać je w przykościelnej gablotce informacyjnej.

Statut 14

§ 1. Od uczestnictwa w programie bliższego przygotowania do małżeństwa nie należy zwalniać nikogo, choćby musiało ono być skrócone i skondensowane. Jednakże nawet wówczas nie powinno być krótsze niż 15 spotkań ewangelizacyjno - katechetycznych, wg programu diecezjalnego.

§ 2. Gdy nie ma możliwości odbycia katechezy przedmałżeńskiej, nawet w formie skróconej, duszpasterze są zobowiązani w sumieniu do przygotowania kandydatów do małżeństwa w formie osobistych z nimi rozmów i pouczeń przy pomocy literatury i innych środków duszpasterskich. Na zakończenie takiego przygotowania należy przeprowadzić rozmowę sprawdzającą świadomość narzeczonych.

Statut 15

§ 1. Osobom, które odbyły katechizację przedmałżeńską, należy wystawić zaświadczenie o formie i czasie jego ukończenia, które dołącza się do protokołu przedślubnego.

§ 2. Nie wydaje się świadectw ukończenia katechizacji przedmałżeńskiej na podstawie katechezy szkolnej.

Statut 16

§ 1. Przygotowanie bezpośrednie do małżeństwa, czyli katecheza przedślubna, realizuje się w okresie poprzedzającym zawarcie małżeństwa. Odbywa się ono pod kierunkiem własnego proboszcza w parafii jednego z narzeczonych oraz w poradni życia rodzinnego.

§ 2. Spotkania w poradni mają pogłębić tematykę sakramentalności małżeństwa, szczegółowej etyki małżeńskiej i odpowiedzialności rodzicielskiej oraz nauczyć naturalnych metod planowania rodziny. Winny także zawierać pouczenie o przepisach prawa polskiego dotyczących skutków małżeństwa.

§ 3. Spotkania w kancelarii parafialnej mają na celu sporządzenie protokołu przedślubnego, sprawdzenie stanu przygotowania do zawarcia małżeństwa oraz przygotowanie liturgiczne.

§ 4. Duszpasterze powinni zachęcać młodzież, aby etap bezpośredniego przygotowania do zawarcia małżeństwa rozpoczęła wcześniej niż 3 miesiące przed ślubem, czyli np. równoległe z zaręczynami.

§ 5. Na zakończenie katechezy przedślubnej winno się umożliwić udział i zachęcić narzeczonych do przeżycia dnia skupienia, dla modlitewnego pogłębienia wiary przed rozpoczęciem nowej drogi życia.

Statut 17

§ 1. Narzeczeni, którzy nie byli bierzmowani, powinni po odpowiednim przygotowaniu przystąpić do sakramentu bierzmowania przed zawarciem małżeństwa, o ile jest możliwe bez poważnej niedogodności.

§ 2. Narzeczeni dwukrotnie przystępują do sakramentu pokuty: pierwszy raz po zgłoszeniu się do egzaminu narzeczonych, drugi raz przed zawarciem małżeństwa.

Statut 18

Stwierdzenie kanonicznej zdolności do zawarcia małżeństwa należy przeprowadzić zgodnie z prawem Kościoła w Polsce, w tym także z „*Instrukcją dla duszpasterzy dotyczącą małżeństwa konkordatowego*” z dnia 12.11.1998 r.

Statut 19

§ 1. Spisanie protokołu przedślubnego oraz bezpośrednie przygotowanie do zawarcia małżeństwa odbywa się w parafii narzeczonej lub narzeczonego. Decyzja w tej sprawie należy do narzeczonych.

§ 2. Duszpasterze zwracają szczególną uwagę na obowiązek dostarczenia wszystkich dokumentów wymaganych prawem.

Statut 20

§ 1. Obwieszczenie wiernym zamierzonego małżeństwa dokonuje się poprzez zapowiedzi przedślubne, w parafii stałego lub tymczasowego zamieszkania nupturientów, zgodnie z Instrukcją Konferencji Episkopatu, w formie dwukrotnego ustnego wygłoszenia podczas niedziel lub świąt obowiązujących, albo poprzez wywieszenie pisemnej informacji, w miejscu przewidzianym dla ogłoszeń parafialnych, przez okres ośmiu dni.

§ 2. Zapowiedzi przedślubne powinny zachęcać wiernych do modlitwy w intencji narzeczonych

§ 3. Dla ważnych powodów ordynariusz miejsca może zwolnić z obowiązku ogłoszenia zapowiedzi.

§ 4. Dziekan jest uprawniony do zwolnienia z jednej zapowiedzi, wygłaszanej ustnie lub skrócenia czasu wywieszenia obwieszczenia w gablocie do jednej niedzieli lub święta nakazanego.

Duszpasterstwo rodzin

Statut 21

§ 1. Małżonkowie powołani przez specjalny sakrament do obowiązków i godności ich stanu powinni mieć zapewnioną posługę duszpasterską przez cały czas trwania ich małżeństwa.

§ 2. Duszpasterze winni pomóc młodym małżonkom zaadaptować się w nowym środowisku parafii.

Statut 22

Należy zachęcać małżonków do wzajemnej pomocy w rodzinnych grupach formacyjnych organizowanych przez istniejące katolickie ruchy i stowarzyszenia rodzinne.

Statut 23

§ 1. Małżonkowie powinni, przy zachęcie duszpasterzy, podtrzymywać kontakt z poradnią życia rodzinnego.

§ 2. W każdej parafii powinna być dostępna aktualna informacja na temat najbliższego punktu katolickiej poradni rodzinnej (dekanalnej lub rejonowej) oraz możliwości kontaktu z nauczycielem naturalnego planowania rodziny.

§ 3. Duszpasterze winni okazać szczególną wdzięczność doradcom świeckim, animatorom i innym współpracownikom duszpasterstwa rodzin

§ 4. Jedną z podstawowych trosk duszpasterzy winno być dążenie do ukształtowania grupy współpracowników, zwłaszcza małżonków. W tym celu należy dołożyć starań, aby w każdej parafii przynajmniej kilka osób uzyskało formację i dokształcenie z zakresu nauki o rodzinie, np. w Studium Życia Rodzinnego.

Statut 24

§ 1. W pierwszym etapie duszpasterstwa małżonków należy zwracać szczególną ich uwagę na problem wierności zobowiązaniom wynikającym z przysięgi małżeńskiej, a zwłaszcza rozwoju wzajemnej miłości, szacunku do własnych rodziców, odpowiedzialności za życie religijne, uczciwości w dziedzinie pożycia małżeńskiego oraz szacunku dla daru życia.

§ 2. Zachęca się małżonków do regularnego obchodzenia rocznic zawarcia małżeństwa.

§ 3. W duszpasterstwie rodzin należy zwrócić uwagę na takie momenty życia jak narodziny dziecka i chrzest, dzieciństwo i sakramenty pokuty i Eucharystii, dojrzewanie i bierzmowanie, a także usamodzielnienie się i wybór drogi powołania (małżeństwa, kapłaństwa lub życia konsekrowanego).

Statut 25

§ 1. Z okazji narodzin i chrztu dziecka zaleca się zorganizować trzy spotkania z rodzicami.: pierwsze, jeśli to jest możliwe, przed urodzeniem dziecka, drugie i trzecie jako katechezę chrzcielną.

§ 2. Szczególną pomoc młodym rodzinom parafia winna zapewnić w pierwszych latach wychowania dzieci. Do takiej pomocy należy zachęcać inne rodziny poprzez rozmaite formy apostołatu i dzieł charytatywnych.

Statut 26

§ 1. Przygotowanie do I spowiedzi i Komunii świętej to szczególna okazja duszpasterska do katechezy dorosłych, związanej z pogłębianiem ich życia eucharystycznego.

§ 2. W okresie dojrzewania dzieci, rodzice winni korzystać z formacji pogłębiającej przeżycie tego sakramentu, aby z kolei wspomagać uczestnictwo w nim własnych dzieci. W katechezie dorosłych na tym etapie duszpasterzy powinni wspierać przygotowani małżonkowie, pedagodzy i inni specjaliści katoliccy.

Statut 27

Trudnym etapem miłości małżeńskiej i życia rodziny jest okres usamodzielniania się dzieci i ich odejścia z domu. Duszpasterska opieka w tym okresie winna zapewnić formację katechumenalną ukierunkowaną na przeżywanie miłości wtórnej, zaangażowanie apostołskie i społeczne, wspieranie innych rodzin potrzebujących doświadczenia starszych.

Statut 28

§ 1. Zarówno kapłani jak i wierni świeccy powinni z całym szacunkiem odnosić się do małżonków, którzy bądź z powodu bezpłodności, bądź z pobudek altruistycznych, przez adopcję lub w formie rodziny zastępczej, podejmują trud wychowania dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej.

§ 2. Szczególny szacunek należy się ofiarnemu macierzyństwu, zwłaszcza w rodzinach wielodzietnych.

§ 3. Opieką duszpasterską należy objąć także matki samotne, potrzebujące pomocy.

Statut 29

§ 1. W każdym kościele, przynajmniej raz w roku, tj. w Dniu Świętości Życia – w uroczystość Zwiastowania Pańskiego winna odbywać się modlitwa wynagradzająca za grzech pozbawienia życia dzieci nie narodzonych.

§ 2. Duszpasterze i wierni świeccy powinni bronić prawa do życia, przeciwstawiać się wszelkim próbom lansowania aborcji, wspierać wszelkie inicjatywy brońące wartości życia w postaci ruchów obrony życia, krucjat modlitwy i innych dzieł apostoelskich.

§ 3. Wierni powinni mieć również okazję wspierania Domu Matki i Dziecka poprzez Fundusz Ochrony Życia, na który składa się 50% ofiar na tacę ze Mszy świętej w noc Bożego Narodzenia (*Pasterki*) oraz datki składane do skarbon, wystawionych w kościołach przez cały rok.

Statut 30

§ 1. Z wielką troską należy traktować rodziny wielopokoleniowe, w których osoby starsze i chore winny czuć się potrzebne i docenione.

§ 2. Duszpasterze powinni w programie pastoralnym uwzględnić specjalne spotkania religijne dla osób w wieku starszym, a tam gdzie to możliwe, wprowadzić Mszę świętą codzienną w godzinie sprzyjającej uczestnictwu tej grupy wiernych.

§ 3. Wielkie znaczenie wychowawcze mają jubileusze srebrnych i złotych godów, które winny być obchodzone w parafii wspólnotowo. Należy zachęcać starszych małżonków do przeżywania takich uroczystości w duchu postawy apostołstwa i świadectwa.

Struktury i pracownicy duszpasterstwa rodzin

Statut 31

Duszpasterstwo rodzin winno być obecne na każdym poziomie i szczeblu organizacji Kościoła oraz winno być brane pod uwagę jako organiczny element każdego planu duszpasterskiego.

Statut 32

§ 1. Duszpasterstwem rodzin na szczeblu diecezjalnym kieruje dyrektor Wydziału Duszpasterstwa Rodzin, którego mianuje i odwołuje biskup diecezjalny.

§ 2. Dyrektor Wydziału Duszpasterstwa Rodzin kieruje pracą Archidiecezjalnego Ośrodka Duszpasterstwa Rodzin, przy pomocy którego wspiera i koordynuje działania duszpasterstwa rodzin w parafiach, dekanatach i rejonach oraz w ramach

ruchów, instytucji i organizacji kościelnych, a także prowadzi współpracę z organami samorządowymi i organizacjami społecznymi realizującymi działania prorodzinne.

Statut 33

§ 1. Dyrektor Wydziału Duszpasterstwa Rodzin powołuje i przedstawia do zatwierdzenia biskupowi diecezjalnemu Diecezjalną Radę ds. Rodziny, której członkowie wspomagają prace wspomnianego wydziału.

§ 2. Kadencja Rady trwa trzy lata, a jej zadania i kompetencje określa oddzielny regulamin zatwierdzony przez biskupa diecezjalnego.

Statut 34

Na szczeblu dekanatu za koordynację duszpasterstwa rodzin odpowiedzialny jest dekanalny duszpasterz rodzin. Przy współpracy dekanalnych doradców rodziny, przedstawicieli ruchów czy stowarzyszeń oraz innych osób, jednoczy on działania i inicjatywy duszpasterstwa rodzin, mając na względzie dobro rodzin parafii dekanatu .

Statut 35

W strukturze diecezjalnej ważną rolę koordynacyjną spełniają rejonowe Ośrodki Duszpasterstwa Rodzin istniejące w większych miastach w archidiecezji. Ośrodki te pełniąc funkcję centrum życia rodzinnego, mają na celu wspieranie rodziny we wszelkich dziedzinach jej życia, poprzez organizowane seminaria, kursy, prelekcje, odczyty, inicjatywy kulturowe i społeczne oraz inne formy pomocy rodzinom.

Statut 36

§ 1. Właściwe i zwyczajne duszpasterstwo rodzin realizuje się w parafii i jest integralną, a zarazem podstawową dziedziną pracy duszpasterskiej.

§ 2. Odpowiedzialnym za duszpasterstwo rodzin w parafii jest proboszcz, który może powołać sekcję ds. rodziny w Radzie duszpasterskiej. W jej skład wchodzi: przedstawiciele małżonków i rodzin, przedstawiciele istniejących grup formacyjnych, apostołskich i stowarzyszeń prorodzinnych, nauczycieli, dzieł charytatywnych itp.

Statut 37

Obok biskupów i kapłanów odpowiedzialnymi za duszpasterstwo rodzin są osoby życia konsekrowanego. Ich zadaniem jest wspomaganie duszpasterstwa rodzin poprzez dzieła charytatywne, posługę chorym i osieroconym dzieciom, rodzinom niepełnym, wychowanie i poradnictwo oraz przygotowanie młodych do małżeństwa.

Statut 38

Współpracę w ramach duszpasterstwa rodzin każdego szczebla należy nawiązać ze specjalistami świeckimi: lekarzami, prawnikami, psychologami, pracownikami społecznymi, doradcami, itp. oraz z pracownikami środków społecznego przekazu, którzy mogą oddać wielkie usługi dla dobra rodzin.

Duszpasterstwo rodzin w sytuacjach trudnych i nieprawidłowych

Statut 39

Opieką duszpasterską należy otoczyć te rodziny, które z różnych przyczyn przeżywają obiektywnie trudne sytuacje. Do tych sytuacji należą w szczególności:

- emigracja lub wyjazd jednego z małżonków w poszukiwaniu pracy;
- konieczność przebywania jednego ze współmałżonków poza domem, np. wojskowych, marynarzy, więźniów, uchodźców;
- brak własnego mieszkania;
- brak jednego z rodziców;
- niepełnosprawność dzieci lub inne nieuleczalne choroby;
- alkoholizm lub narkomania;
- dyskryminacja z powodów politycznych, religijnych lub innych;
- brak więzi z własną parafią;
- różnice ideologiczne i światopoglądowe;
- brak wystarczających środków utrzymania i in.

Statut 40

Należy dołożyć starań, aby środowisko parafialne, poprzez różne inicjatywy społeczno-polityczne katolików świeckich, wspomagało słuszne dążenia rodzin przeżywających trudności w realizacji prawa do pracy, mieszkania, wynagrodzenia oraz innych niezbędnych warunków do właściwego życia i rozwoju.

Statut 41

Oddziaływanie duszpasterskie winno obejmować także istniejące sytuacje nieprawidłowe, do których zalicza się między innymi konkubinaty, pozostawanie wyłącznie w niesakramentalnym związku małżeńskim, życie w separacji, stany po orzeczeniu rozwodu.

Statut 42

§ 1. W przypadku osób pozostających w konkubinacie lub niesakramentalnym związku małżeńskim, które nie mają przeszkód do zawarcia małżeństwa sakramentalnego, niezbędna jest bardziej wzmożona posługa ewangelizacyjna.

§ 2. Właściwą opieką i troską winni być otaczani ci małżonkowie, którzy znajdują się w separacji lub są rozwiedzeni. Odnalezienie się ich w parafialnej grupie formacyjnej lub apostołskiej pomoże im wytrwać w postawie wierności i chrześcijańskiej konsekwencji.

Statut 43

Środki duszpasterskie, które mogą być podejmowane wobec osób żyjących w związku niesakramentalnym to:

- pogłębianie życia modlitwy, zwłaszcza przebłagalnej, dla uproszenia łaski Bożej;
- udział w niedzielnej mszy świętej oraz w nabożeństwach wynagradzających;
- posługa słowa (specjalistyczne rekolekcje, indywidualne rozmowy duszpasterskie, dni skupienia, lektura religijna itp.);
- przyczynianie się do pomnażania dzieł miłości i sprawiedliwości;
- troska o chrześcijańskie wychowanie dzieci.

Statut 44

§ 1. Duszpasterze mają obowiązek rozeznania konkretnej sytuacji trudnej lub nieprawidłowej małżonków. W wypadku uzasadnionego podejrzenia o nieważność zawartego małżeństwa powinni pomóc zainteresowanym skierować sprawę do Sądu Metropolitalnego.

§ 2. Nie wolno, dla jakiegokolwiek racji, nawet duszpasterskiej, dokonać aktu kościelnego lub ceremonii na rzecz rozwiedzionych, zawierających nowe małżeństwo.

§ 3. W konkretnych, wyjątkowych sytuacjach, duszpasterze winni także uświadomić małżonków o możliwości powrotu do życia sakramentalnego po żalu z powodu złamania przysięgi małżeńskiej oraz zobowiązaniu się do całkowitej wstrzeźliwości. Decyzję o dopuszczeniu do sakramentów, z wykluczeniem zgorszenia, może podjąć spowiednik.

§ 4. W duszpasterskiej trosce o rodziny trudne i nieprawidłowe, szczególną uwagę należy przywiązywać do kontaktów indywidualnych, między innymi podczas wizyty duszpasterskiej.

Misja rodziny w Kościele i społeczeństwie

Statut 45

Jako wspólnota wierząca i ewangelizująca rodzina chrześcijańska potrzebuje stałej i dogłębnej ewangelizacji, którą „Kościół domowy” realizuje uczestnicząc aktywnie w słuchaniu, medytowaniu i głoszeniu słowa Bożego.

Statut 46

Jako wspólnota w dialogu z Bogiem rodzina chrześcijańska jest wezwana do budowania Kościoła poprzez życie sakramentalne, ofiarę życia i modlitwę. Duszpasterze winni troszczyć się, aby małżonkowie coraz bardziej rozumieli swój udział w potrójnej misji Kościoła.

Statut 47

Jako wspólnota w służbie życiu rodzina chrześcijańska uczy się szacunku dla życia przez czystość, ascezę, wstrzeźliwość, ofiarną pracę, praktykę gościnności i bezinteresowną służbę.

Statut 48

Ponieważ rodzina jest *pierwszą i żywotną komórką społeczeństwa*, dlatego duszpasterstwo rodzin powinno wyzwalać z niej te energie, które są zdolne wzbogacać ją głębokim człowieczeństwem oraz włączyć w cały organizm społeczeństwa. Duszpasterze powinni zadbać, aby apostołat rodzin nie ograniczał się tylko do płaszczyzny religijnej, lecz obejmował wszelkie dziedziny życia społecznego, od których zależy dobro każdej rodziny.

Statut 49

Społeczne zadanie rodziny wyraża się nade wszystko w dziele prokreacji i wychowania. Duszpasterze powinni szczególnie doceniać i wspomagać rodziny wielodzietne, zwłaszcza będące w trudnej sytuacji socjalnej. Należy uznać za niezbędne powołanie zespołu charytatywnego, który wychodziłby naprzeciw potrzebom tych rodzin.

Statut 50

Szczególnie palącym problemem współczesnego duszpasterstwa rodzin jest wspieranie ich w funkcji wychowawczej. Duszpasterstwo parafialne powinno zapewnić formy współpracy wszystkich odpowiedzialnych za edukację i wychowanie młodego pokolenia: rodziców z duszpasterzami, nauczycielami, pedagogami i tam gdzie to jest możliwe, pracownikami mediów.

Statut 51

Spoleczne zadania duszpasterstwa wobec rodziny chrześcijańskiej wyznacza *Karta Praw Rodziny* opublikowana przez Stolicę Apostolską w 1983 roku, którą rodziny w parafii winny znać i w miarę możliwości wcielać w życie.

Rozdział II: Parafialne rady duszpasterskie

Statut 52

§ 1. Synod przypomina, że jedną z form zaangażowania wiernych świeckich w życie Kościoła są parafialne rady duszpasterskie.

§ 2. W każdej parafii należy ustanowić radę duszpasterską, której sposób powołania, uprawnienia i obowiązki określa jej własny statut nadany przez biskupa diecezjalnego, zamieszczony w Aneksie nr

§ 3. Parafialna rada duszpasterska spełnia funkcję doradczą i nie może reprezentować parafii na zewnątrz.

Statut 53

§ 1. W Archidiecezji Przemyskiej parafialne rady duszpasterskie wypełniają także zadania przewidziane w prawie powszechnym dla rad ekonomicznych.

§ 2. Biorąc pod uwagę lokalne potrzeby parafialna rada duszpasterska może wyłonić różne sekcje dla poszczególnych zadań (ekonomiczną, budowlaną, ds. młodzieży, ds. środków przekazu itp.).

§ 3. Poszczególne miejscowości należące do parafii mogą mieć swoje wyodrębnione sekcje w radzie duszpasterskiej.

Statut 54

§ 1. Zadaniem parafialnej rady duszpasterskiej jest współpraca z proboszczem w realizowaniu wszystkich zadań spoczywających na parafii.

§ 2. Aby członkowie rady mogli skutecznie wypełniać swe zadania proboszcz zapewni im stałą formację eklezjalno - ascetyczną, uwzględniając możliwości stwarzane w tym zakresie przez domy rekolekcyjne.

Statut 55

Skład parafialnej rady duszpasterskiej, powołanej zgodnie z postanowieniami Synodu, należy wpisać do księgi protokołów przechowywanej w kancelarii parafialnej.

Rozdział III: Duszpasterstwo służby liturgicznej

Ministranci, lektorzy, kantorzy, komentatorzy

Statut 56

Poprawne i godne sprawowanie liturgii wymaga udziału służby liturgicznej. Dlatego przy każdym kościele parafialnym, filialnym i rektorskim, stosownie do możliwości, powinny istnieć zespoły ministrantów, lektorów i kantorów, schole oraz inne grupy posługujących przy spełnianiu czynności liturgicznych.

Statut 57

Ministrantem może być każdy chłopiec, który już w sposób pełny uczestniczy we Mszy świętej (po I Komunii świętej). Wyjątkowo proboszcz może dopuścić ministrantów młodszych oraz równoległe prowadzone dziewczęce grupy ministranckie.

Statut 58

Duszpasterze winni zadbać, aby jednolity i estetyczny strój służby liturgicznej odpowiadał godności sprawowanych czynności.

Statut 59

§ 1. Posługę lektora może spełniać młodzież, odznaczająca się przykładnym życiem, gorliwością w służbie Bożej, należycie przygotowana i posiadająca odpowiednie warunki głosowe. Dopuszczenie młodszych do tej posługi pozostawia się rozropnej decyzji proboszcza.

§ 2. Zaleca się, aby posługę lektora i kantora, zwłaszcza podczas Mszy świętych niedzielnych i obrzędowych, spełniali także dorośli wierni świeccy.

Statut 60

§ 1. Wszystkich ministrantów i lektorów należy objąć duszpasterską troską oraz stałą i systematyczną formacją.

§ 2. Wskazane jest, aby podtrzymywać duszpasterski kontakt z ministrantami i lektorami pracującymi już zawodowo.

Statut 61

§ 1. Odpowiedzialnym za formację ministrantów i lektorów w parafii jest proboszcz lub wyznaczony przez niego kapłan.

§ 2. Zachęca się do poszukiwania i rozpowszechniania nowych form duszpasterstwa ministrantów i lektorów w parafiach.

§ 2. Właściwa formacja służby liturgicznej, poprzez odkrywanie piękna liturgii, jest skuteczną pomocą w odkrywaniu powołań kapłańskich.

Statut 62

Koordinację duszpasterstwa służby liturgicznej w dekanacie sprawuje wyznaczony przez dziekana duszpasterz, który podejmuje inicjatywy ponadparafialne we współpracy z duszpasterzem diecezjalnym.

Statut 63

Inspirującą oraz koordynującą funkcję w zakresie duszpasterstwa służby liturgicznej w archidiecezji spełnia archidiecezjalny duszpasterz służby liturgicznej.

Schole, chóry i parafialne zespoły muzyczne

Statut 64

Śpiew kościelny, który nadaje obrzędom liturgicznym uroczysty charakter ma na celu uwielbienie Boga, sprzyja modlitwie ludu i wznosi duszę do Boga, jest nieodzowną częścią uroczystej liturgii.

Statut 65

Śpiew gregoriański Kościół uznaje za własny śpiew liturgii rzymskiej. Należy więc dążyć do tego, by wierni umieli śpiewać po łacinie przynajmniej niektóre części Mszy świętej (np. *Kyrie eleison*, *Pater noster*, *Agnus Dei*).

Statut 66

§ 1. Należy troskliwie pielęgnować religijny śpiew ludu. Duszpasterze i organiści powinni systematycznie nauczać wiernych pieśni religijnych i śpiewów liturgicznych.

§ 2. Wprowadzanie do liturgii nowych pieśni nie może eliminować śpiewów tradycyjnych.

Statut 67

Śpiewy religijne powinny być dobierane według przepisów liturgicznych z uwzględnieniem zbiorów pieśni zatwierdzonych przez kompetentną władzę kościelną. Zaleca się więc, aby w parafiach istniały zbiory pieśni wykonywanych na *Wejście*, *Przygotowanie darów*, *Komunię świętą*, na *Dziękczynienie* i na *Zakończenie Mszy świętej*.

Statut 68

W ramach liturgii mszalnej nie należy wykonywać piosenek religijnych. Można je natomiast wykonywać poza Mszą świętą, podczas akademii, spotkań katechetycznych i wspólnotowych, pielgrzymek lub innych nabożeństw.

Statut 69

Poprzez śpiew i muzykę należy nadać bardziej uroczysty charakter tym obrzędom, które liturgia w ciągu roku kościelnego specjalnie uwydatnia. Wyjątkowo

podniosłe powinny być odprawiane obrzędy Wielkiego Tygodnia, Bożego Narodzenia i Bożego Ciała.

Statut 70

§ 1. Troską duszpasterską należy otaczać istniejące przy parafiach chóry i inne zespoły śpiewacze.

§ 2. Zachęca się do tworzenia chóru wielogłosowego w każdej większej parafii, zaś scholi liturgicznej przy każdym kościele parafialnym, filialnym i rektorskim.

Statut 71

Podstawowym zadaniem scholi w liturgii jest śpiew naprzemienny z ludem, wykonywanie niektórych śpiewów liturgicznych, podtrzymywanie śpiewu wiernych i pomoc w nauczaniu nowych pieśni.

Statut 72

Do zadań chóru w liturgii należy wykonywanie muzyki wielogłosowej, zwłaszcza polifonii, a także prowadzenie i podtrzymywanie śpiewu wiernych.

Statut 73

Chór czy inny zespół śpiewaczy nie może być usytuowany w miejscu przeznaczonym dla celebransa, koncelebransów i asysty.

Statut 74

Zaleca się aby do prowadzenia chórów, scholi oraz innych parafialnych zespołów muzycznych, włączyć kompetentnych ludzi świeckich.

Statut 75

Duszpasterze niech zatroszczą się aby członkom chórów, scholi oraz innych zespołów muzycznych zapewnić stałą formację duchową i liturgiczną z uwzględnieniem zasad podanych w „Dyrektorium Służby Liturgicznej”.

Statut 76

§ 1. Należy zadbać o to, by w każdej parafii była biblioteczka muzyczna zawierająca śpiewniki, materiały nutowe oraz przeźrocza z tekstami pieśni.

§ 2. Materiały zgromadzone w biblioteczce muzycznej należy opatrzyć pieczęcią parafialną.

Statut 77

Za śpiew oraz kulturę muzyczną w parafii odpowiada proboszcz i inni duszpasterze we współpracy z organistą, dyrygentem chóru i kierownikiem scholi.

Rozdział IV: Grupy modlitewne i ruchy religijne

Statut 78

§ 1. Bardzo zasłużoną instytucją dla inspiracji modlitewnej i apostołskiej są w archidiecezji Róża Żywego Różańca.

§ 2. Synod potwierdza zrzeszanie się wiernych świeckich w Różach Żywego Różańca i zachęca do ożywienia istniejących oraz tworzenia nowych grup różańcowych.

Statut 79

§ 1 Duszpasterze są zobowiązani do stałej troski o formację duchową członków grup różańcowych.

§ 2 Comiesięczne spotkania modlitewno – formacyjne, odbywane w kościele lub w pomieszczeniach parafialnych albo w domach członków, powinny być wzbogacone w elementy informacji religijnej oraz służyć ukierunkowaniu modlitwy na aktualne problemy z życia Kościoła.

§ 3 W ramach spotkań, o których mowa w § 2, duszpasterze winni pomagać w wyszukiwaniu nowych i aktualnych terenów apostołstwa w parafii włączając różne różańcowe w życie kościoła diecezjalnego, w inicjatywy parafialne, zwłaszcza w chrześcijańskie dzieło miłosierdzia.

Statut 80

Członkowie Róż Żywego Różańca powinni pielęgnować między sobą ewangeliczne braterstwo, zwłaszcza w sytuacjach szczególnych, jak choroba, śmierć czy inne doświadczenia.

Statut 81

§ 1 Ważnym i owocnym nurtem życia Kościoła w archidiecezji jest Ruch Światło-Życie. Odgrywa on ważną rolę w naszych parafiach przez czynną obecność świeckich w funkcjach liturgicznych, w pracy formacyjnej i w inicjatywach apostołskich podejmowanych przez wspólnoty oazowe.

§ 2 Celem Ruchu Światło-Życie jest formowanie dojrzałych chrześcijan i budowanie wspólnoty Kościoła poprzez ewangelizację i formację, odnowę liturgii, oraz podejmowanie działań mających na celu przemianę świata w duchu Ewangelii.

§ 2. Działalność Ruchu Światło-Życie oraz szkoły ewangelizacji w archidiecezji są wspierane przez Katolickie Stowarzyszenie «Unum».

Statut 82

W archidiecezji za Ruch Światło-Życie odpowiedzialnym jest moderator archidiecezjalny wspierany przez moderatorów rejonowych i parafialnych oraz świeckich, kierujących poszczególnymi diakoniami ruchu.

Statut 83

Wszyscy duszpasterze powinni:

- zapoznać się z zasadami i programem formacyjnym Ruchu Światło-Życie
- objąć systematyczną opieką duszpasterską istniejącą w parafii wspólnoty tego ruchu przez kierownictwo duchowe, pomoc w sprawach organizacyjnych i koordynację działań ruchu z życiem parafii.
- Wytrwale dążyć, aby ta forma pracy duszpasterskiej obejmowała coraz liczniejsze grono dzieci, młodzieży, małżeństw i rodzin.

Statut 84

Wspólnoty *Domowego Kościoła* zwanych *Oazą Rodzin* kierują się „*Zasadami Ruchu Domowego Kościoła*”.

Statut 85

§ 1. Przygotowaniu młodych do apostołstwa służy w archidiecezji Ruch Apostołstwa Młodzieży (RAM).

§ 2. Celem Ruchu Apostołstwa Młodzieży jest formacja do świadomego i dojrzałego życia wiarą w duchu zdrowego patriotyzmu i zaangażowania społecznego.

§ 3. Istotnym elementem procesu formacji w Ruchu Apostołstwa Młodzieży jest przygotowanie młodzieży do udziału w misji prorockiej, kapłańskiej i królewskiej Jezusa Chrystusa w życiu rodzinnym, sąsiedzkim, zawodowym i politycznym.

Statut 86

Odpowiedzialnym za Ruch Apostołstwa Młodzieży w archidiecezji jest moderator archidiecezjalny, wspierany przez moderatorów grup parafialnych oraz animatorów świeckich, którzy odbyli roczną formację w Studium Animatora Ruchu Apostołstwa Młodzieży.

Statut 87

Duszpasterze powinni zadbać, aby młodzież odbywała formację w Studium Animatora Ruchu Apostołstwa Młodzieży oraz podczas wakacyjnych rekolekcji na odpowiednich stopniach.

Statut 88

Synod widzi wartość w różnorodnych metodach pracy innych grup modlitewnych i ruchów katolickich istniejących na terenie Archidiecezji Przemyskiej, takich jak: *Ruch dla Lepszego Świata*, *Łańcuch Apostolskiej Miłości*, *Odnova w Duchu Świętym*, *Neokatechumenat*, *Fokolaryni*, *Świecka Rodzina Franciszkańska*, *Koła*

Misyjne itp. Ich zadaniem jest pogłębiona formacja wiary oraz szeroko pojęte apostołstwo.

Statut 89

Wszystkie grupy apostołskie i ruchy katolickie winny być otoczone przez duszpasterzy szczególną troską, aby rozwijały się według swego charyzmatu dla pożytku wspólnoty parafialnej, Kościoła diecezjalnego i Ojczyzny.

Statut 90

Szczególnym wyrazem troski osób świeckich, duchownych i zakonnych o powołania do służby Bożej jest w Archidiecezji Przemyskiej *Dzieło Pomocy Powołaniom im. Czcigodnego Sługi Bożego ks. Jana Balickiego (DPP)*.

Statut 91

Dzieło Pomocy Powołaniom ogarnia swą troską, przede wszystkim modlitewną, nowe, budzące się powołania duchowne i towarzyszy rozeznającym je osobom oraz wszystkim realizującym swoją życiową drogę poprzez wybór służby Bogu.

Statut 92

Dzieło winno zaistnieć we wszystkich parafiach archidiecezji, opierając się początkowo o rodziny kapłanów, kleryków i sióstr zakonnych, które zgromadzą wokół siebie innych zatroskanych o powołania duchowne, łącząc się we wspólnej modlitwie w intencjach dzieła, szczególnie w pierwsze czwartki miesiąca.

Rozdział V: Stowarzyszenia wiernych

Statut 93

§ 1. Stowarzyszenia wiernych są formą zorganizowanego apostołstwa zmierzającą do ożywiania duchem chrześcijańskim rzeczywistości doczesnej i powstawania wewnętrznego związku pomiędzy życiem a wiarą.

§ 2. Apostolska działalność stowarzyszeń polega na przenikaniu życia społecznego wartościami ewangelicznymi oraz zajmowanie stanowiska w sprawach publicznych Kościoła, a zwłaszcza reagowanie na zagrożenia wiary i moralności chrześcijańskiej.

§ 3. Z nadzieją na godne owoce ich działalności Archidiecezja Przemyska docenia stowarzyszenia wiernych świeckich jako ważną formę aktywności laikatu w Kościele. Ich praca, ogarniająca różne środowiska, tworzy atmosferę współpracy i jedności, ważną w rozpoznawaniu duszpasterskich potrzeb i zagrożeń.

Statut 94

§ 1. Zachęca się wiernych świeckich do tworzenia parafialnych kół lub oddziałów stowarzyszeń wiernych działających w Archidiecezji Przemyskiej, a zwłaszcza Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży, Stowarzyszenia Rodzin Katolickich, Katolickiego Stowarzyszenia Wychowawców itp.

§ 2. Synod zachęca również do zrzeszania się wiernych świeckich w stowarzyszeniach wiernych właściwych dla poszczególnych grup zawodowych, takich jak Katolickie Stowarzyszenie Lekarzy Polskich lub Katolickie Stowarzyszenie Pielęgniarek i Położnych Polskich oraz podejmowania przez te stowarzyszenia działalności w Archidiecezji Przemyskiej.

§ 3. Synod uznaje potrzebę powoływania do życia w archidiecezji także innych stowarzyszeń wiernych, stawiających sobie za cel aktywizację świeckich do podejmowania właściwych im zadań w Kościele.

§ 4. Realizując statutowe cele stowarzyszeń wierni świeccy winni troszczyć się o własną formację oraz podejmować działania apostołskie w swych środowiskach.

Statut 95

§ 1. Duszpasterze powinni udzielać zachęty, pomocy i wsparcia wiernym świeckim w inicjatywach tworzenia parafialnych kół lub oddziałów stowarzyszeń wiernych.

§ 2. Działające w parafiach koła i oddziały stowarzyszeń wiernych, realizując swe cele statutowe winny aktywnie uczestniczyć w życiu parafii.

§ 3. Troska duszpasterzy o parafialne koła stowarzyszeń winna się wyrażać w udostępnieniu pomieszczeń do prowadzenia właściwej im działalności. Księża proboszczowie, w miarę możliwości finansowych parafii, uwzględnią potrzeby stowarzyszeń, czy też umożliwią im zdobycie środków we własnym zakresie.

Statut 96

§ 1. Stowarzyszenia i ruchy ogólnokościelne lub zatwierdzone przez Konferencję Episkopatu Polski, przed rozpoczęciem swej działalności na terenie archidiecezji, muszą uzyskać aprobatę biskupa diecezjalnego.

§ 2. Stowarzyszenia katolickie przedstawiają biskupowi diecezjalnemu do aprobaty swój statut i proszą o mianowanie asystenta kościelnego, który zapewni stowarzyszeniu integralny związek z Kościołem lokalnym.

§ 3. Stowarzyszenia i ruchy katolickie dbając o swoją tożsamość, troszczą się także o wiarygodność w sprawach materialnych. W tym celu, do końca stycznia każdego roku, przedstawiają sprawozdanie finansowe Radzie ekonomicznej, za pośrednictwem ekonoma archidiecezji.

§ 4. Nowe ruchy i stowarzyszenia, nie posiadające jeszcze kościelnej aprobaty powinny starać się o budowanie jedności Kościoła, co będzie podstawą ich wspierania i potwierdzenia pozytywnej działalności.

Rozdział VI: Akcja Katolicka

Statut 97

W Archidiecezji Przemyskiej działa Akcja Katolicka, powołana przez biskupa diecezjalnego, jako publiczne stowarzyszenie świeckich, którzy bezpośrednio współpracują z hierarchią w realizacji apostołskiej misji Kościoła.

Statut 98

Akcja Katolicka kieruje się swoim statutem zatwierdzonym przez biskupa diecezjalnego.

Statut 99

Zadania formacyjne Akcji Katolickiej winny zmierzać do pogłębiania życia religijnego, moralnego, intelektualnego i kulturalnego oraz ukierunkowania członków na zadania apostołskie.

Statut 100

Ważnym elementem formacji apostołskiej jest kształcenie liderów katolickich i przygotowanie ich do aktywności w życiu społecznym, gospodarczym, kulturalnym i politycznym.

Statut 101

Cechą duchowości Akcji Katolickiej powinien być dynamizm ewangelizacyjny realizowany w jedności z proboszczem i biskupem.

Statut 102

Przy zmianie na stanowisku proboszcza parafii oddział Akcji Katolickiej nie zaprzestaje swojej działalności. Nowy proboszcz jest zobowiązany do współpracy z tym stowarzyszeniem, uzyskawszy nominację na asystenta kościelnego.

Rozdział VII: Środki przekazu w służbie Ewangelii

Statut 103

§ 1. Synod docenia znaczenie środków przekazu w życiu jednostek oraz wspólnot, dlatego widzi potrzebę szerszego ich włączenia w głoszenie Ewangelii oraz kształtowanie postaw chrześcijańskich.

§ 2. Należy dążyć do tego by katolicka prasa oraz rozgłośnie radiowe stawały się ponadparafialnym środkiem oddziaływania duszpasterskiego, ważnym źródłem informacji oraz ośrodkami formacji apostołskiej, zwłaszcza dla młodych chrześcijan.

Statut 104

§ 1. Wszystkich duszpasterzy, a zwłaszcza proboszczów, zobowiązuje się do promocji prasy religijnej, książek, kaset video oraz innych środków przekazu spełniających zadania formacyjne.

§ 2. Zaleca się, aby w parafiach powstawały biblioteki oraz czytelnie prasy katolickiej. Prowadzenie tej działalności można powierzyć stowarzyszeniom wiernych czy grupom apostołskim.

§ 3. Należy szerzyć, zwłaszcza w małych wspólnotach, umiejętność analizowania oraz dyskusowania artykułów z prasy czy książek o tematyce religijnej.

§ 4. Gablotki przykościelne, w których winny znajdować się podstawowe informacje z historii parafii, mogą być również miejscem przekazu ewangelicznego orędzia, aktualizowanego z biegiem roku liturgicznego.

Statut 105

§ 1. Zachęca się duchownych oraz wiernych świeckich do przygotowywania oraz publikowania tekstów pomocnych w dziele ewangelizacji.

§ 2. W upowszechnianiu informacji oraz formowaniu przekonań ważną rolę mogą odegrać pisma lokalne, wydawane przez grupy apostołskie czy wspólnoty parafialne.

§ 3. Przestrzega się duchownych oraz wiernych świeckich przed publikacją swoich artykułów i wystąpień w środkach masowego przekazu w czasopiśmie atakujących religię oraz dobre obyczaje.

Rozdział VIII: Troska o potrzebujących pomocy, chorych i więźniów

Statut 106

Miłosierdzie chrześcijańskie należy do natury Kościoła i powinno obejmować duchowe oraz materialne potrzeby człowieka.

P a r a f i a

Statut 107

§ 1. W kościelnej pracy charytatywnej powinni uczestniczyć, pod przewodnictwem biskupa diecezjalnego, wszyscy kapłani i wierni świeccy.

§ 2. Zachęca się rodziców do pielęgnowania w rodzinach postawy wrażliwości, życzliwości i ofiarności wobec potrzebujących.

§ 3. Duszpasterze powinni kształtować wrażliwość charytatywną poprzez osobisty przykład, katechizację, przepowiadanie słowa Bożego oraz wskazywanie konkretnych możliwości pomocy potrzebującym.

§ 4. W działalność charytatywną parafii należy włączyć młodzież oraz wszystkie grupy apostołskie.

Statut 108

§ 1. Polem świadczenia miłosierdzia chrześcijańskiego we wszystkich jego wymiarach powinny być wspólnoty parafialne.

§ 2. W każdej parafii należy powołać zespół charytatywny, który pod kierunkiem proboszcza lub jego delegata będzie rozpoznawał potrzeby w środowisku i szukał sposobów ich zaradzenia.

§ 3. Proboszcz winien zapewnić duchową opiekę oraz właściwą formację członkom zespołu charytatywnego.

§ 4. Zasady powoływania oraz działania zespołów charytatywnych określa *Instrukcja o Zespołach Charytatywnych w Parafii* stanowiąca Aneks nr s.

§ 5. Do obowiązków proboszcza parafii należy odpowiednio wykorzystać Tydzień Miłosierdzia w parafii dla budzenia wrażliwości na potrzebujących i poszukiwanie trwałych sposobów wychodzenia z ubóstwa.

Statut 109

§ 1. Troski duszpasterzy oraz ich wrażliwości powinni doświadczać ludzie chorzy.

§ 2. W ramach zwyczajnej posługi duszpasterskiej proboszcz lub jego współpracownicy powinni nawiedzać chorych, zwłaszcza obłożnie, parafian.

§ 3. W każdej parafii należy chorym umożliwić spowiedź i Komunię świętą jeden raz w miesiącu oraz przed Świętami Bożego Narodzenia i Wielkiej Nocy.

§ 4. W kancelarii parafialnej winna być prowadzona Księga chorych i zaopatrzonych.

Szpitale

Statut 110

§ 1. Celem zabezpieczenia duchowych potrzeb ludzi chorych, przebywających w zakładach leczenia, biskup diecezjalny kieruje do tych zakładów kapelanów.

§ 2. Zakres obowiązków oraz uprawnień uzgadnia kapelan z dyrekcją szpitala, w formie umowy pisemnej, której kopię należy przesłać do Kurii Metropolitalnej.

§ 3. Synod uznaje potrzebną autonomię kapelana w ramach dekanatu, zalecając mu braterską współpracę z innymi kapłanami pod kierunkiem dziekana.

Statut 111

§ 1. Kapelanowi szpitala jest powierzona troska duszpasterska wobec przebywających w zakładzie leczenia, w zakresie sprawowania sakramentu pokuty i Eucharystii, głoszenia słowa Bożego, udzielania namaszczenia chorych oraz bierzmowania tym, którzy znajdują się w niebezpieczeństwie śmierci.

§ 2. W przypadkach koniecznych, kapelani udzielają chrztu w formie prostej, wystawiając zaświadczenie właściwemu proboszczowi, który dopełni obrzędy sakramentu i dokona spisania aktu. Kapelan zaś, dla porządku, fakt chrztu odnotowuje w specjalnej księdze, która nie posiada jednak waloru księgi ochrzczonych w rozumieniu kan. 877 § 1 Kodeksu Prawa Kanonicznego.

§ 3. Na mocy sprawowanego urzędu kapelan szpitala posiada władzę rozgrzeszania z cenzur wiążących mocą samego prawa, ale nie zarezerwowanych i nie zadeklarowanych, z zachowaniem przepisu kan. 976 KPK.

§ 4. Do zadań kapelana szpitala należy ponadto prowadzenie rozmów duszpasterskich z chorymi pozostającymi pod jego opieką, w celu służenia pomocą w chrześcijańskim przeżywaniu choroby i cierpienia oraz przygotowania do owocnego korzystania z sakramentów.

Statut 112

§ 1. W zakresie troski kapelana szpitala pozostają, obok chorych, lekarze oraz personel medyczny, w pracy z którymi należy poszukiwać nowych form duszpasterskiego kontaktu.

§ 2. Duszpasterstwo służby zdrowia powinno zmierzać do włączenia w życie wspólnoty parafialnej według miejsca zamieszkania.

Statut 113

§ 1. Promocja stowarzyszeń katolickich działających w środowisku służby zdrowia oraz formacja do apostołstwa w tym środowisku należy do obowiązków kapelana.

§ 2. Kapelan powinien współpracować z powstającymi na terenie archidiecezji ośrodkami opieki paliatywnej i hospicyjnej.

Statut 114

§ 1. Obowiązkiem kapelana jest prowadzenie dokumentacji chorych zaopatrzonych sakramentami świętymi, która pozwoli na rzetelne wystawianie zaświadczeń dla celów pogrzebu katolickiego.

§ 2. Posługa kapelana wymaga ponadto prowadzenia księgi ofiar w kaplicy szpitalnej oraz sposobu wydatkowania zebranych kwot.

§ 3. Kaplica szpitalna winna posiadać księgę inwentarzową prowadzoną według zasad ustalonych przez Synod w Instrukcji, którą stanowi Aneks nr ...

§ 4. Godnym zalecenia jest prowadzenie przez kapelana kroniki posługi duszpasterskiej.

Zakłady karne

Statut 115

§ 1. Pozostający w zakładach karnych, aresztach śledczych i schroniskach dla młodzieży otoczeni są specjalną opieką duszpasterską.

§ 2. Odpowiedzialnym za tę posługę w zakładzie zamkniętym jest miejscowy proboszcz, który zwraca się do biskupa diecezjalnego o mianowanie kapelana.

§ 3. Kapelan, którym może być proboszcz, po mianowaniu, podpisuje umowę z zarządem zakładu, w której określa się zakres obowiązków oraz uprawnień.

§ 4. Kapelan winien pozyskiwać do współpracy świeckich, zorganizowanych w bractwa więzienne lub wywodzących się z parafialnych grup apostołskich i modlitewnych.

§ 5. Biskup diecezjalny mianuje jednego z kapelanów zakładów zamkniętych archidiecezjalnym duszpasterzem więźniów, którego zadaniem będzie koordynowanie tej dziedziny duszpasterstwa.

Caritas

Statut 116

§ 1. W celu koordynowania działalności charytatywnej została reaktywowana «Caritas» Archidiecezji Przemyskiej.

§ 2. Działalność «Caritas» reguluje statut nadany przez biskupa diecezjalnego, stanowiący Aneks nr

§ 3. Dyrektor «Caritas» jest równocześnie archidiecezjalnym duszpasterzem dzieł dobroczynnych.

Fundacja «Wzrastanie»

Statut 117

§ 1. Wśród inicjatyw dobroczynnych, na uznanie i pomoc zasługują dzieła charytatywne, prowadzone przez Fundację Pomocy Dzieciom i Młodzieży im. Jana Pawła II «Wzrastanie».

§ 2. Prowadzona, zgodnie z własnym statutem działalność fundacji, ze względu na udzielone poparcie, podlega nadzorowi biskupa diecezjalnego, w zakresie działalności wychowawczej oraz gromadzenia i wydawania środków finansowych.

§ 3. Zarząd fundacji, do końca stycznia każdego roku, składa biskupowi diecezjalnemu sprawozdanie ze swej działalności.

Rozdział IX: Troska o trzeźwość i przeciwdziałanie innym uzależnieniom

Statut 118

Wszyscy duszpasterze Archidiecezji Przemyskiej są zobowiązani do pielęgnowania trzeźwości w swoim życiu oraz do pracy trzeźwościowej w swoich parafiach.

Statut 119

W pracy trzeźwościowej należy kierować się wytycznymi zawartymi w *Instrukcji o pracy trzeźwościowej w Archidiecezji Przemyskiej* stanowiący Aneks nr

Statut 120

Szczególne okresy pracy trzeźwościowej to Adwent, Wielki Post, miesiąc sierpień, przygotowanie do I Komunii świętej, bierzmowania i sakramentu małżeństwa.

Statut 121

Zachęca się usilnie duszpasterzy do propagowania w pracy trzeźwościowej ruchu abstynenckiego *Krucjata Wyzwolenia Człowieka* oraz do nawiązywania współpracy z grupami AA (*Anonimowi Alkoholicy*), Al-Anon (*rodziny uzależnionych*), Al-Aten (*dzieci alkoholików*), z poradniami odwykowymi, a także z gminnymi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych.

Statut 122

Synod przypomina o duchowych korzyściach z udziału w prowadzonych w archidiecezji rekolekcjach o nazwie *Oaza Rekolekcyjna Diakonii Wyzwolenia* oraz innych formach pracy trzeźwościowej.

Statut 123

Zachęca się nowożeńców do urządzania wesel bezalkoholowych. Modlitwa, ofiara i post, której wyrazem jest abstynencja od alkoholu podczas przyjęcia weselnego jest darem miłości ofiarowanym Bogu z nadzieją na szczególne Boże błogosławieństwo. Pamiątką tego dnia i zadatkiem łask jest błogosławieństwo biskupa udzielane z okazji takich wesel.

Statut 124

Synod wzywa do wysiłku w kierunku promowania troski o zdrowie przejawiającej się opanowaniem uzależnienia od nikotyny. Pozytywny przykład opanowania powinni dawać młodzieży rodzice, kapłani oraz inni wychowawcy.

Statut 125

Synod z troską przypomina o nowym zagrożeniu, którego doświadcza zwłaszcza współczesna młodzież ze strony narkotyków. Należy pogłębiać znajomość przyczyn, które prowadzą do tych uzależnień oraz usilnie poszukiwać dróg rozwiązania narastającego problemu.

Statut 126

§ 1. Całe środowisko rodzinne, a zwłaszcza samych rodziców, zachęca się do czujności i pozytywnego przeciwdziałania zagrożeniu narkomanią.

§ 2. Odpowiedzialność za przeciwdziałanie narkomanii powinna brać szkoła z jej dyrekcją i wychowawcami.

§ 3. Synod wzywa do włączenia się w odpowiedzialność za przeciwdziałanie narkomanii wszelkie środowiska, a zwłaszcza organy samorządu, wymiaru sprawiedliwości oraz policję.

Rozdział X: Duszpasterstwa zawodowe

Statut 127

§ 1. Doceniając znaczenie ludzkiej pracy jako źródła utrzymania, jej rolę w kształtowaniu osobowości oraz w uświęcaniu człowieka, Synod zaleca podejmowanie wszelkich działań zmierzających do pielęgnowania więzi, których podstawą jest realizowanie społecznej nauki Kościoła w środowisku pracy.

§ 2. Należy ciągle doskonalić istniejące formy duszpasterstwa grup zawodowych, poszukując nowych form kontaktu z rolnikami, robotnikami i rzemieślnikami, nauczycielami i wychowawcami, służbą zdrowia i innymi grupami zawodowymi.

§ 3. Podstawowym celem duszpasterstwa zawodowego winno być kształtowanie postaw etycznych właściwych danej grupie zawodowej, z uwzględnieniem nauki Kościoła, a zwłaszcza encyklik społecznych papieży.

Statut 128

§ 1. Sprawdzone metody duszpasterstwa zawodowego są systematyczne spotkania formacyjne, dni skupienia i rekolekcje zamknięte, nabożeństwa z okazji dni patronalnych, pielgrzymki do sanktuariów lokalnych oraz ogólnopolskie spotkania i dni modlitwy, których inicjatorami powinni być sami wierni świeccy. Kapłani winni okazać tym inicjatywom zrozumienie i duszpasterską pomoc.

§ 2. Propozycje nowych form duszpasterstwa zawodowego powinny być wypracowywane w Akcji Katolickiej oraz innych stowarzyszeniach.

Statut 129

§ 1. Duszpasterstwo grup zawodowych powinno ze szczególną wrażliwością odnosić się do ludzi bezrobotnych.

§ 2. Zachęca się do tworzenia, w ramach wspólnot duszpasterskich, ośrodków dokształcania w kierunku aktywnego poszukiwania i tworzenia miejsc pracy.

§ 3. Ważną rolę w dziedzinie dokształcania mogą odegrać Ludowe Uniwersytety Katolickie, których powstawanie należy inicjować i wspierać.

Rozdział XI: Duszpasterstwo pielgrzymkowe i turystyczne

Statut 130

§ 1. Pielgrzymowanie do miejsc świętych jest ważnym przejawem życia religijnego, praktykowanym od wieków w Kościele. Dlatego zaleca się popieranie ruchu pielgrzymkowego, pogłębiając tę formę pobożności.

§ 2. Synod docenia formacyjną i pokutną rolę *Pieszrej Pielgrzymki Przemyskiej na Jasną Górę*. Wypracowany styl tej duszpasterskiej inicjatywy należy utrzymywać i doskonalić.

Statut 131

§ 1. Ważną rolę w kształtowaniu pobożności przyznaje się lokalnym miejscom kultu, z radością witając powstawanie nowych lub odradzanie się zapomnianych w przeszłości sanktuariów.

§ 2. W Archidiecezji Przemyskiej miejscami szczególnego kultu są: bazylika archikatedralna w Przemyślu oraz sanktuaria maryjne: Borek Stary, Domaradz, Haczów, Hyżne, Jarosław - MB Bolesnej, Jasień, Jaśliska, Jodłówka, Kalwaria Paławska, Leżajsk – bazylika OO. Bernardynów, Łańcut - Fara, Polańczyk, Przemyśl – kościół OO. Franciszkanów, Stara Wieś, Tuligłowy i Wielkie Oczy.

Statut 132

§ 1. Zaleca się, aby każda parafia, przynajmniej raz w roku zorganizowała pielgrzymkę do wybranego sanktuarium.

§ 2. Kustosz sanktuarium jest zobowiązany zapewnić pielgrzymom obsługę duchową oraz konieczną bazę materialną.

§ 3. We wszystkich sanktuariach należy zabezpieczyć odpowiednią ilość sanitariatów, a mieszkańców zachęcać do gościnności wobec pielgrzymów.

Statut 133

§ 1. Wszystkie sanktuaria na terenie archidiecezji są zobowiązane do realizacji jednolitego programu duszpasterskiego zatwierdzonego przez biskupa diecezjalnego.

§ 2. Nad prawidłowym funkcjonowaniem sanktuarium czuwa miejscowy archiprezbiter przy współpracy dziekanów.

Statut 134

§ 1. Kościół przemyski powinien ciągle poszukiwać nowych form ewangelizacji osób przebywających na wakacjach, urlopach czy w sanatoriach.

§ 2. Synod zobowiązuje duszpasterzy miejsc uzdrowiskowych i turystycznych, aby każdego roku opracowywali program rocznej pracy, skonsultowany z Wydziałem Duszpasterskim Kurii Metropolitalnej.

Rozdział XII: Ewangelizacja przez kulturę

Statut 135

§ 1. Ze względu na znaczenie kultury przepełnionej wartościami chrześcijańskimi i narodowymi zaleca się, aby należycie cenić i popierać wszelką twórczość artystyczną zawierającą ludzkie, chrześcijańskie i narodowe motywy.

§ 2. Parafie oraz inne kościelne osoby prawne często pełniły rolę promotorów sztuki sakralnej, literatury i architektury. Należy dążyć by nadal były mecenasami prawdziwej sztuki oraz ośrodkami krzewienia chrześcijańskiej kultury.

Statut 136

§ 1. Okazją do prezentacji, zwłaszcza lokalnych form kultury, mogą być Dni Kultury Chrześcijańskiej oraz spotkania z twórcami kultury.

§ 2. Zachęca się do organizowania koncertów, przeglądów i festiwali piosenek i pieśni religijnych w wykonaniu solistów i zespołów.

§ 3. Troskliwą opieką niech zostaną otoczone chóry kościelne, które mają specjalne zadanie w krzewieniu kultury muzycznej.

§ 4. Zachęca się do zakładania teatrów amatorskich, klubów twórczości, których zadaniem będzie pielęgnowanie i upowszechnianie chrześcijańskiej kultury i sztuki.

§ 5. Duszpasterze powinni nawiązywać kontakty z twórcami kultury. Należy otoczyć opieką ludowych artystów, poetów, malarzy, rzeźbiarzy, muzyków oraz innych twórców.

Statut 137

W parafiach, w których istnieją takie możliwości, należy organizować parafialne kawiarnie i kluby dla młodzieży, dorosłych oraz seniorów, które umożliwią stały kontakt, wzajemne poznawanie oraz integrację rodziny parafialnej.

Statut 138

§ 1. Administratorów obiektów zabytkowych zobowiązuje się do szczególnej troski wobec materialnych świadectw kultury.

§ 2. Proboszczowie zatroszczą się, aby obiekty zabytkowe, dostępne do zwiedzania, były właściwie zabezpieczone, a zwiedzający kościoły zachowywali się z godnością właściwą tym miejscom.

§ 3. Zaleca się, aby obiekty, o których mowa w paragrafie drugim, posiadały dokumentację, której jeden egzemplarz należy przekazać do archiwum Kurii Metropolitalnej.

§ 4. Przedmioty zabytkowe, księgi parafialne, obrazy, figury itp. mogą być udostępnione osobom trzecim przez zarządcę tylko za pisemną zgodą ordynariusza, po spisaniu dokładnej umowy. Dotyczy to także przypadków renowacji i konserwacji.

Statut 139

§ 1. Ważną rolę w zabezpieczeniu najcenniejszych obiektów zabytkowych oraz promocji troski o zabytki przyznaje Synod Muzeum Archidiecezji Przemyskiej *im. bł. Bpa Józefa Sebastiana Pelczara*. Zasady jego funkcjonowania oraz szczegółowe zadania określa oddzielny statut stanowiący Aneks nr

§ 2. Zachęca się do organizowania, w łączności z muzeum archidiecezji, lokalnych muzeów oraz parafialnych izb pamięci, gdzie będą gromadzone ślady duchowej kultury, wyrażone w przedmiotach materialnych.

* * *

Część II
ŚWIĘCI SZAFARZE CZYLI DUCHOWNI

Rozdział I: Przygotowanie do kapłaństwa

Troska o powołania kapłańskie

Statut 140

Synod Archidiecezji Przemyskiej usilnie wzywa wszystkich diecezjan do troski i odpowiedzialności za sprawę powołań kapłańskich, zakonnych i misyjnych.

Statut 141

§ 1. Odpowiedzialność za duszpasterstwo powołań spoczywa przede wszystkim na biskupie diecezjalnym, który jest ojcem i przyjacielem dla kapłanów archidiecezji.

§ 2. Troskę biskupa diecezjalnego o powołania duchowne powinni ochotnie dzielić wszyscy kapłani archidiecezji, szczególnie poprzez modlitwę i własne świadectwo ewangelicznego kapłaństwa.

Statut 142

W trosce o nowe powołania uczestniczą również wszystkie rodziny zakonne poprzez modlitwę i świadectwo radosnej służby Bogu i ludziom.

Statut 143

Poszczególne parafie, korzystające z posługi kapłanów, winny być środowiskami odkrywania powołań do służby w Kościele. Będzie to świadectwo żywotności wiary tych wspólnot.

Statut 144

Świadectwem żywotności stowarzyszeń, ruchów, grup modlitewnych i apostoelskich jest, między innymi, odkrywanie pośród nich powołań kapłańskich lub zakonnych.

Statut 145

§ 1. Szczególnym miejscem modlitwy i troski o nowe powołania winny stać się wszystkie rodziny naszej archidiecezji.

§ 2. Pomoc rodzinom w przezwyciężeniu kryzysu ojcostwa i macierzyństwa może posłużyć odkryciu drogi życia kapłańskiego lub zakonnego.

Statut 146

Miejscem odkrywania powołań do służby Bożej są grupy ministrantów i lektorów. Ich systematyczna formacja wskazująca na potrzebę pracy nad sobą pomaga w odkrywaniu duchowego ojcostwa.

Statut 147

Wszyscy wierni, a w szczególności katecheci, nauczyciele i wychowawcy winni uczestniczyć w trosce całego Kościoła, aby nigdy nie brakło mu powołań.

Wyższe Seminarium Duchowne

Statut 148

Przygotowanie przyszłych kapłanów dla archidiecezji i Kościoła powszechnego dokonuje się w Wyższym Seminarium Duchownym, które jest przedmiotem szczególnej troski biskupa diecezjalnego, kapłanów i świeckich.

Statut 149

§ 1. Na mocy dekretu Kongregacji Wychowania Katolickiego z dnia 7 października 1995 roku Wyższe Seminarium Duchowne w Przemyślu, założone w 1687 roku, zostało afiliowane do Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. Zasady współpracy naukowej i dydaktycznej określa umowa zawarta dnia 25 kwietnia 1995 roku.

§ 2. Na podstawie historycznej tradycji, Wyższe Seminarium Duchowne w Przemyślu złączone jest z Instytutem Teologicznym.

Statut 150

W realizowaniu swoich zadań seminarium kieruje się kościelnym prawodawstwem powszechnym, wydanymi przez Konferencję Episkopatu Polski, aktualnymi postanowieniami „*Zasad formacji kapłańskiej w Polsce*”, normami niniejszego Synodu oraz zatwierdzonym przez biskupa diecezjalnego własnym statutem, który stanowi Aneks nr *.

Statut 151

O prawidłowy przebieg formacji w seminarium troszczą się mianowani przez biskupa diecezjalnego przełożeni i wykładowcy. Skuteczność pracy formacyjnej wymaga zgodnej współpracy wszystkich przełożonych, profesorów i alumnów oraz pełnego zaangażowania ich sił i czasu.

Statut 152

Formacja seminaryjna winna mieć charakter wszechstronny i obejmować płaszczyzny: ludzką, intelektualną, duchową i pastoralną.

Statut 153

§ 1. Proboszczowie są współodpowiedzialni za przygotowanie i dopuszczenie do kapłaństwa alumnów pochodzących z ich parafii. W tym celu otaczają ich ojcowską opieką i nie uchylają się od ścisłej współpracy z przełożonymi seminarium.

§ 2. Wikariusze oraz inni kapłani przebywający na terenie parafii, dzielą z proboszczem współodpowiedzialność za formację kandydatów do kapłaństwa.

Statut 154

Odpowiedzialność za formację kandydatów do kapłaństwa dzielą także wierni świeccy, którzy mają również prawo opiniować seminarzystów przystępujących do święceń.

Statut 155

Przełożeni seminarium winni troszczyć się o nawiązanie bezpośredniego kontaktu z rodzicami alumnów, zarówno przez okresowe spotkania, jak też przez odwiedziny wychowanków w ich domach rodzinnych.

Statut 156

Obowiązek utrzymania seminarium duchownego spoczywa zarówno na duchownych jak i świeckich całej archidiecezji. Zakony uczestniczą w tej powinności zgodnie z przepisami prawa.

Rozdział II: Obowiązki i prawa duchownych

Obowiązek życia świętego

Statut 157

§ 1. Prezbiterzy z racji otrzymanego szczególnego powołania i przyjętych święceń kapłańskich powinni starać się o wzrost we wierze, pogłębione życie duchowe na drodze wiernego wypełniania pasterskiej posługi oraz ascezy osobistej, a także czynne praktykowanie miłosierdzia chrześcijańskiego.

§ 2. Życie duchowe kapłana winno być zasilane godnym i pobożnym sprawowaniem codziennej Eucharystii, rozmyślaniami, modlitwą Liturgii godzin i różańcową, lekturą Pisma świętego i dzieł ascetycznych, nawiedzeniem Najświętszego Sakramentu oraz rachunkiem sumienia.

§ 3. Duchowni powinni regularnie i często (np. dwa razy w miesiącu) przystępować do sakramentu pokuty, w miarę możliwości, u stałego spowiednika.

§ 4. Każdy kapłan winien co roku odprawić przynajmniej trzydniowe rekolekcje. Dla zajętych nauką religii czasem na odprawienie rekolekcji są wakacje oraz ferie szkolne. Czasu przeznaczanego na rekolekcje nie wlicza się w urlop.

§ 5. Zachęca się, aby kapłani odprawiali rekolekcje w Wyższym Seminarium Duchownym oraz w domach rekolekcyjnych na terenie archidiecezji.

Statut 158

§ 1. Pogłębianiu duchowości sprzyja przynależność do tradycyjnych i nowych wspólnot kapłańskich, które mają na celu prowadzenie życia w duchu Ewangelii. Zachęca się kapłanów do włączania się w te wspólnoty (*Unia Apostolska Kleru, Fokolaryni, itp.*).

§ 2. Małe wspólnoty kapłańskie, które spotykają się na wspólnej modlitwie i refleksji, niech kultywują z coraz większym zapalem swoją tożsamość.

§ 3. Duchowej formacji służą także adoracje kapłańskie oraz dekanalne dni skupienia, które odbywają się z okazji kongregacji lub innych spotkań.

§ 4. Celem wejścia do miejscowej wspólnoty kapłańskiej, ksiądz przybywający do dekanatu składa wizytę dziekanowi, a w stosownym czasie przedstawi się także innym kapłanom.

Statut 159

§ 1. Synod przypomina o potrzebie i obowiązku noszenia stroju duchownego, który jest znakiem kapłańskiej tożsamości.

§ 2. Podczas sprawowania czynności liturgicznych i w czasie katechizacji obowiązującym strojem jest zasadniczo sutanna.

§ 3. W innych sytuacjach strojem uprawnionym jest garnitur i koloratka.

§ 4. Strój świecki jest dopuszczony podczas wypoczynku oraz w sytuacjach uznanych za wyjątkowe.

Statut 160

§ 1. Stosownie do złożonych przyrzeczeń, duchowni zachowując kapłańską czystość jako znak pasterskiej miłości do Kościoła, dają świadectwo wewnętrznego związku z Chrystusem i są gotowi do ofiarnej służby Ludowi Bożemu.

§ 2. Kapłani winni unikać wszystkiego co naraża ich czystość na niebezpieczeństwo, bądź może być zgorszeniem dla wiernych.

§ 3. Pielęgnowanie braterskiej przyjaźni przyczynia się do wytrwania w powołaniu, a w razie potrzeby może być motywem braterskiego upomnienia.

Statut 161

§ 1. Synod docenia znaczenie i przypomina prezbiterom obowiązek szacunku i religijnego posłuszeństwa należnego właściwym przełożonym, które jest wyrazem diecezjalnej więzi i duchowości kapłańskiej, a nie lęku.

§ 2. Posłuszeństwo wobec biskupa diecezjalnego wyraża się w zaufaniu, trosce o wewnętrzną jedność z Kościołem powszechnym i lokalnym, podejmowaniu misji pasterskiej oraz przyjmowaniu szczegółowych decyzji, zwłaszcza personalnych.

§ 3. Aby zapewnić owocność swojej posłudze niech kapłani pozostają w duchowej więzi przez modlitwę ze swoim biskupem.

Statut 162

Wypadki załamania na drodze życia kapłańskiego powinny być przedmiotem pokornej i dyskretnej modlitwy ze strony współbraci w powołaniu oraz wiernych świeckich.

Obowiązek stałej formacji

Statut 163

§ 1. Każdy kapłan jest zobowiązany pogłębiać swoją formację intelektualną. Służy temu osobista biblioteka wzbogacana w książki i czasopisma teologiczne oraz inne, zwłaszcza przydatne w duszpasterstwie.

§ 2. Kapłani, po uzyskaniu pisemnej zgody biskupa diecezjalnego, mogą podejmować specjalistyczne studia, celem podnoszenia swoich kwalifikacji.

§ 3. Wszyscy kapłani pracujący na terenie archidiecezji mają obowiązek zapoznawać się z treścią organu urzędowego kurii „*Kroniką Archidiecezji Przemyskiej*” Pismo to udostępnia najważniejsze dokumenty Kościoła oraz zarządzenia i instrukcje biskupa diecezjalnego.

§ 4. Udział w dekanalnych kongregacjach oraz spotkaniach formacyjno-szkoleniowych organizowanych przez biskupa diecezjalnego jest obowiązkowy dla kapłanów, także zakonnych, pracujących w duszpasterstwie, w seminarium i w kurii. Zachęca się również kapłanów emerytowanych do brania udziału w tych spotkaniach, na świadectwo łączności z prezbiterium.

Statut 164

§ 1. Zachęca się duszpasterzy do brania udziału w sympozjach teologicznych, wykładach dla duchowieństwa, konferencjach itp. Uczestnicy takich spotkań składają z nich relację na kongregacji dekanalnej.

§ 2. Wyrazem apostolskiego dynamizmu kapłanów niech będą publikacje ich tekstów w czasopismach teologicznych i duszpasterskich.

§ 3. Zapał apostolski kapłanów niech zachęca do gorliwości współbraci, pobudza do odpowiedzialności za wiarę i będzie u podstaw dzielenia się doświadczeniami czy sukcesami duszpasterskimi w gronie konfratrów.

Prawo do godziwego utrzymania

Statut 165

§ 1. Nie pomniejszając znaczenia wynagrodzenia otrzymywanego z tytułu nauki w szkole, czy innych środków do życia, nadal uznaje się, że podstawą utrzymania kapłanów jest ofiarność wiernych.

§ 2. Synod poleca, aby kapłani poprzestawali na dobrowolnych ofiarach składanych z okazji posług religijnych.

§ 3. Utrzymuje się nadal, jako obowiązującą zasadę, że kapłani odwiedzający wiernych z wizytą duszpasterską nie przyjmują ofiar po domach. Zachęca się natomiast wiernych, aby jak to było dotąd, składali z tej okazji ofiary w kościele, w sposób wskazany przez duszpasterzy.

Prawo do wypoczynku

Statut 166

§ 1. Każdemu kapłanowi przysługuje urlop w wymiarze nie przekraczającym łącznie 30 dni w ciągu roku: podczas wakacji, ferii zimowych i świątecznych.

§ 2. Duszpasterze pracujący w zespołach, czas i długość wypoczynku uzgadniają wspólnie, pod kierunkiem proboszcza, dostosowując się do miejscowych możliwości.

§ 3. Proboszczowie zadbają o to, aby kapłani zajęci podczas wakacyjnych akcji duszpasterskich nie byli pozbawieni prawa do wypoczynku.

§ 4. Duszpasterze pracujący pojedynczo, starają się o zabezpieczenie opieki duszpasterskiej na czas urlopu w ramach dekanatu, a w razie niemożności, proszą o zastępstwo w kurii, do dnia 30 maja każdego roku.

Statut 167

§ 1. Urlopu do siedmiu dni może wikariuszowi udzielić proboszcz, a proboszczowi do siedmiu dni dziekan, pod warunkiem zabezpieczenia obsługi duszpasterskiej. O ile zachodzi potrzeba takiego urlopu w ciągu roku szkolnego, należy także zorganizować zastępstwo w katechezie, po uzgodnieniu z dyrekcją szkoły.

§ 2. Powyżej siedmiu dni urlopu udziela ordynariusz, na pisemny wniosek zainteresowanego, potwierdzony przez bezpośredniego przełożonego, który upewni się co do zabezpieczenia obsługi duszpasterskiej. Podanie powinno zawierać informację o wakacyjnym miejscu pobytu.

§ 3. Warunkiem efektywnej pracy kapłańskiej jest umiejętność organizowania wypoczynku w ciągu tygodnia. Musi się to odbywać zawsze z uwzględnieniem miejscowych warunków i potrzeb duszpasterstwa.

§ 4. Wyjazd za granicę może się odbyć tylko podczas urlopu, udzielonego na wyżej określonych zasadach.

§ 5. Każdy wyjazd poza parafię może mieć miejsce tylko po zabezpieczeniu opieki duszpasterskiej, a dla katechizujących po zorganizowaniu zastępstwa w katechezie, w uzgodnieniu z dyrekcją szkoły.

*Prawo do zabezpieczenia na wypadek
niezdolności do pracy*

Statut 168

§ 1. O chorobie kapłana należy powiadomić dziekana, który w sytuacji poważniejszego niedomagania powiadamia kurię.

§ 2. Dziekan zobowiązany jest zapewnić choremu kapłanowi właściwą opiekę medyczną oraz pomoc duchową.

§ 3. W razie nadzwyczajnych potrzeb związanych z leczeniem kapłan ma prawo zwrócić się, za pośrednictwem dziekana, o dodatkową pomoc z Funduszu Wzajemnej Pomocy Kapłańskiej.

§ 4. W przypadku trwałej niezdolności do pracy lub osiągnięcia wieku emerytalnego, kapłan prosi pisemnie biskupa diecezjalnego o zwolnienie z pełnionych obowiązków.

§ 5. Biskup diecezjalny, w porozumieniu z Komisją ds. Księży Emerytów i Rencistów, zadba o zabezpieczenie materialne kapłana niezdolnego do pracy.

Rozdział III: Centralne struktury Kościoła lokalnego

Arcybiskup metropolita

Statut 169

Archidiecezja Przemyska jest częścią Kościoła powszechnego, w której władzę zwyczajną, własną i bezpośrednią wykonuje biskup diecezjalny, tj. Arcybiskup Metropolita Przemyski, który pełni swoją misję zgodnie z prawem powszechnym oraz postanowieniami tego Synodu.

Statut 170

Zadaniem biskupa diecezjalnego jest nauczanie, troska o uświęcenie i kierowanie do zbawienia poszczególnych wiernych i wspólnot Kościoła lokalnego.

Statut 171

§ 1. Pierwszorzędną troską biskupa diecezjalnego jest duszpasterski kontakt z wszystkimi kapłanami archidiecezji zmierzający do ich uświęcenia oraz pobudzania aktywności apostołskiej.

§ 2. Wszystkie kościelne osoby prawne działające na terenie archidiecezji podlegają jurysdykcji oraz pasterskiej trosce biskupa diecezjalnego.

§ 3. Obowiązkiem biskupa diecezjalnego jest także czuwanie, aby zakony oraz instytuty życia konsekrowanego pracujące na terenie archidiecezji, pielęgnowały

swoją własną duchowość i uczestniczyły w misji Kościoła poprzez czynną obecność w duszpasterskich programach archidiecezji.

§ 4. Biskup diecezjalny winien także korzystać z wszystkich możliwości kontaktu z wiernymi świeckimi, aby w kierowaniu Kościołem uwzględniać ich potrzeby i troski.

Statut 172

§ 1. Kapłani i wierni świeccy winni szczerze wspierać swego biskupa w tworzeniu atmosfery jedności z następcą św. Piotra i Kościołem powszechnym.

§ 2. Relacja kapłanów i wiernych świeckich do swojego biskupa powinna mieć cechy jedności realizowanej wokół Jezusa, Najwyższego Kapłana.

Biskupi pomocniczy

Statut 173

§ 1. Biskup pomocniczy, z racji przynależności do kolegium następców Apostołów, uczestniczy w ich godności oraz odpowiedzialności pasterskiej.

§ 2. Biskup pomocniczy, będąc równocześnie wikariuszem generalnym lub wikariuszem biskupim, wypełnia swoją posługę w łączności z biskupem diecezjalnym, którego jest najbliższym współpracownikiem.

§ 3. Decyzje oraz zalecenia biskupa pomocniczego, jako wikariusza generalnego lub wikariusza biskupiego, w zakresie wykonywanej władzy, mają moc obowiązującą dla kapłanów i wiernych świeckich.

§ 4. Podczas nieobecności biskupa diecezjalnego biskup pomocniczy według ustanowionego pierwszeństwa przejmuje odpowiedzialność za archidiecezję.

Biskupi seniorzy

Statut 174

§ 1. Biskupi seniorzy cieszą się w archidiecezji zasłużonym szacunkiem kapłanów i wiernych świeckich. Mają także prawo do godziwego mieszkania i utrzymania.

§ 2. Na zasadach określonych przez prawo, biskupi seniorzy uczestniczą w życiu archidiecezji, pełniąc posługę nauczania i uświęcania, w jedności z biskupem diecezjalnym, wedle swoich możliwości. Obecnym życiem starają się potwierdzać głoszone swym konfratrom słowa.

§ 3. Zakres obowiązków oraz uprawnień biskupów seniorów wyznacza Kodeks Prawa Kanonicznego oraz „*Status prawny biskupów polskich rezygnujących z urzędu*” przyjęty przez Konferencję Episkopatu Polski 15.12.1997 roku.

Statut 175

§ 1. Kuria Metropolitalna jest miejscem kontaktu duszpasterskiego biskupa diecezjalnego oraz jego współpracowników z kapłanami i wiernymi świeckimi. Jest to także miejsce wypracowywania duszpasterskich inicjatyw i programów.

§ 2. Pracownicy kurii uczestnicząc w tworzeniu kierunków duszpasterstwa, pomagają następnie kapłanom i wiernym świeckim w ich zrozumieniu, przyjęciu oraz realizacji.

§ 3. Należy dokładać starań aby kuria stanowiła sprawny instrument o charakterze pastoralnym i administracyjnym.

Statut 176

Kurię tworzą: wikariusze generalni, wikariusze biskupi, kancelaria ogólna, wydziały, komisje i poszczególne duszpasterstwa specjalistyczne.

Wikariusze generalni

Statut 177

§ 1. Wikariusz generalny posiada w archidiecezji władzę wykonawczą, zwyczajną we wszystkich sprawach, które nie są zastrzeżone biskupowi diecezjalnemu.

§ 2. Wikariusz generalny lub wikariusz biskupi, sprawując swą posługę na zleconym odcinku, współuczestniczą, przed innymi kapłanami, w odpowiedzialności i decyzjach dotyczących Kościoła lokalnego.

Statut 178

§ 1. Na wypadek czasowej nieobecności w diecezji biskupów i wikariusza generalnego, władzę wikariusza generalnego przejmuje kanclerz kurii, a w razie jego nieobecności kolejno dyrektor Wydziału Duszpasterskiego, wikariusz sądowy i jego zastępca.

§ 2. Obowiązkiem osób wymienionych w § 1 jest zdać uczciwie, szczegółową relację biskupowi diecezjalnemu z wykonywanych czynności, tak szybko, jak to będzie możliwe.

Statut 179

Kancelaria ogólna ma obowiązek rejestracji wszystkich pism przychodzących i wychodzących oraz archiwizacji dokumentów. Do jej zadań należy także koordynacja prac wszystkich wydziałów.

Statut 180

§ 1. Wydział Duszpasterski uczestniczy w przygotowaniu corocznego programu duszpasterskiego oraz czuwa nad jego realizacją. Winien także zapewniać harmonijną współpracę pomiędzy poszczególnymi duszpasterstwami.

§ 2. Poszczególne duszpasterstwa wypracowują swoje inicjatywy we współpracy z Wydziałem Duszpasterskim.

Statut 181

§ 1. Wydział Nauki Katolickiej daje nowe inspiracje katechizującym, wskazuje na nowe metody i pomoce katechetyczne, pomagając w rozwiązywaniu pojawiających się trudności.

§ 2. Wydział Nauki Katolickiej odpowiada za poziom katechizacji w archidiecezji. Poprzez wizytatorów nadzoruje nauczanie religii w szkołach oraz przygotowanie do sakramentów inicjacji chrześcijańskiej.

§ 3. Pracownicy wydziału po zakończeniu roku szkolnego przedstawiają biskupowi diecezjalnemu sprawozdania z przeprowadzonych wizytacji.

§ 4. Zaleca się ścisły kontakt Wydziału Nauki Katolickiej z Wyższym Seminarium Duchownym w zakresie przygotowania przyszłych katechetów.

§ 5. Wydział Nauki Katolickiej odpowiada również za formalną stronę zatrudniania katechetów oraz za przygotowanie i stałą formację siostr katechetek i katechetów świeckich.

Statut 182

§ 1. Wydział Administracyjny, na czele którego stoi ekonom archidiecezji, czuwa nad sprawami materialnymi kościelnych osób prawnych.

§ 2. Księgowość, wchodząca w skład Wydziału Administracyjnego, prowadzi staranną dokumentację wpływających ofiar oraz dokonywanych wydatków.

§ 3. Roczne sprawozdanie finansowe, przygotowane przez Wydział Administracyjny, przekazuje się, do końca stycznia, do kontroli przez Radę ds. ekonomicznych, a następnie do akceptacji biskupa diecezjalnego.

§ 4. Wydział Administracyjny zbiera także sprawozdania finansowe kościelnych osób prawnych (Przemyska Kapituła Metropolitalna, Wyższe Seminarium Duchowne, Dom Księży Emerytów, fundacje i stowarzyszenia katolickie itp.), celem przedłożenia ich do kontroli przez Radę ds. ekonomicznych w terminie do 31 stycznia, która protokół tej kontroli przedstawia do akceptacji biskupowi diecezjalnemu.

§ 5. Sprawozdanie z dochodów i wydatków archidiecezji przedstawia ekonom biskupowi diecezjalnemu, a po uzyskaniu akceptacji, Radzie kapłańskiej i dziekanom podczas kongregacji.

Statut 183

Ekonom archidiecezji czuwa nad aktualizacją spisów inwentarza kurii, domu biskupiego, innych centralnych instytucji oraz poszczególnych parafii. W sprawie nadzoru nad księgami inwentarzowymi parafii współpracuje z dziekanami.

Statut 184

Wydział Spraw Kanonizacyjnych prowadzi procesy sług Bożych promując w ten sposób ideały duchowości chrześcijańskiej.

Statut 185

§ 1. Wydział Duszpasterstwa Rodzin, wspierany przez Radę ds. rodziny, koordynuje oraz podejmuje inicjatywy duszpasterskie na rzecz rodziny. Jego zadaniem jest także pomoc w wypracowaniu inicjatyw oraz programów na rzecz rodziny oraz promocja wartości każdego życia.

§ 2. Zadaniem Wydziału Duszpasterstwa Rodzin jest formacja kapłanów i świeckich dla duszpasterstwa rodzin oraz pomoc w organizowaniu katechez przedmażeńskich dla młodzieży.

§ 3. Wydział Duszpasterstwa Rodzin prowadzi także Archidiecezjalną Poradnię Życia Rodzinnego oraz nadzoruje prowadzenie poradni w dekanatach.

Statut 186

§ 1. Archiwum Archidiecezjalne ob. łac. jest placówką, która gromadzi oraz przechowuje dokumenty związane z działalnością archidiecezji, parafii oraz innych kościelnych osób prawnych.

§ 2. Zadaniem archiwum jest także promocja badań historycznych.

§ 3. Szczegółowe zadania archiwum określa statut zatwierdzony przez biskupa diecezjalnego, stanowiący Aneks nr ...

§ 4. Zasady korzystania z zasobów archiwalnych określa „Regulamin pracowni Archiwum Archidiecezji ob. łac. w Przemyślu” zatwierdzony przez biskupa diecezjalnego, stanowiący Aneks nr

Sąd Metropolitalny

Postanowienia w sprawie organizacji i pracy Sądu Metropolitalnego w Przemyślu zawiera „Księga VII: Procesy w Kościele” niniejszego Synodu.

Rada kapłańska i Kolegium konsultorów

Statut 187

Rada kapłańska stanowi jakby senat biskupa diecezjalnego i reprezentuje całe lokalne prezbiterium. Strukturę i funkcjonowanie rady reguluje jej własny statut, stanowiący Aneks nr

Statut 188

Spośród członków Rady kapłańskiej, biskup diecezjalny mianuje na okres pięciu lat Kolegium konsultorów, które wypełnia swoje zadania określone przez prawo.

Statut 189

Na wypadek przeszkód w terminowym odnowieniu Rady kapłańskiej oraz Kolegium konsultorów kadencja tych zespołów przedłuża się do czasu przeprowadzenia wyborów i dokonania nominacji.

Rada ds. ekonomicznych

Statut 190

§ 1. Rada ds. ekonomicznych, wykonując swoje zadania wyznaczone przez prawo jest komisją rewizyjną w sprawach finansowych wszystkich instytucji diecezjalnych.

§ 2. Odpowiedzialni za prowadzenie instytucji, dzieł apostolskich, stowarzyszeń wiernych oraz fundacji, mają obowiązek, za pośrednictwem ekonoma archidiecezji, przedłożyć Radzie ds. ekonomicznych sprawozdanie finansowe za rok ubiegły do końca stycznia nowego roku.

§ 3. Protokół z kontroli sprawozdań finansowych Rada ds. ekonomicznych przedstawia do akceptacji biskupowi diecezjalnemu.

Rada duszpasterska

Statut 191

§ 1. Synod przewiduje powołanie Rady duszpasterskiej, która reprezentując Lud Boży całej archidiecezji, będzie wspomagać biskupa diecezjalnego w sprawach duszpasterstwa.

§ 2. Rada duszpasterska Archidiecezji Przemyskiej jest organem doradczym, wspomagającym biskupa diecezjalnego w wypełnianiu pasterskich zadań.

§ 3. Strukturę i działalność tego organu określa odrębny statut stanowiący Aneks nr

Rada społeczna

Statut 192

§ 1. Synod przewiduje powołanie Rady społecznej, której zadania, uprawnienia oraz strukturę i działalność określa odrębny statut stanowiący Aneks nr

§ 2. Rada społeczna Archidiecezji Przemyskiej jest organem doradczym biskupa diecezjalnego w zakresie analizy procesów społecznych.

Przemyska Kapituła Metropolitalna

Statut 193

Przemyska Kapituła Metropolitalna pełni swoje zadania w oparciu o normy Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz własne statuty, zatwierdzone przez biskupa diecezjalnego, stanowiące Aneks nr

Kapituły kolegiackie

Statut 194

Na wzór Przemyskiej Kapituły Metropolitalnej istnieją w Brzozowie i w Jarosławiu kapituły kolegiackie, których strukturę i funkcjonowanie określają ich własne statuty, stanowiące Aneksy nr * i *.

Rozdział IV: Parafia i jej duszpasterze

Proboszcz

Statut 195

§ 1. Parafia jest podstawową wspólnotą wiernych, w której pasterską troskę, pod zwierzchnictwem biskupa diecezjalnego, pełni proboszcz, jako jej własny pasterz.

§ 2. Mianowanie i odwoływanie proboszcza leży w kompetencji biskupa diecezjalnego.

§ 3. Nominacja na proboszcza winna być poprzedzona formacją, która jest zakończona egzaminem proboszczowskim. Zakres obowiązującego materiału zostanie każdorazowo określony i podany do wiadomości.

§ 4. Kanoniczne objęcie obowiązków proboszcza następuje przez podpisanie protokołu przejęcia wobec przedstawiciela biskupa diecezjalnego. dopełnieniem tego aktu jest liturgiczne wprowadzenie w urząd dokonane w stosownym czasie.

§ 5. Z chwilą kanonicznego objęcia parafii proboszcz ma obowiązek odprawić Mszę świętą za parafian w niedziele i święta nakazane.

Statut 196

§ 1. Do głównych obowiązków proboszcza należy troska o zbawienie wiernych powierzonych jego pieczy poprzez tworzenie wspólnoty wiary i sakramentów, przyjmującej na siebie różnorakie zadania życia parafialnego.

§ 2. Proboszcz winien zadbać o braterski dialog z najbliższymi współpracownikami. Formą tego dialogu powinny być między innymi cotygodniowe spotkania w gronie kapłanów, o ile w parafii pracuje przynajmniej dwóch kapłanów, oraz comiesięczne narady duszpasterskie z udziałem innych współpracowników duszpasterskich (*katecheci, organista, kościelny, itp.*).

§ 3. Szczególną odpowiedzialność duchową ponosi proboszcz w sumieniu za swoich najbliższych współpracowników, tj. wikariuszy i katechetów parafialnych oraz za wszystkich kapłanów przebywających na terenie jego parafii.

Statut 197

§ 1. Troską proboszcza winien być staranny dobór pracowników świeckich w parafii oraz dbałość o rozwój ich wiary, poziom moralny, życie religijne i warunki materialne.

§ 2. Obowiązkiem proboszcza jest zgodna współpraca z Radą duszpasterską, Akcją Katolicką oraz innymi stowarzyszeniami wiernych, ruchami religijnymi i grupami modlitewnymi.

§ 3. Proboszcz winien popierać powstawanie stowarzyszeń oraz grup apostoelskich i modlitewnych na terenie parafii, poświęcając im potrzebny czas na formację lub wyznaczając dla nich odpowiedzialnych duszpasterzy, o ile w parafii pracuje więcej kapłanów.

Statut 198

§ 1. Zadaniem proboszcza jest ścisła współpraca ze wszystkim wiernymi świeckimi, spośród których należy wyszukiwać ludzi poczuwających się do odpowiedzialności za Kościół i ewangelizację odpowiadającą wymogom współczesnych czasów.

§ 2. Proboszcz powinien być otwarty na współpracę ze wszystkim instytucjami oraz władzami samorządowymi, zwłaszcza w zakresie rozwoju etycznego, społecznego, a nawet materialnego miejscowych społeczności.

Statut 199

§ 1. Powinnością proboszcza jest prowadzenie kancelarii parafialnej, do której wierni mogą przychodzić w określonych i podanych do wiadomości publicznej godzinach.

§ 2. Do pracy w kancelarii winien proboszcz wprowadzać wikariuszy od pierwszych lat kapłaństwa.

§ 3. Parafialne księgi należy prowadzić zgodnie z *Instrukcją o prowadzeniu kancelarii parafialnej*, stanowiącą Aneks nr ... i podlegające badaniu podczas wizytacji kanonicznej oraz corocznej wizytacji dziekańskiej.

Statut 200

§ 1. Proboszcz ma prawo do służbowego mieszkania oraz godziwego utrzymania ze strony parafii.

§ 2. Zasadniczo podstawą utrzymania proboszcza są dobrowolne ofiary wiernych oraz stałe wynagrodzenie za pracę, a w niektórych parafiach także dochody z nieruchomości na ten cel przeznaczonych.

§ 3. Po zaspokojeniu własnych potrzeb, proboszcz winien dzielić się posiadаныmi dobrami materialnymi z biednymi, zwłaszcza z miejscowej wspólnoty parafialnej.

Statut 201

§ 1. Stałą troską proboszcza winien być kościół parafialny, kościoły filialne, cmentarz oraz inne miejsca kultu na terenie parafii.

§ 2. Pod opieką proboszcza pozostają nieruchomości parafialne i stanowiące ich części składowe budynki i budowle. Należy zadbać o ich zapis w księgach wieczystych, estetyczny wygląd i właściwy stan techniczny.

§ 3. Każdy kościół parafialny oraz filialny winien posiadać parking dostosowany powierzchnią do liczebności miejscowej wspólnoty.

Statut 202

§ 1. Zgodnie z prawem powszechnym proboszcz po ukończeniu 75 roku życia składa rezygnację z urzędu.

§ 2. Synod otwiera możliwość przechodzenia na emeryturę w wieku 70 lat.

§ 3. W sytuacji, gdy duchowe dobro parafii domaga się zmiany proboszcza wcześniej niż przewiduje prawo, zachęca się, aby oddał się on do dyspozycji biskupa diecezjalnego, który przekaze odpowiedzialność za parafię innemu kapłanowi.

Statut 203

W sprawie kadencyjności urzędu proboszcza Synod Archidiecezji Przemyskiej przyjmuje postanowienia II Polskiego Synodu Plenarnego.

Statut 204

§ 1. Synod pochwała pozostawanie byłego proboszcza w parafii, gdzie pracował ostatnie lata przed przejściem na emeryturę, o ile jest to możliwe ze względów lokalowych oraz ułożenia prawidłowych relacji z następcą.

§ 2. Zachęca się proboszczów do duszpasterzowania i administrowania w parafii w taki sposób, aby ich późniejszy pobyt w parafii w charakterze emeryta był życzliwie przyjęty.

§ 3. Proboszcz winien swojemu poprzednikowi pomóc wejść w nową sytuację, senior zaś, pozostając w parafii gdzie pracował, winien tworzyć wokół następcy atmosferę życzliwości.

Wikariusze parafialni

Statut 205

§ 1. Wikariusze parafialni, pod braterską władzą proboszcza, dzielą współodpowiedzialność za wspólnotę parafialną, do której są kierowani przez biskupa diecezjalnego.

§ 2. Współodpowiedzialność wikariusza za parafię obejmuje wszystkie dziedziny życia parafialnego. Polem szczególnej aktywności wikariusza jest formacja wiary przez katechezę, duszpasterstwo dzieci i młodzieży oraz inne dziedziny duszpasterstwa zlecone przez proboszcza.

§ 3. Synod zachęca wikariuszy, aby wnosili do życia parafialnego młodzieńczy entuzjazm i nowe pomysły duszpasterskie.

Statut 206

Wszyscy wikariusze na terenie archidiecezji, jeśli w poszczególnym przypadku nie postanowiono inaczej, posiadają władzę delegowaną, z prawem subdelegacji, asystowania przy zawieraniu małżeństw w obrębie parafii, do której zostali skierowani.

Statut 207

§ 1. Wikariusz ma prawo do służbowego mieszkania z łazienką, wyposażonego w podstawowe meble.

§ 2. Dochody i obciążenia finansowe dzielą wikariusze z proboszczem zgodnie z *Instrukcją o współtworzeniu warunków pracy*, stanowiącą Aneks nr ...

§ 3. Synod przestrzega wikariuszy przed pokusą gromadzenia dóbr materialnych, bez liczenia się ze statusem materialnym parafian i z zapomnieniem o potrzebach ubogich. Chlubą prezbiterium diecezjalnego niech będzie skromny styl życia kapłańskiego.

Statut 208

§ 1. Jeden dzień w tygodniu, wolny od katechezy (przy większej ilości obowiązków katechetycznych może to być sobota), powinien wikariusz poświęcić w całości na wypoczynek, lekturę i modlitwę o zbawienie własne i powierzonego ludu. Zachęca się do spędzenia tego dnia w domu rekolekcyjnym.

§ 2. Racje duszpasterskie mogą domagać się zrezygnowania, w wyjątkowym wypadku, z tego dnia.

§ 2. O wszystkich wyjazdach wikariusza poza parafię proboszcz winien być informowany; wyjazd co najmniej jednodniowy ma być uzgadniany.

§ 3. Poza koniecznymi oraz uzasadnionymi wyjazdami wikariusz jest zobowiązany do rezydencji w parafii. On także jako współodpowiedzialny za zbawienie powierzonych mu ludzi jest gotów w każdej chwili podjąć się posługi duszpasterskiej.

§ 4. Niedopuszczalne jest opuszczenie parafii przez wszystkich duszpasterzy w tym samym czasie.

Katecheci parafialni

Statut 209

§ 1. Oprócz wikariuszy parafialnych mogą być ustanowieni w parafiach katecheci, którzy cieszą się w parafiach większą stabilnością. Powierza się im, na odmiennych zasadach, troskę duszpasterską wobec wyznaczonej szkoły.

§ 2. Katechetów stałych oraz wszystkich uczących, zachęca się do podnoszenia swoich kwalifikacji potwierdzonych stopniami naukowymi.

§ 3. Szczegółowe zadania i uprawnienia katechety stałego określa odrębny statut, stanowiący Aneks nr ...

§ 4. Sprawy nie objęte statutem uzgadniają ze sobą zainteresowane strony, a w kwestiach wątpliwych odnoszą się do kurii.

Statut 210

Katecheci oraz inni kapłani przebywający na terenie parafii mogą otrzymać od proboszcza upoważnienie do błogosławienia małżeństw. O ile to upoważnienie jest udzielone na stałe, winno być dokonane na piśmie, a dokument stwierdzający ten fakt należy włączyć do akt personalnych kapłana.

Księża emeryci

Statut 211

§ 1. Szczególnym szacunkiem należy otaczać w parafiach księży emerytów, którzy wieloletnią pracą kapłańską dawali dowody umiłowania Kościoła.

§ 2. Księża emeryci niech cenią sobie okazywaną życzliwość i w miarę swoich możliwości, niech włączają się w życie parafialne, zwłaszcza służąc chętnie w sakramencie pokuty oraz innych czynnościach wskazanych przez proboszcza.

§ 3. Zajęciem uprzywilejowanym księdza emeryta będzie modlitwa za byłych swoich parafian, żywych i umarłych oraz w intencji archidiecezji i Kościoła.

Statut 212

§ 1. Warunki pobytu w parafii każdego księdza emeryta uzgadnia zainteresowany z aktualnym proboszczem parafii, o ile zaś zachodzi potrzeba, w konsultacji z kurią.

§ 2. Proboszcz parafii powinien ze zrozumieniem odnosić się do potrzeb materialnych księdza emeryta, ten zaś, o ile mieszka na plebanii lub pozostaje w ścisłym związku z parafią, nie może uchylać się od uczestniczenia w kosztach swojego utrzymania.

Statut 213

§ 1. Zachęca się kapłanów, zwłaszcza posuniętych w latach, aby wyzbywali się przywiązania do dóbr materialnych, które mogą być tytułem oskarżenia i powodem zgorszenia wiernych. Niech raczej wykorzystują dany im przez Boga czas na wzrost w bezinteresowności.

§ 2. Wypada, aby kapłan żyjący całe życie z dobroczynności wiernych odwzajemnił czynną miłość wobec najbardziej potrzebujących.

§ 3. Wsłuchując się w głos swojego sumienia, w chwili pisania testamentu, kapłan winien mieć na uwadze potrzeby biednych, seminarium duchownego oraz innych instytucji kościelnych.

Księża chorzy

Statut 214

§ 1. Księża chorzy mają prawo doświadczać opieki i troskliwości ze strony swoich współbraci kapłanów oraz wiernych świeckich.

§ 2. Przedmiotem tej troski wobec księży chorych winna być najpierw pomoc w chrześcijańskim przeżywaniu cierpienia i udzielenie w stosownym czasie sakramentu chorych.

§ 3. W razie potrzeby, koszty materialne związane z chorobą zabezpiecza wspólnota parafialna, w której kapłan ostatnio pracował oraz archidiecezjalny *Fundusz Wzajemnej Pomocy Kapłańskiej*.

Statut 215

§ 1. Pod opieką archidiecezji pozostaje Dom Księzy Emerytów «Emaus» w Korczynie, który prowadzi działalność w oparciu o własny statut, stanowiący Aneks nr ...

§ 2. Każdy kapłan winien dbać o braterską oraz ojcowską relację z kapłanami i wiernymi, aby doświadczać ich wzajemnej życzliwości, czy to pozostając w parafii dotychczasowej posługi, czy przechodząc do Domu Księzy Emerytów.

§ 3. Zachęca się, aby kapłanów przebywających w Domu Księzy Emerytów włączać w życie archidiecezji, odwiedzać i zapraszać do wspólnot parafialnych, o ile pozwala na to stan zdrowia księży seniorów.

Statut 216

§ 1. Doceniając wartość związków kapłana ze swoją rodziną, należy pamiętać, że z chwilą inkardynacji do Kościoła Przemyskiego związał się duchowny z tą rodziną diecezjalną, która w razie potrzeby zatroszczy się o potrzeby duszpasterza.

§ 2. Niewłaściwą byłoby rzeczą ze strony kapłana - bez zgody biskupa diecezjalnego i bez ustaleń z proboszczem miejsca - osiedlać się lub przygotowywać mieszkanie na terenie rodzinnej lub innej parafii.

Inni kapłani pozostający na terenie parafii

Statut 217

§ 1. Na terenie parafii mogą przebywać także inni kapłani, którzy uzyskają na to zgodę ordynariusza, po zasięgnięciu opinii proboszcza.

§ 2. Zasady pobytu oraz swojego związku z parafią, ustala zainteresowany kapłan z proboszczem, w formie umowy pisemnej, której treść podlega zatwierdzeniu kurii.

§ 3. Kapłani pochodzący z innych diecezji, uzyskawszy zgodę na pobyt na terenie Archidiecezji Przemyskiej, włączają się w życie miejscowej wspólnoty, nie zaniedbując kontaktu ze swoim ordynariuszem.

§ 4. Kapłan przebywający na terenie parafii jest zobowiązany do świadectwa wiary i czynnego uczestnictwa w życiu parafialnym.

Statut 218

Zakonnicy przebywający w klasztorach, o ile nie są włączeni w duszpasterstwo parafialne, przez modlitwę i ducha ofiary budują jedność Kościoła pod przewodnictwem swoich przełożonych.

Rozdział V: Dziekan i wicedziekan

Statut 219

§ 1. Dziekan, mianowany przez biskupa diecezjalnego, staje się bliskim jego współpracownikiem i uczestniczy w odpowiedzialności pasterskiej za całą archidiecezję, ze szczególnym uwzględnieniem swojego dekanatu.

§ 2. Na urząd dziekana może zostać powołany kapłan cieszący się autorytetem w dekanacie, będący wzorem życia kapłańskiego, posiadający ducha eklezjalnego.

Statut 220

§ 1. Kadencja dziekana trwa pięć lat i może być skrócona przez zwolnienie lub rezygnację.

§ 2. Biskup diecezjalny, po zasięgnięciu opinii księży z dekanatu, może kadencję przedłużyć na kolejne pięciolecie.

Statut 221

W wypadku śmierci czy innej przeszkody w sprawowaniu urzędu dziekana, jego uprawnienia przechodzą na wicedziekana, archiprezbitera lub najstarszego nominacją proboszcza w dekanacie.

Statut 222

§ 1. Na wniosek dziekana, który winien w tej sprawie zasięgnąć opinii kapłanów z dekanatu, biskup diecezjalny mianuje wicedziekana.

§ 2. W granicach wyznaczonych przez prawo, szczegółowe obowiązki i uprawnienia wicedziekana w ramach dekanatu przydziela dziekan.

Statut 223

Zakres obowiązków oraz uprawnień dziekana i wicedziekana określają *Statuty diekańskie*, stanowiące Aneks nr

Statut 224

§ 1. Ojciec duchowny dekanatu jest powoływany przez dziekana na okres pięciu lat, po zasięgnięciu opinii kapłanów dekanatu.

§ 2. Na urząd ten może być powołany kapłan cieszący się zaufaniem współbraci, o pogłębionym życiu wewnętrznym, posiadający poczucie odpowiedzialności za poziom religijno - moralny dekanatu.

§ 3. Do obowiązków ojca duchownego należy organizowanie, w porozumieniu z dziekanem, dni skupienia i adoracji, posługa w konfesjonale oraz utrzymywanie indywidualnego kontaktu ze wszystkimi kapłanami dekanatu.

Statut 225

§ 1. Stosując się do zaleceń biskupa diecezjalnego dziekan, w ramach swojego dekanatu, powołuje referentów dla poszczególnych duszpasterstw.

§ 2. Referenci dekanalni, pod kierunkiem dziekana, współpracując z Wydziałem Duszpasterskim Kurii Metropolitalnej, inspirują w terenie właściwe sobie dziedziny życia kościelnego.

Rozdział VI: Archiprezbiter

Statut 226

§ 1. Synod potwierdza istnienie archiprezbiteratów, których rola polega na promocji jedności kapłańskiej oraz na koordynacji programów duszpasterskich wykraczających poza granice dekanatów.

§ 2. Archiprezbitera mianuje biskup diecezjalny na okres pięciu lat, z możliwością przedłużenia kadencji na kolejne pięciolecie.

Statut 227

Do obowiązków archiprezbitera należy:

- coroczne wizytowanie parafii diekańskich na swoim terenie;
- proponowanie kandydatów na urząd dziekana;
- na zlecenie biskupa diecezjalnego wprowadzanie dziekana w jego urząd;
- towarzyszenie biskupowi podczas wizytacji w parafiach diekańskich;
- udział w posiedzeniach Rady duszpasterskiej Archidiecezji Przemyskiej;

- udział w kongregacjach dziekańskich;
- wyznaczanie, w porozumieniu z biskupem diecezjalnym, rejonowych referentów poszczególnych duszpasterstw;
- przyjęcie w tymczasowy zarząd parafii dziekańskich w przypadku śmierci lub innej przeszkody dziekana;
- wypełnianie innych zadań o charakterze duszpasterskim zleconych przez biskupa diecezjalnego.

Rozdział VII: Instytuty życia konsekrowanego i stowarzyszenia życia apostołskiego

Statut 228

§ 1. Biskup diecezjalny uznaje autonomię życia poszczególnych instytutów życia konsekrowanego, zwłaszcza w zakresie zarządzania, własnej dyscypliny i dziedzictwa.

§ 2. Uznawana przez Kościół powszechny i diecezjalny prawdziwa autonomia instytutów nie może być rozumiana jako niezależność w Kościele.

§ 3. Instytuty życia konsekrowanego na terenie archidiecezji będą w zakresie relacji z biskupem diecezjalnym przestrzegać norm prawa powszechnego i lokalnego.

Statut 229

§ 1. Synod przypomina, że wszyscy zakonnicy podlegają władzy biskupa diecezjalnego w tym, co dotyczy sprawowania kultu publicznego, duszpasterstwa, przekazywania wiernym świętej nauki, religijnego i moralnego wychowania członków Kościoła, zwłaszcza dzieci. katechizacji i liturgicznej formacji, także godności stanu duchownego, jak również tych dzieł, które mają związek ze sprawowaniem apostołstwa.

§ 2. Zakony mają obowiązek zapoznać się z prawem lokalnym, z miejscowymi zwyczajami oraz włączyć się aktywnie w realizację programu duszpasterskiego.

§ 3. Również zakonne szkoły katolickie na terenie archidiecezji podlegają władzy biskupa miejscowego w zakresie ich organizacji i nadzoru, z równoczesnym uznawaniem prawa instytutów do kierowania takimi szkołami.

Statut 230

Kościół diecezjalny oczekuje od wszystkich członków instytutów życia konsekrowanego wierności swemu szczególnemu charakterowi i zadaniu realizowanemu w jedności z Ojcem Świętym oraz biskupem.

Statut 231

§ 1. Szczególnie ważnym polem pracy dla osób konsekrowanych jest misja nauczania, posługa pojednania oraz działalność charytatywna.

§ 2. Posługa głoszenia słowa Bożego oraz sakramentu pojednania, spełniana przez zakonników, wymaga upoważnienia biskupa diecezjalnego.

§ 3. Wszyscy kapłani zakonni zobowiązani są do udziału w ustalonych formach permanentnej formacji duchowieństwa (*dni duszpasterskie, konferencje rejonowe, zebrania dekanalne, diecezjalne dni młodych, pielgrzymki ogólnodiecezjalne i inne*).

§ 4. Siostry zakonne włączają się w realizację programów duszpasterskich przez swoją stałą formację w ramach spotkań organizowanych przez referentki ds. zakonnych.

Statut 232

§ 1. Synod zaleca organizowanie spotkań przełożonych zakonnych z biskupem diecezjalnym celem omówienia aktualnych potrzeb Kościoła partykularnego, charyzmatu zakonu i kwalifikacji zakonników i sióstr zakonnych zaangażowanych do posługi w diecezji.

§ 2. Nowe przedsięwzięcia apostolskie winny być podejmowane przez zakony w porozumieniu z biskupem diecezjalnym i przy uwzględnieniu potrzeb archidiecezji, a także norm ogłoszonych przez Stolicę Apostolską.

Statut 233

Parafie oraz kościoły rektoralne, powierzone instytutom zakonnym, zobowiązane są do tych samych świadczeń finansowych jak parafie i kościoły diecezjalne, chyba że co innego określa umowa zawarta między archidiecezją a zakonem. Umowy raz zawarte obowiązują w sumieniu aż do odwołania.

Statut 234

§ 1. Parafie lub inne osoby prawne zatrudniające siostry zakonne winny zawrzeć ze zgromadzeniem umowę, która podlega zatwierdzeniu przez Kurię Metropolitalną.

§ 2. Zawierana umowa o pracę powinna być zgodna z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa a w tym z przepisami Kodeksu Pracy.

Statut 235

§ 1. Celem sprawowania duchowej troski oraz właściwego nadzoru nad pracą osób życia konsekrowanego biskup diecezjalny ustanawia wikariusza biskupiego ds. zakonnych, któremu określi kompetencje.

§ 2. Wikariusza biskupiego wspomagają dwie siostry referentki mianowane na okres pięciu lat przez biskupa diecezjalnego.

Statut 236

§ 1. Każdy dom sióstr zakonnych ma prawo posiadać własną kaplicę z Najświętszym Sakramentem, w której powinno się odprawiać Mszę świętą przynajmniej dwa razy w miesiącu. Na erygowanie kaplicy wymagana jest zgoda biskupa diecezjalnego, której udziela po uzyskaniu pozytywnej opinii miejscowego proboszcza.

§ 2. Na szczególną wdzięczność i uznanie zasługują te siostry, które prowadzą stołówki dla kapłanów i alumnów seminarium duchownego oraz biorą pod opiekę domy samotnej matki, sierocińce, ogniska wychowawcze, kuchnie dla ubogich, rodziny alkoholików, itp.

Statut 237

§ 1. Biskup diecezjalny będzie popierał współpracę w dziedzinie duszpasterstwa powołań, z pomocą Diecezjalnego Ośrodka Powołań, w którym istnieje również sekcja powołań zakonnych.

§ 2. Proboszczowie winni otwierać młodzież na powołania kapłańskie i zakonne, a także ułatwiać zakonnikom szerzenie wiedzy o poszczególnych wspólnotach zakonnych.

§ 3. Osoby życia konsekrowanego winny odwzajemniać się w tej trosce o powołania, mówiąc młodzieży również o seminarium diecezjalnym, a także ułatwiając jej kontakt z tą instytucją.

§ 4. Zakony kontemplacyjne, nie mające możliwości kontaktu z młodzieżą poszukującą swojej drogi życiowej, mają prawo do tego, aby duchowieństwo diecezjalne i zakonne promowało powołania również do zakonu o tym charyzmacie.

* * *

KSIĘGA III – NAUCZYCIELSKIE ZADANIA KOŚCIOŁA

Rozdział I: Przepowiadanie słowa Bożego

Statut 238

§ 1. Słowo Boże gromadzi Kościół - Lud Boży, dlatego wierni mają prawo oczekiwać od kapłanów jego głoszenia i wyjaśniania.

§ 2. Władzę przepowiadania słowa Bożego posiadają wszędzie kapłani i diakoni. Mogą ją wykonywać, za domyślną przynajmniej zgodą proboszcza lub rektora kościoła, o ile nie została im ograniczona.

§ 3. Przepowiadanie słowa Bożego to podstawowy obowiązek proboszczów oraz wikariuszów, rektorów kościołów, kapłanów i katechetów. Proboszcz i rektor kościoła są odpowiedzialni za przepowiadanie słowa Bożego w ich świątyni.

§ 4. Kapłani nie zatrudnieni w duszpasterstwie parafialnym nie mogą, bez uzasadnionych racji, wymawiać się od posługi kaznodziejskiej.

Statut 239

Zakonnicy dopuszczani są do posługi kaznodziejskiej we własnych klasztorach przez swoich przełożonych. Jeżeli zostają skierowani z posługą do archidiecezji, starają się za pośrednictwem swojego ordynariusza, o upoważnienie wydane przez biskupa diecezjalnego.

Statut 240

Świeckich dopuszcza się do przepowiadania poza liturgią w kościele lub kaplicy, po uprzednim pozwoleniu ordynariusza. Warunek ten nie odnosi się do wystąpień w innych pomieszczeniach, o czym decyduje proboszcz.

Statut 241

W celu dokumentacji tematów głoszonych kazań, zachęca się do prowadzenia, przechowywanej w zakrystii książki kazań.

Statut 242

§ 1. Głoszenie słowa Bożego winno zmierzać do tego, by wiernym przedstawić to, w co należy wierzyć i co trzeba czynić na chwałę Bożą i dla własnego zbawienia.

§ 2. Przepowiadanie powinno uwzględnić m.in. naukę Kościoła o godności i wolności człowieka, obronie życia, jedności, trwałości i zadaniach rodziny, o społecznych obowiązkach chrześcijanina, a także o odnoszeniu spraw doczesnych do Boga.

§ 3. Głoszenie słowa Bożego może być realizowane w ramach homilii, poprzez kazania katechizmowe oraz inne formy przepowiadania, według zatwierdzonego przez biskupa diecezjalnego programu duszpasterskiego na dany rok.

Statut 243

§ 1. Homilia jako integralna część liturgii jest szczególną formą przepowiadania. Należy w niej, w oparciu o Pismo święte i sprawowane misterium, przybliżyć tajemnice wiary i zasady chrześcijańskiego życia.

§ 2. Obowiązkowo należy głosić homilię podczas Mszy świętej z ludem w niedziele i święta nakazane; zalecana bywa w tygodniu przy odpowiedniej liczbie wiernych, zwłaszcza w Adwencie i Wielkim Poście.

§ 3. W zwykłą niedzielę czy święto czas trwania homilii nie powinien przekraczać 20 minut, zaś w tygodniu – 10 minut.

Statut 244

Należy zawsze głosić homilię podczas Mszy świętej obrzędowych (*chrzest, bierzmowanie, ślub, pogrzeb*). Homilie te winny być starannie przygotowane ze względu na tych uczestników, którzy mają rzadki kontakt ze słowem Bożym.

Statut 245

§ 1. Zachęca się proboszczów do opracowywania lokalnego programu przepowiadania słowa Bożego, który będzie kształtował życie miejscowej wspólnoty.

§ 2. Lokalny program kaznodziejski można z pożytkiem realizować przy okazji systematycznych nabożeństw paraliturgicznych (majowe, październikowe, nieszpory niedzielne lub inne).

Statut 246

§ 1. Kaznodziejski wykład nauki chrześcijańskiej winien być dostosowany do poziomu słuchaczy.

§ 2. W homiliach i kazaniach nie wolno piętnować ludzi posługując się ich nazwiskami lub wskazując na znane w środowisku osoby w inny sposób. Mówiąc o problemach należy to czynić z miłością, nawet przy wytykaniu błędów, słabości i wad.

§ 3. Należy unikać w przepowiadaniu nawet pozoru korzystania z wiedzy nabytej w konfesjonale.

Statut 247

Kapłani, w ciągu trzech lat po święceniach, mają opracowywać homilie i kazania na piśmie i przedstawiać je podczas wizytacji kanonicznej lub dziekańskiej.

Rekolekcje i misje parafialne

Statut 248

§ 1. Szczególną formą przepowiadania są rekolekcje i misje parafialne, które odgrywają ważną rolę w misji ewangelizacyjnej Kościoła.

§ 2. Obok nowych form ewangelizacji nie można zaniedbać rekolekcji wielkopostnych, które należy organizować każdego roku oraz rekolekcji adwentowych, które się zaleca.

§ 3. Osobne rekolekcje należy organizować dla dzieci i młodzieży szkolnej.

§ 4. Przed świętem św. Stanisława Kostki zalecane jest triduum dla młodzieży męskiej, a przed uroczystością Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny dla młodzieży żeńskiej, podczas których w sposób szczególny przepowiadane będzie słowo Boże dla tych grup wiernych.

§ 5. Godne zalecenia są ewangelizacyjne przygotowania do ważnych świąt i uroczystości.

Statut 249

§ 1. Ważną funkcję w odnowie życia religijnego spełniają misje parafialne, które należy urządzać przynajmniej co 10 lat.

§ 2. Wspólnotę parafialną należy przygotować na czas misji według załączonoj instrukcji, stanowiącej Aneks nr

Statut 250

§ 1. O zamierzonych misjach parafialnych, proboszcz powiadamia, przynajmniej na trzy miesiące przed planowanym terminem misji Kurię Metropolitalną, podając personalia misjonarzy i prosząc o błogosławieństwo i upoważnienie wydane przez biskupa diecezjalnego dla kapłanów spoza archidiecezji.

§ 2. Po misjach należy przesłać do kurii krótkie sprawozdanie z ich przebiegu (*frekwencja, spowiedź i Komunia święta, szczególne zewnętrzne znaki nawrócenia, itp.*).

Statut 251

§ 1. Program rekolekcji i misji parafialnych winien być ustalony w dekanacie tak, by kapłani mogli sobie pomagać w spowiedziach.

§ 2. Do wygłoszenia rekolekcji i misji parafialnych nie można angażować kapłanów bez wystarczającej praktyki duszpasterskiej.

Statut 252

§ 1. Zachęca się duszpasterzy do organizowania rekolekcji zamkniętych niezbędnych dla formacji indywidualnej oraz przygotowania świeckich do zadań apostołskich.

§ 2. Proboszczowie winni powiadamiać wiernych o możliwościach udziału w rekolekcjach zamkniętych, zachęcać do udziału w nich, a także wspierać materialnie i duchowo dzieło istniejących domów rekolekcyjnych.

§ 3. Młodzieży i innym chętnym, nie mogącym ponieść kosztów udziału w rekolekcjach zamkniętych, należy w miarę potrzeb i możliwości zapewnić pomoc materialną umożliwiającą uczestnictwo w tej formie rekolekcji.

Apostolat biblijny

Statut 253

Wierni powinni mieć szeroki dostęp do Pisma świętego; jest ono bowiem dla Kościoła podporą i siłą żywotną, a dla synów Kościoła utwierdzeniem wiary, pokarmem duszy oraz źródłem czystym i stałym życia duchowego. Synod zachęca do różnorodnych form czytania z wiarą Pisma świętego.

Statut 254

§ 1. Duszpasterze winni zabiegać o upowszechnianie wśród wiernych Pisma świętego. Szczególną okazją w tym względzie są misje i rekolekcje parafialne, uroczyste przyjmowanie sakramentów, uroczystości rodzinne, odwiedzanie chorych, coroczna wizyta duszpasterska itp.

§ 2. Z upowszechnianiem Pisma świętego powinno być związane zaangażowanie duszpasterzy zmierzające do przybliżenia wiernym treści objawienia.

Statut 255

§ 1. Synod zaleca, aby duszpasterze wiernie troszczyli się o przekaz słowa Bożego podczas zgromadzeń liturgicznych. W kapłańskiej posłudze słowu szczególne miejsce powinna mieć zawsze homilia.

§ 2. W nauczaniu katechetycznym należy pamiętać, że jednym z celów katechezy jest wprowadzanie w poprawne zrozumienie Biblii i w owocną jej lekturę, prowadzącą do życiowej odpowiedzi na słowo Boże. Bliskie obcowanie z tekstem biblijnym należy utrzymać na wszystkich poziomach katechezy.

Statut 256

§ 1. Wprowadzanie w lekturę Pisma świętego winno być z podstawowych zadań formacji świeckich.

§ 2. Synod postuluje by parafie przygotowywały wiernych do lepszej znajomości Biblii, do jej lektury i życia słowem Bożym. Zabezpieczy to wiernych przed zagrożeniem ze strony sekt i ruchów religijnych, które błędnie interpretują Biblię.

Statut 257

§ 1. Synod apeluje do duszpasterzy i członków instytutów życia konsekrowanego o szukanie promowanie nowych form apostolatu biblijnego.

§ 2. Zaleca się urządzenie w parafiach niedzieli i tygodni biblijnych, których celem jest szerzenie znajomości i umiłowania Pisma świętego.

Statut 258

§ 1. Synod zachęca do tworzenia w parafiach kręgów biblijnych dla osób bardziej zainteresowanych lekturą Pisma świętego.

§ 2. Powstające kręgi biblijne wymagają odpowiednio przygotowanych animatorów. W związku z tym należy organizować dla nich stosowne kursy biblijne wprowadzające w lekturę i rozumienie Biblii zgodne z nauką Kościoła.

Statut 259

§ 1. Zachęca się do praktyki stałego czytania Pisma świętego i dzielenia się nim w rodzinach.

§ 2. Duszpasterze winni przygotować rodziny do aktu intronizacji Biblii i do jej wspólnotowej lektury. W tym celu można wykorzystać rekolekcje lub misje parafialne.

Statut 260

§ 1. Synod poleca propagowanie lektury Pisma świętego w formie starożytnej praktyki medytacji biblijnej.

§ 2. Jedną z form modlitewnej lektury Pisma świętego są nabożeństwa biblijne, nawiązujące do starochrześcijańskich czuwań nocnych - wigilii, poprzedzających uroczyste sprawowanie Eucharystii.

§ 3. Medytacja słowa Bożego powinna być stałym elementem formacji stowarzyszeń, ruchów, grup modlitewno - apostołskich i Akcji Katolickiej. Synod zachęca do wypracowywania przez te grupy nowych form pracy z Pismem świętym.

Statut 261

Synod zachęca duszpasterzy, do ciągłego pogłębiania wiedzy biblijnej w ramach formacji permanentnej i przez osobistą lekturę Pisma świętego. Uchroni to od płytkiej i doraźnej aktualizacji Biblii w przepowiadaniu.

Statut 262

§ 1. W celu wspierania apostołstwa biblijnego zaleca się powołanie Archidiecezjalnego Ośrodka Apostolatu Biblijnego

§ 2. Do zadań ośrodka należeć będzie:

- inspirowanie i koordynowanie duszpasterstwa i apostołatu biblijnego w archidiecezji;
- pomoc w organizowaniu grup biblijnych;
- organizowanie kursów przygotowujących animatorów biblijnych;
- prowadzenie dni skupienia, rekolekcji i seminariów biblijnych;
- organizowanie tygodni i niedziel biblijnych;
- organizowanie pielgrzymek do Ziemi Świętej, wystaw i konkursów biblijnych;

- szerokie upowszechnianie tekstów i środków audiowizualnych o tematyce biblijnej;
- współpraca z innymi ośrodkami apostołatu biblijnego w Polsce.

Statut 263

Za poszukiwanie nowych form i promocję apostołatu biblijnego jest odpowiedzialny archidiecezjalny duszpasterz biblijny.

Rozdział II: Katecheza dzieci i młodzieży

Statut 264

§ 1. Rodzice przed innymi mają obowiązek słowem i przykładem formować dzieci w wierze i praktyce życia chrześcijańskiego. Podobny obowiązek spoczywa na tych, którzy zastępują rodziców oraz na chrzestnych.

§ 2. Rodzice i opiekunowie powinni stwarzać swoim dzieciom wszelkie warunki do uczestniczenia w katechezie szkolnej i pozaszkolnej; w domu zaś winni interesować się poznawaniem przez dzieci prawd wiary.

§ 3. Rodzicielskim obowiązkiem jest żywy kontakt z katechetami - wychowawcami, by poznawać postępy dzieci w nauczaniu katechetycznym oraz ich zachowanie.

§ 4. Ważną rolę w religijnym wychowaniu młodego pokolenia odgrywają dziadkowie, którzy swoją wiarę i życiowe doświadczenie powinni przekazywać wnukom.

Statut 265

§ 1. Biskup diecezjalny jest odpowiedzialny za kierowanie katechizacją na terenie archidiecezji. Wykonuje swoje zadanie poprzez Wydział Nauki Katolickiej, z którym współpracują wizytatorzy nauki religii oraz wszyscy katecheci: duchowni, siostry zakonne i świeccy.

§ 2. Program nauczania katechetycznego, używanie odpowiednich katechizmów oraz innych pomocy katechetycznych, wymaga aprobaty wydziału, o którym mowa w paragrafie poprzednim.

§ 3. Wydział Nauki Katolickiej przygotowuje i określa program nauczania, wskazuje na pomoce naukowe oraz troszczy się o formację katechetów.

§ 4. Kolegium Teologiczno - Katechetyczne przy Instytucie Teologicznym w Przemyslu stanowi placówkę naukowo - dydaktyczną, której celem jest formacja intelektualna, duchowa i metodyczna przyszłych katechetów.

Statut 266

§ 1. Obowiązkiem proboszcza jest troska o katechizację wiernych, zwłaszcza dzieci i młodzieży, by przez nauczanie i przykład życia chrześcijańskiego dojrżeli w wierze.

§ 2. Wyrazem odpowiedzialności proboszcza za katechizację są wizytacje wszystkich katechizujących na terenie parafii przynajmniej raz w roku.

§ 3. Katechizacja w całym swym wymiarze ma być związana ze zorganizowanym życiem parafialnym. Księża wikariusze i katecheci zakonni i świeccy są współpracownikami proboszcza w dziele katechizacji.

§ 4. Wszyscy katecheci danej parafii powinni spotykać się raz w miesiącu, by z proboszczem omawiać bieżące problemy duszpasterskie. Spotkanie to powinno mieć charakter także formacyjny (*wspólna modlitwa, dzielenie się doświadczeniami itp.*).

§ 5. Dopelnieniem szkolnej pracy katechetycznej jest zaangażowanie się wszystkich katechetów w duszpasterstwo dzieci i młodzieży między innymi poprzez przygotowanie liturgii niedzielnej Mszy świętej, obecność wśród dzieci na Mszy świętej i nabożeństwach, prowadzenie scholi oraz innych grup apostoelskich i modlitewnych.

§ 6. Katecheci organizują dla uczniów uczęszczających na naukę religii trzydniowe rekolekcje w okresie Wielkiego Postu. O terminie rekolekcji dyrekcja szkoły winna być powiadomiona przynajmniej na miesiąc wcześniej.

§ 7. Katechetów młodzieży maturalnej usilnie zachęca się do organizowania rekolekcji zamkniętych dla maturzystów.

Statut 267

§ 1. Katecheta, podejmując pracę w szkole, po stwierdzeniu kwalifikacji, otrzymuje misję kanoniczną od ordynariusza. Dla dyrekcji szkoły stanowi ona podstawę do spisania umowy o pracę.

§ 2. Katecheci świeccy, ubiegając się o misję kanoniczną, winni posiadać pozytywną opinię własnego proboszcza. Składają również w Wydziale Nauki Katolickiej deklarację, że misję katechetyczną będą pełnić zgodnie z nauczaniem magisterium Kościoła potwierdzając ją świadectwem chrześcijańskiego życia.

§ 3. O przedłużeniu misji kanonicznej zwraca się pisemnie proboszcz do Wydziału Nauki Katolickiej. Warunkiem przedłużenia misji jest sumienne wykonywanie obowiązków katechetycznych w szkole i przy parafii, uczestnictwo w dorocznych rekolekcjach zamkniętych oraz innych obowiązkowych spotkaniach formacyjnych.

§ 4. W uzasadnionych przypadkach ordynariusz może cofnąć misję kanoniczną, po zasięgnięciu opinii proboszcza miejsca szkoły.

§ 5. Na zwolnienie lub zamianę katechety proboszcz winien uzyskać pisemną zgodę Wydziału Nauki Katolickiej.

§ 6. O nieobecności w szkole katecheta winien powiadomić proboszcza. Nieobecność trwającą dłużej niż tydzień zgłasza proboszcz Wydziałowi Nauki Katolic-

kiej. Wydział ten, we współdziałaniu z proboszczem, podejmie działania zmierzające do zapewnienia zastępstwa.

Statut 268

§ 1. W określonych ośrodkach archidiecezji z katechetami współpracują katecheci-koordynatorzy, powołani na wniosek Wydziału Nauki Katolickiej przez ordynariusza.

§ 2. Powoływani przez ordynariusza wizytatorzy dekanalni przeprowadzają doroczną wizytację wszystkich katechetów na terenie swojego dekanatu.

§ 3. Pracownicy Wydziału Nauki Katolickiej są wizytatorami nauki religii na terenie całej archidiecezji.

Statut 269

§ 1. Katecheta, będąc szczególnym świadkiem Chrystusa, powinien odnosić się z życzliwością, taktem i szacunkiem do wszystkich nauczycieli, uczniów i rodziców, niezależnie od ich osobistych przekonań.

§ 2. Katecheta będąc sam wzorem dla nauczycieli winien być zarazem ich duszpasterzem, wykorzystując okazję pracy w szkole do formacji tego środowiska.

§ 3. Katecheta powinien ukazywać wartość inspiracji religijnej w pracy pedagogicznej. Może temu służyć praca w Katolickim Stowarzyszeniu Wychowawców.

§ 4. Katecheta pełni swoje posłannictwo przez sumienne przygotowanie się do każdej katechezy, dialog z katechizowanymi, troskę o twórcze wykorzystanie pomocy dydaktycznych oraz wprowadzenie przez modlitwę i zachowanie klimatu karność, właściwego katechezie.

§ 5. Zadanie powierzone katechecie domaga się od niego intensywnego życia sakramentalnego i duchowego, praktyki modlitwy, głębokiego zrozumienia chrześcijańskiego orędzia i jego skuteczności w przemianie życia, gorliwej miłości, pokory i roztropności, które pozwalają na owocne działanie Ducha Świętego w osobach katechizowanych.

§ 6. Wszyscy katechizujący mają obowiązek ciągłej formacji, w sposób przewidziany i organizowany przez Wydział Nauki Katolickiej.

Statut 270

Specjalną opieką katechetyczną należy otoczyć dzieci przedszkolne.

Statut 271

Katechizacją w wymiarze dwóch godzin lekcyjnych tygodniowo należy objąć dzieci i młodzież szkół podstawowych, gimnazjalnych, licealnych i zawodowych. W przypadkach wyjątkowych na zmniejszenie wymiaru godzin proboszcz winien uzyskać zgodę biskupa diecezjalnego.

Statut 272

§ 1. Proboszcz ma się troszczyć, aby dzieci i młodzież zostały właściwie przygotowane do spowiedzi, I Komunii świętej i bierzmowania. Sakramenty te powinny być zasadniczo przyjmowane na terenie własnej parafii.

§ 2. Niezależnie od katechezy szkolnej, parafia powinna prowadzić przygotowanie do sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego.

Statut 273

§1. Wydział Nauki Katolickiej powinien zorganizować system katechezy dla dzieci niepełnosprawnych, w formie i zakresie uwzględniający ich stan zdrowia.

§ 2. Duszpasterską opieką i specjalną katechezą należy objąć domy dla dzieci oraz schroniska młodzieżowe istniejące na terenie parafii.

Statut 274

§ 1. Wszyscy katecheci, w terminie do 20 września każdego roku, zobowiązani są do złożenia dziekanowi, za pośrednictwem proboszcza, właściwego ze względu na siedzibę szkoły, sprawozdania obejmującego plan katechezy oraz stan osobowy wychowanków według kryteriów ustalonych przez Wydział Nauki Katolickiej. Dziekani przekazują do wyżej wymienionego wydziału sprawozdania zbiorcze do końca września każdego roku.

§ 2. W odniesieniu do szkół rozpoczynających naukę w październiku, powyższe obowiązki powinny być realizowane do końca października.

Statut 275

§ 1. Szczegółowy rozkład materiału katechetycznego tworzyć mają sami katecheci i wraz z konspektami przedkładać do wglądu w czasie wizytacji.

§ 2. W kancelarii parafialnej powinny być przechowywane odpisy ocen końcowych (*z ostatnich klas danego typu szkoły*), z wykazami imiennymi uczniów.

§ 3. Na zakończenie katechizacji w szkołach podstawowych, gimnazjalnych, licealnych, i zawodowych katecheta wystawia dla celów kościelnych końcowe dyplomy z nauki religii.

Rozdział III: Katecheza dorosłych

Statut 276

Proboszczowie obowiązani są troszczyć się o nauczanie katechetyczne dorosłych. Dla tych wiernych ma być prowadzona katecheza przygotowująca do uczestnictwa w sakramentach świętych, przyjmowanych przez nich, a także przez ich dzieci.

Statut 277

§ 1. Zwyczajnymi okolicznościami nauczania katechetycznego dorosłych ma być przygotowanie młodych do życia małżeńskiego i rodzinnego, duszpasterstwo młodych małżeństw, przygotowanie rodziców i chrzestnych do chrztu dziecka, współpraca z rodzicami dzieci przed I Komunią świętą i bierzmowaniem.

§ 2. Zalecaną formą katechezy dorosłych jest udział w formacji prowadzonej w ramach ruchów religijnych, grup modlitewnych i stowarzyszeń apostołskich.

§ 3. Członkowie poszczególnych grup zawodowych realizują katechezę dla dorosłych w ramach swoich duszpasterstw.

Statut 278

Potrzebą czasów jest, aby w każdym dekanacie archidiecezji powstały punkty stałego katechumenatu, przygotowujące dorosłych do sakramentu chrztu świętego.

Statut 279

Specjalistyczną katechezą należy objąć osoby głuchonieme oraz inne grupy niepełnosprawnych.

Statut 280

Szczególną formą katechezy dorosłych jest prowadzenie duszpasterstwa akademickiego, obejmującego zarówno studentów jak i pracowników naukowych działających na terenie archidiecezji szkół wyższych i wyższych szkół zawodowych.

Rozdział IV: Odpowiedzialność za misje

Statut 281

§ 1. Kościół jest misyjny ze swej natury, zaś dzieło ewangelizacji stanowi fundamentalny obowiązek Ludu Bożego. Wszyscy wierni, również na płaszczyźnie Kościoła partykularnego - archidiecezji, pod przewodnictwem swego biskupa, winni uczestniczyć w dziele misyjnym. Ten obowiązek dotyczy w równej mierze laika-tu jak i duchowieństwa archidiecezji.

§ 2. Wrażliwość misyjna może być kształtowana przez modlitwę, kontakty z misjonarzami pochodzącymi z archidiecezji, promocję materiałów misyjnych oraz składanie ofiar materialnych.

Statut 282

Troska całego Ludu Bożego o powołania kapłańskie i zakonne w archidiecezji powinna uwzględniać powołania misyjne. Służyć temu ma „*Dzieło Pomocy Powołaniom im. Czcigodnego Sługi Bożego ks. Jana Balickiego*” z siedzibą w Przemyślu, a także wszystkie inne przedsięwzięcia mające na celu budzenie powołań.

Statut 283

Powołanie misyjne należy otoczyć szczególną troską, mając na uwadze zadania przyszłego misjonarza. Spośród kandydatów właściwa władza kościelna wybiera tych, którzy wyróżniają się życiem chrześcijańskim, są odpowiednio przygotowani oraz dysponują cechami psychofizycznymi i moralnymi niezbędnymi do pracy misyjnej.

Statut 284

Misjonarz wysłany przez archidiecezję jest jej darem dla Kościoła powszechnego na czas określony instrukcją Komisji Episkopatu ds. Misji. Stosowną umowę sporządzoną przez Komisję Episkopatu ds. Misji podpisują: biskup zapraszający, biskup diecezjalny oraz sam misjonarz.

Statut 285

§ 1. Archidiecezja troszczy się o swoich misjonarzy, świadcząc im niezbędną pomoc modlitewną, materialną i medyczną, co szczegółowo określa podpisana umowa.

§ 2. Kapłani pracujący w krajach misyjnych oraz na Wschodzie otrzymują z archidiecezji systematyczną pomoc z ofiar przekazywanych na ten cel przez wiernych.

§ 3. Zachęca się, aby parafie lub dekanaty podejmowały duchowy i materialny patronat nad poszczególnymi misjonarzami.

Statut 286

Z racji położenia geograficznego Archidiecezja Przemyska uważa za swoją szczególną powinność kierowanie swoich kapłanów do pracy na Ukrainie, Białorusi oraz w Kazachstanie, gdzie otwarło się pole do głoszenia Ewangelii.

Statut 287

Należy szukać różnych form pomocy dziełu misyjnemu. Celowi temu mogą służyć Koła Misyjne lub misyjne Róże Żywego Różańca, których zadaniem jest modlitwa za misjonarzy, a także propagowanie na terenie parafii poczucia odpowiedzialności za Kościół powszechny. Koła te i Róże powinny utrzymywać kontakty z misjonarzami, szczególnie z pochodzącymi z terenu archidiecezji.

Statut 288

§ 1. Misjonarze powinni utrzymywać ścisłe kontakty ze swym biskupem i z prezbiterium informując o pracy na misjach.

§ 2. Zaleca się, aby w czasie pobytu w ojczyźnie misjonarze brali udział w organizowanych przez przełożonych seminarium spotkaniach z alumnami, których celem byłoby rozszerzenie horyzontów patrzenia na Kościół powszechny oraz budzenie i kształtowanie powołań misyjnych.

Statut 289

Po zakończeniu pracy misyjnej, określonej umową, misjonarz wywodzący się z kręgu kapłanów diecezjalnych, wraca do archidiecezji, którą ubogaca zdobytym doświadczeniem duszpasterskim. Władza diecezjalna zatroszczy się o miejsce pracy odpowiadające stanowi zdrowia wracającego z misji kapłana, a w razie potrzeby zapewni mu niezbędną pomoc medyczną.

Statut 290

§ 1. Z upoważnienia biskupa diecezjalnego odpowiedzialnym za krzewienie idei misyjnej jest dyrektor Papieskich Dzieł Misyjnych w archidiecezji.

§ 2. Zadaniem dyrektora Papieskich Dzieł Misyjnych jest promocja idei misyjnej w parafiach oraz utrzymywanie stałej łączności z misjonarzami, którym archidiecezja świadczy pomoc.

Statut 291

§ 1. Obchodzony w miesiącu października w całym Kościele powszechnym Tydzień Misyjny i kończąca ten tydzień Niedziela Misyjna oraz uroczystość Objawienia Pańskiego stanowią szczególną okazję do pogłębienia wśród wiernych i duchowieństwa archidiecezji świadomości misyjności Kościoła i odpowiedzialności za jego rozwój na całym globie.

§ 2. Okazją do promocji idei misyjnej są kongresy misyjne organizowane w archidiecezji.

Rozdział V: Współpraca z innymi obrządkami i wyznaniem

Statut 292

Przemyśl jest stolicą diecezjalną dwóch obrządków kościelnych: rzymskokatolickiego (łacińskiego) i greckokatolickiego. Duszpasterska współpraca między nimi winna się opierać na wzajemnym szacunku oraz postanowieniach kodeksowych.

Statut 293

§ 1. Dziecko rodziców należących do Kościoła łacińskiego przyjmuje chrzest w ich obrządku.

§ 2. Jeżeli jedno z rodziców należy do innego obrządku, dziecko przyjmuje chrzest w Kościele łacińskim, o ile rodzice zgodnie sobie tego życzą.

§ 3. O ile nie ma zgody rodziców w sprawie przynależności obrządkowej ich dziecka, zostaje włączone do Kościoła obrządku ojca.

Statut 294

Przyjmujący chrzest w wieku powyżej czternastego roku życia sam wybiera przynależność obrządkową.

Statut 295

Wierni mogą uczestniczyć w ofierze eucharystycznej i przyjmować Komunię świętą w jakimkolwiek obrzędzie katolickim i tym samym czynią zadość obowiązkowi uczestnictwa w niedzielnej czy świątecznej Mszy świętej.

Statut 296

Zmiana obrzędku po przyjęciu chrztu w Kościele łacińskim może nastąpić w następujących przypadkach:

1. po otrzymaniu zgody Stolicy Apostolskiej;
2. ile przy zawieraniu małżeństwa i w czasie jego trwania strona wyrazi wolę przejścia na obrządek małżonka; po rozwiązaniu małżeństwa można jednak wrócić do obrzędku łacińskiego;
3. dzieci do czternastego roku życia rodziców wymienionych w punktach 1-2. Po ukończeniu czternastego roku życia mogą jednak wrócić do Kościoła łacińskiego.

Statut 297

§ 1. Nawet długotrwały zwyczaj przyjmowania sakramentów według obrzędów Kościoła innego samodzielnego obrzędku nie pociąga za sobą przynależności do tego Kościoła.

§ 2. Proboszcz obrzędku łacińskiego może ważnie asystować przy ślubie o ile jedno z narzeczonych należy do jego obrzędku.

Statut 298

§ 1. Świątynie mogą być współużywane przez obydwie obrządki na sposób stały na podstawie umowy pomiędzy duszpasterzami, podpisanej w oparciu o ustalone zasady, które stanowią Aneks nr

§ 2. W sprawie udostępnienia świątyni jednorazowo, z racji pogrzebu lub ślubu sprawowanego w obrzędzie greckokatolickim, decyzję podejmuje proboszcz, ilekroć zwróci się w tej sprawie duszpasterz innego obrzędku.

§ 3. W sprawach objętych § 1-2 należy wykazywać otwartość i dobrą wolę. W przypadku wątpliwości należy odnieść się do Kurii

Statut 299

Na terenie Archidiecezji Przemyskiej działają nieliczne wspólnoty braci odłączonych, do których należy odnosić się z szacunkiem, stosując w kontaktach duszpasterskich normy Kodeksu Prawa Kanonicznego, uchwały Konferencji Episkopatu Polski oraz statuty niniejszego Synodu.

Statut 300

§ 1. Szafarze Kościoła katolickiego mogą udzielić sakramentów pokuty, Eucharystii i namaszczenia chorych członkom Kościołów wschodnich, gdy oni sami o to proszą i są do tego przygotowani. Tak samo należy postępować wobec członków tzw. Kościołów starokatolickich, poza przypadkiem apostazji. Na podobnych zasadach mogą korzystać z posługi szafarzy wschodnich katolicy, o ile nie będzie to wyrazem błędu lub indyferentyzmu.

§ 2. Innym chrześcijanom, nie pozostającym we wspólnocie z Kościołem katolickim, można udzielić wymienionych w § 1 sakramentów, jeśli pozostają w niebezpieczeństwie śmierci lub innej poważnej konieczności, proszą o udzielenie tych sakramentów wyrażając wiarę Kościoła katolickiego, są odpowiednio przygotowani, a nie mają dostępu do swojego ministra. Katolikom zaś wolno prosić wyłącznie szafarzy mających ważne święcenia kapłańskie.

§ 3. Należący do niekatolickiej wspólnoty kościelnej może być dopuszczony do funkcji świadka chrztu tylko razem z chrzestnym katolikiem i to jedynie jako świadek chrztu.

§ 4. Świadcami zawieranego małżeństwa mogą być w Kościele katolickim zarówno prawosławni jak i protestanci. Katolicy mogą też spełniać te funkcje w analogicznym zakresie w kościołach odłączonych.

Statut 301

§ 1. Na pobłogosławienie związku małżeńskiego z osobą ochrzczoneą, należącą do Kościoła lub wspólnoty kościelnej nie mającej pełnej łączności z Kościołem katolickim, wymagane jest pozwolenie ordynariusza miejsca.

§ 2. Ślub z osobą wyznania prawosławnego może się odbyć podczas Mszy świętej O ile obydwój narzeczonych są w stanie łaski uświęcającej, mogą przystąpić do Komunii świętej.

§ 3. Ślub z osobą innego wyznania chrześcijańskiego odbywa się poza Mszą świętą, chyba, że ordynariusz, w poszczególnym wypadku, udzieli na to pozwolenia.

§ 4. W obrzędzie małżeństwa osób różnej przynależności kościelnej dozwolony jest udział duszpasterza katolickiego, który może przyjmować niektóre funkcje w liturgii (czytanie Pisma świętego, przemówienie), ale nie może on stosować własnego obrzędu sakramentu małżeństwa.

Statut 302

§ 1. Gdy strona katolicka, pomimo pouczenia o konsekwencjach tego stanowiska, decyduje się na ślub w Kościele prawosławnym, związek ten jest ważny, choć niegodziwie zawarty.

§ 2. Gdy strona katolicka, pomimo pouczenia o konsekwencjach tego stanowiska, decyduje się na ślub w innej wspólnocie chrześcijańskiej, małżeństwo to jest nieważnie zawarte.

§ 3. Jeżeli przypadek określony w § 2 jest nieodwracalny, duszpasterz może zwrócić się, do ordynariusza miejsca, w imieniu strony katolickiej, o dyspensę od formy kanonicznej.

§ 4. Gdy małżeństwo zostało zawarte z naruszeniem formy kanonicznej (*bez obecności upoważnionego szafarza katolickiego lub bez dyspensy*), proboszcz winien zwrócić się, w imieniu strony katolickiej, o dekret uważający taki związek.

Statut 303

Ordynariusz miejsca może pozwolić na pogrzeb katolicki przynależnym do wspólnoty kościelnej niekatolickiej, jeśli się ustali, że nie ma ich własnego szafarza, a zmarli nie wyrażali woli przeciwnej.

Statut 304

§ 1. Synod zachęca wiernych archidiecezji do kultywowania, w duchu ekumenizmu, przyjaznych relacji z wyznawcami innych kościołów i wspólnot chrześcijańskich, dążąc do współpracy na płaszczyźnie życia sąsiedzkiego i społecznego.

§ 2. Zaleca się także podejmowanie ludzkiego dialogu z wyznawcami religii niechrześcijańskich oraz osobami niewierzącymi, którego podstawą winno być ewangeliczne świadectwo życia.

* * *

KSIĘGA IV: UŚWIĘCAJĄCE ZADANIA KOŚCIOŁA

Część I

Sakramenty święte

Rozdział I: Chrzest

Statut 305

Duszpasterze powinni często przypominać o znaczeniu sakramentu chrztu, który jest konieczny do zbawienia, przez który człowiek uwolniony od grzechów otrzymuje godność dziecka Bożego, upodabnia się do Chrystusa i zostaje włączony do Kościoła.

Statut 306

§ 1. Synod poleca, aby udzielanie chrztu miało miejsce podczas Mszy świętej by cała wspólnota mogła brać udział w tym obrzędzie i aby ukazać związek chrztu i Eucharystii.

§ 2. Należy dołożyć starań, by po odpowiednim przygotowaniu, udzielanie chrztu odbywało się z należytą godnością. Szafarz chrztu powinien dokonać obrzędu uroczyste i pobożnie. Poza niebezpieczeństwem śmierci, należy odprawić pełny obrzęd sakramentu, bez względu na ilość przyjmujących chrzest.

Statut 307

§ 1. Chrztu udziela się zasadniczo w niedzielę, ponieważ Kościół obchodzi wtedy Misterium Paschalne. W razie konieczności można go też udzielać w innym czasie.

§ 2. Chrzest dorosłych odbywa się zasadniczo w Wigilię Paschalną, ale gdy zachodzi potrzeba można go udzielić także w innym czasie.

§ 3. Obrzędy chrztu mają charakter paschalny i dlatego przy każdorazowym ich sprawowaniu zapala się paschał.

Statut 308

§ 1. Na rodziców chrzestnych należy wybierać osoby, które ukończyły 16 lat, przyjęły już sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego, prowadzą życie zgodne z wiarą i prawo nie zabrania im pełnienia zadań chrzestnego.

§ 2. Kandydaci na chrzestnych, pochodzący z innych parafii, winni przedstawić stosowne zaświadczenie od własnego proboszcza o zdolności do tej funkcji.

Statut 309

Zaleca się, aby rodzice, chrzestni czy inni bliscy przyjmujących chrzest spełniali niektóre funkcje liturgiczne, jak: czytania, śpiew międzylekcyjny, wezwania modlitwy wiernych, przyniesienie darów ofiarnych.

Statut 310

§ 1. Rodzice, o ile nie mają przeszkód, oraz chrzestni, powinni w czasie obrzędu chrztu przystąpić do stołu Pańskiego. Dotyczy to również rodziców chrzestnych.

§ 2. Duszpasterze powinni zachęcać, aby także rodzina i krewni kandydata do chrztu przystąpili do sakramentu pokuty i Komunii świętej.

Statut 311

Rodzice dziecka i chrzestni winni być odpowiednio przygotowani do uczestniczenia w sakramencie chrztu. W tym celu:

1. duszpasterze powinni organizować spotkania z rodzicami oczekującymi dziecka celem pouczenia ich o godności rodzicielstwa i znaczeniu chrztu dla życia chrześcijańskiego.

2. rodzice i chrzestni powinni uczestniczyć przynajmniej w dwóch katechezach chrzcielnych prowadzonych w parafii chrztu lub zamieszkania chrzestnych.

Statut 312

Fakt chrztu, obejmujący dane określone przepisami kan. 877 KPK, winien być dokładnie i niezwłocznie odnotowany w parafialnej księdze ochrzczonych, a jej kopię należy co pięć lat przekazywać do Archiwum Archidiecezjalnego w Przemyślu.

Statut 313

Zmiany wpisów w księdze ochrzczonych, obejmujące nazwisko i imię ochrzczonego, wzmiankę o szafarzu, rodzicach chrzestnych oraz świadkach, jak również miejsce i datę udzielonego chrztu oraz miejsce i datę urodzenia, dokonuje się po uzyskaniu pisemnej zgody ordynariusza miejsca

Statut 314

Duszpasterze winni zachęcać rodziców, aby przynajmniej jedno z imion nadawanych dziecku figurowało w wykazie świętych i błogosławionych.

Statut 315

§ 1. Zachęca się duszpasterzy do uroczystego obchodzenia w parafii pierwszej rocznicy chrztu dziecka połączonej ze specjalnym błogosławieństwem i katechezą dla rodziców.

§ 2. Zaleca się wiernym obchodzenie kolejnych rocznic chrztu, w związku z dniem imienin. Szczególnym darem imieninowym, cenionym przez chrześcijan, niech będzie wspólna modlitwa lub ofiarowanie Mszy świętej.

Statut 316

§ 1. W wypadku konieczności, obejmującym w szczególności niebezpieczeństwo śmierci, chrztu może udzielić każdy człowiek mający właściwą intencję.

§ 2. Dziecko rodziców katolickich, a nawet niekatolickich, znajdujące się w niebezpieczeństwie śmierci, powinno być natychmiast ochrzczone.

§ 3. Duszpasterze, zwłaszcza proboszczowie i katecheci, powinni pouczać wiernych o prawidłowym udzielaniu chrztu.

Statut 317

§ 1. O dopuszczeniu do chrztu dzieci z rodzin religijnie obojętnych lub zaniebanych, decyduje miejscowy proboszcz, mając na uwadze świętość sakramentu oraz zobowiązanie do wychowania w wierze dziecka ochrzczonego.

§ 2. Warunkiem chrztu dziecka jest zadeklarowana wola (w trudniejszych przypadkach na piśmie) wychowania dziecka po katolicku, czasem niezależnie od słabości czy powikłań życiowych jego rodziców, dająca uzasadnioną nadzieję katolickiego wychowania dziecka .

§ 3. W sytuacjach, o których mowa w § 1-2 szczególna odpowiedzialność za wychowanie dziecka spoczywa na rodzicach chrzestnych.

Statut 318

§ 1. Za dorosłych w odniesieniu do chrztu uważa się wszystkich, którzy ukończyli siedem lat życia i osiągnęli zdolność używania rozumu.

§ 2. Stosownie do kan. 863 KPK, o chrzcie dorosłych, przynajmniej tych, którzy ukończyli czternasty rok życia, powinien być powiadomiony biskup diecezjalny, ażeby, jeśli uzna to za wskazane, sam udzielił chrztu i bierzmowania.

§ 3. W przygotowaniu i udzielaniu chrztu dorosłym należy ściśle przestrzegać norm i obrzędów zawartych w księdze *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych*, która obowiązuje w diecezjach polskich od 14 maja 1989 roku.

Rozdział II: Bierzmowanie

Statut 319

§ 1. Troska o przygotowanie do sakramentu bierzmowania należy do całego Ludu Bożego, który przez przykład życia wiarą i posłuszeństwem Bożemu prawu wprowadza kandydatów w atmosferę dojrzałej wiary.

§ 2. Duszpasterze powinni troszczyć się, aby wszyscy ochrzczeni otrzymali pełne wtajemniczenie chrześcijańskie i zostali starannie przygotowani do bierzmowania.

Statut 320

Do sakramentu bierzmowania dopuszcza się młodzież gimnazjalną. Należy dążyć do tego, aby decyzja przyjęcia bierzmowania przez każdego kandydata była przemyślana i wynikała z pragnienia świadomego wyboru chrześcijańskiego stylu życia opartego na Ewangelii i nauce Kościoła.

Statut 321

§ 1. Dla tych, którzy zostali ochrzczeni w dzieciństwie i przystępują do bierzmowania w wieku młodzieńczym, przygotowaniem jest czas katechezy szkolnej i parafialnej.

§ 2. Biorąc pod uwagę rolę wspólnoty w dojrzewaniu wiary, zaleca się korzystanie z formacyjnej funkcji domów rekolekcyjnych w ramach przygotowania młodzieży do bierzmowania.

Statut 322

§ 1. Dla dorosłych katechumenów, którzy przyjmują bierzmowanie bezpośrednio po chrzcie, przygotowaniem do tych sakramentów jest czas katechumenatu, w którym współdziałają katecheci, rodzice chrzestni i miejscowa społeczność Kościoła.

§ 2. Gruntownego przygotowania wymagają zgłaszający się do bierzmowania dopiero w okresie poprzedzającym zawarcie małżeństwa. W razie potrzeby można je połączyć z bezpośrednim przygotowaniem do małżeństwa. Odpowiedzialność za właściwą formację spoczywa na miejscowym duszpasterzu.

§ 3. Przygotowanie dorosłych kandydatów do bierzmowania powinno trwać minimum trzy miesiące.

§ 4. W poszczególnych przypadkach, wymagających dodatkowej troski o kandydata, duszpasterz przygotowujący do bierzmowania może skorzystać z pomocy odpowiednio uformowanej osoby lub grupy (np. stowarzyszenie katolickie, wspólnota modlitewna).

§ 5. Kandydatów przygotowujących się do bierzmowania należy zapoznać z istniejącymi w parafii grupami apostołskimi i formacyjnymi oraz wskazać im na możliwości włączenia się w apostołstwo świeckich.

Statut 323

§1. W ramach przygotowania do sakramentu bierzmowania należy objąć specjalną katechezą rodziców i świadków bierzmowania.

§ 2. Katecheza dla rodziców i świadków bierzmowania nie powinna ograniczać się tylko do przekazania informacji o liturgii tego sakramentu, lecz winna prowadzić do pogłębienia teologicznej wiedzy o samym sakramencie, a także wpojenia zwyczaju osobistej i stałej modlitwy, kształtowania chrześcijańskich postaw moralnych, wierności obowiązkowi codziennego życia, odwagi w wyznawaniu wiary i umiejętności obrony przekonań religijnych przed współczesnymi zagrożeniami.

Statut 324

Bierzmowania udziela się zasadniczo w czasie Mszy świętej, aby jaśniej ukazał się związek tego sakramentu z całym wtajemniczeniem chrześcijańskim, które osiąga szczyt w przyjęciu Ciała i Krwi Chrystusa.

Statut 325

§ 1. Zwyczajnym szafarzem bierzmowania jest biskup.

§ 2. W przypadku wielkiej liczby bierzmowanych biskup może dobrać sobie kapłanów, aby razem z nim udzielali sakramentu bierzmowania.

§ 3. Władzę bierzmowania posiada także kapłan, który na mocy upoważnienia chrzci dorosłego albo przyjmuje do pełnej jedności z Kościołem katolickim dorosłego już ochrzczonego.

§ 4. W odniesieniu do osób znajdujących się w niebezpieczeństwie śmierci upoważnienie do udzielania bierzmowania posiada każdy kapłan.

Statut 326

§ 1. Przygotowujący kandydatów do bierzmowania winni zapoznać się z obrzędem i omówić jego przebieg z szafarzem sakramentu.

§ 2. Duszpasterze powinni dbać o to, by obrzędy bierzmowania miały zawsze charakter świąteczny i uroczysty, nawet jeśli się je sprawuje w dzień powszedni.

Statut 327

Duszpasterze zadbają, aby bierzmowani, ich rodzice i świadkowie bierzmowania spełniali niektóre funkcje liturgiczne, jak: czytania, śpiew międzylekcyjny, wezwania modlitwy wiernych, przyniesienie darów ofiarnych.

Statut 328

Podczas obrzędu namaszczenia Krzyżmem zaleca się zachować święte milczenie. Śpiew lub stosowna muzyka jest dopuszczalny tylko wówczas, o ile nie utrudnia dialogu celebransa z bierzmowanym.

Statut 329

Zachęca się aby, o ile warunki na to pozwalają, bierzmowani przyjęli Komunię świętą pod dwoma postaciami.

Statut 330

Miejscowy proboszcz powinien bezzwłocznie w osobnej księdze odnotować fakt bierzmowania i zrobić odpowiednią adnotację w księdze ochrzczonech lub wysłać powiadomienie do parafii chrztu bierzmowanego.

Statut 331

Dla podkreślenia ważności sakramentu należy stosować różne formy upamiętnienia uroczystości bierzmowania przez urządzenie nabożeństw dziękczynnych za otrzymane dary Ducha Świętego i obdarowanie bierzmowanych pamiątkami religijnymi (*krzyż, Pismo święte, modlitewniki, obrazki itp.*).

Statut 332

W wyjątkowych przypadkach, duszpasterze kierują do kurii indywidualnie przygotowanych parafian, celem przyjęcia sakramentu bierzmowania, którego udziela, biskup lub upoważniony kapłan, w ustalonym terminie. W takim wypadku należy zainteresowanych zaopatrzyć w pisemne skierowanie.

Rozdział III: Eucharystia

Statut 333

§ 1. Najświętsza Eucharystia, w której sam Chrystus jest obecny, ofiaruje się i staje się pokarmem, stanowi szczyt i źródło całego kultu, sprawia i oznacza jedność Ludu Bożego, jest ośrodkiem całego życia chrześcijańskiego.

§ 2. Msza święta jest zawsze dla kapłana najważniejszą czynnością każdego dnia, źródłem łask i nadziei na błogosławieństwo Boże, a także mocą jego pracy apostołskiej. A zatem powinien on zawsze przystępować do jej sprawowania z czystym sumieniem i po odpowiednim przygotowaniu wewnętrznym.

§ 3. Kapłan powinien sprawować święte obrzędy zgodnie z przepisami liturgicznymi, starannie, punktualnie, bez pośpiechu i z namaszczeniem. Po Mszy świętej powinien zawsze odprawić dziękczynienie.

§ 4. Wyrazem najgłębszej czci wobec Najświętszej Eucharystii winien być czynny i owocny w niej udział wiernych, częste i godne przyjmowanie tego sakramentu oraz adorowanie z największą pobożnością.

Statut 334

§ 1. Kapłani powinni często pouczać wiernych o wartości i owocach Mszy świętej, zachęcać ich do uczestniczenia w niej także w inne święta oraz w dni powszednie, szczególnie w okresie Adwentu, Wielkiego Postu i w Okresie Wielkanocnym.

§ 2. Katecheza szkolna powinna prowadzić do pełnego uczestniczenia w liturgii. Duszpasterze i katecheci powinni gromadzić dzieci i młodzież na Mszy świętej w dni powszednie nie tylko w ciągu roku szkolnego, lecz również w czasie wakacji i ferii.

Statut 335

§ 1. W kościołach parafialnych, rektorskich oraz w kaplicach dostępnych dla ogółu wiernych, Msza święta - zarówno w niedziele i święta nakazane, jak i w dni powszednie - powinna być odprawiana w stałych godzinach, uwzględniających potrzeby wiernych.

§ 2. W niedziele i święta nakazane poszczególne Msze święte należy odprawiać w odstępach przynajmniej półtorej godziny.

Statut 336

§ 1. Uczestnictwo w eucharystycznej ofierze w niedziele i święta nakazane jest podstawowym obowiązkiem każdego katolika.

§ 2. Niedzielnemu i świątecznemu obowiązkowi uczestnictwa w Eucharystii zadośćczynią ci, którzy biorą w niej udział, gdziekolwiek jest odprawiana w obrządku katolickim.

§ 3. Obowiązek uczestniczenia w Eucharystii, o którym jest mowa w § 1 może być spełniony przez wiernych również dnia poprzedniego wieczorem, gdy biorą oni udział we Mszy świętej celebrowanej uroczystie, z homilią i według formularza mszalnego z następnego dnia świętego.

§ 4. Wierni wolni są od obowiązku uczestniczenia we Mszy świętej w święta nakazane ale nie uznawane przez państwo. Należy ich jednak zachęcać, by w miarę możliwości, brali udział w Najświętszej Ofierze, czy to w samo święto, czy w jego wigilię wieczorem.

§ 5. Duszpasterze powinni zachęcać wiernych, by przeciwstawiali się desakralizacji niedzieli i dni świątych zachowując właściwy im charakter. Wierni nie powinni w tych dniach handlować czy dokonywać zakupów, jak również wykonywać tych prac i zajęć, które utrudniają oddawanie czci Bogu, przeżywanie radości właściwej dniowi pańskiemu oraz korzystanie z należnego odpoczynku duchowego i fizycznego.

Statut 337

§ 1. Zaleca się, aby wierni przyjmowali Komunię świętą podczas Mszy świętej. Proszącym jednak można jej udzielić poza Mszą świętą, zachowując przepisane obrzędy liturgiczne.

§ 2. Wierni mogą po raz drugi przystąpić do Komunii świętej w ciągu tego samego dnia, o ile uczestniczą w kolejnej Mszy świętej.

§ 3. Wiernym, którzy w danym dniu przystąpili już do Komunii świętej, a później znaleźli się w niebezpieczeństwie śmierci, bardzo się zaleca przyjąć Ciało Pańskie ponownie na sposób Wiatyku.

Statut 338

§ 1. Duszpasterze niech usilnie zachęcają wszystkich wiernych do częstego, a nawet codziennego, przystępowania do stołu Pańskiego.

§ 2. Przypomina się, że wierzący w Chrystusa, którzy przystąpili już do stołu Pańskiego, mają obowiązek przyjąć Komunię świętą, przynajmniej raz w roku, w Okresie Wielkanocnym, chyba że dla słusznej przyczyny wypełnią ten obowiązek w innym czasie.

Statut 339

§ 1. Ze względu na szacunek dla Najświętszej Eucharystii, przed przyjęciem Komunii świętej, należy zachować post przez jedną godzinę.

§ 2. Postu eucharystycznego nie niweczy woda oraz lekarstwa.

§ 3. Chorzy, osoby w podeszłym wieku oraz ich opiekunowie mogą przyjmować Komunię świętą bez zachowania jednogodzinnego postu.

Statut 340

W sytuacjach uzasadnionych potrzebą duszpasterską, biskup diecezjalny może ustanowić świeckich szafarzy Komunii świętej, na zasadach określonych przez „*Postanowienie Konferencji Episkopatu Polski odnośnie do nadzwyczajnego szafarza Komunii świętej*” z dnia 2 maja 1990 roku.

Statut 341

§ 1. Kapłani mogą koncelebrować Eucharystię, o ile pożytek wiernych nie wymaga odprawiania indywidualnego. Należy zachować swobodę indywidualnego sprawowania Najświętszej Ofiary, ale nie podczas koncelebry w tym samym kościele lub kaplicy.

§ 2. Kapłani koncelebrujący na przeistoczenie wyciągają prawą rękę w geście epikletycznym (*otwarta dłoń skierowana ku dołowi*), a nie wskazującym.

§ 3. Niedozwolone jest dołączanie się kapłanów do koncelebry już po jej rozpoczęciu lub bez odpowiedniego stroju liturgicznego.

§ 4. Szczególnym uznaniem powinna się cieszyć koncelebra, w której biorą udział kapłani wraz ze swym biskupem, zwłaszcza we Wielki Czwartek we Mszy Krzyżma, czy też z okazji synodu, zjazdów kapłańskich lub wizytacji pasterskiej. Wtedy to ukazuje się w sposób bardziej wyrazisty znak jedności kapłaństwa i Kościoła, który jest właściwy każdej koncelebrze.

Statut 342

§ 1. Ze względu na uzasadnioną konieczność duszpasterską w Archidiecezji Przemyskiej wszyscy kapłani w parafiach mają prawo binacji i trynacji Mszy świętej w niedziele i święta nakazane (*także cywilnie zniesione*).

§ 2. Ponadto zezwala się kapłanom na binację Mszy świętej w dni powszednie, w przypadkach rzeczywistej konieczności duszpasterskiej (*np. z racji pogrzebu, ślubu, choroby innego kapłana, pierwsze czwartki i piątki miesiąca, itp.*).

§ 3. W wyjątkowych, uzasadnionych przypadkach, na podstawie zgody Stolicy Apostolskiej, dopuszcza się kwadrynację.

§ 4. Aplikacja kilku intencji mszalnych w dni powszednie na prośbę wiernych nie stanowi konieczności duszpasterskiej, o której mowa w § 2 niniejszego statutu. Binowanie lub trynowanie Mszy świętej w takiej sytuacji jest nadużyciem.

Statut 343

§ 1. Kapłan celebrujący Mszę świętą może przyjąć, zgodnie z prawem kościelnym, składaną przez wiernych ofiarę z prośbą o odprawienie Mszy świętej w określonej intencji. Nie wolno jednak żądać od wiernych zbyt wysokiej ofiary, a w wypadkach ludzi ubogich, kapłan powinien aplikować ich intencję bez przyjmowania stypendium.

§ 2. Na życzenie zamawiających odprawienie Mszy świętej, kapłan winien poinformować zgromadzonych na Eucharystii o intencji sprawowanej ofiary.

§ 3. Kapłan celebrujący Mszę świętą więcej razy w ciągu jednego dnia, wyjąwszy uroczystość Bożego Narodzenia, może zatrzymać dla siebie tylko jedną ofiarę, drugą zaś ma obowiązek przekazać na seminarium duchowne. Nie wolno przyjmować ofiar z okazji Mszy świętej trynowanych.

§ 4. Kapłan, który w danym dniu odprawia drugą Mszę świętą w koncelebrze, nie może na nią przyjąć ofiary.

§ 5. Każdy kapłan jest zobowiązany do sumiennego prowadzenia księgi intencji mszalnych, w której zapisuje Msze święte przyjęte do odprawienia, datę ich odprawienia, intencje przekazane innym kapłanom oraz wysokość stypendium.

Statut 344

Wyjątkową troską duszpasterską proboszcza i wszystkich kapłanów parafialnych powinno być przygotowanie i zaopatrzenie wiatykiem wiernych, znajdujących się w niebezpieczeństwie śmierci.

Statut 345

Czwartek, jako dzień ustanowienia Eucharystii, a zwłaszcza pierwszy w miesiącu, jest najbardziej właściwym dniem dla dłuższej adoracji Najświętszego Sakramentu (*np. na godzinę lub dwie przed Mszą świętą wieczorną*) i do modlitw w intencji kapłanów oraz o nowe powołania kapłańskie i zakonne.

Statut 346

§ 1. Duszpasterze winni formować u wiernych, i to już od pierwszych lat katechizacji, poczucie *sacrum* i postawę adoracji wobec Eucharystii przez godne czci milczenie w kościołach, pełne wiary przyklękanie i klęczenie przed tabernakulum, krótkie nawiedzenie Chrystusa obecnego w Najświętszym Sakramencie w drodze do szkoły lub do pracy, troskę o kwiaty przed tabernakulum, dbałość o czystość i estetykę wnętrza kościoła, itp.

§ 2. Należy wychowywać wszystkich wiernych, dzieci i dorosłych, do oddawania czci Chrystusowi w Eucharystii niesionej do chorego jako Wiatyk. Cześć tę

wyraża się między innymi przez uklęknienie, gdy jest to możliwe, przez głęboki ukłon, a u mężczyzn dodatkowo przez zdjęcie nakrycia głowy.

§ 3. W sprawowaniu Eucharystii diakonom i wiernym świeckim nie wolno wypowiadać modlitw, zwłaszcza modlitwy eucharystycznej, lub wykonywać czynności, które są właściwe celebransowi.

Statut 347

§ 1. Kościoły i kaplice, w których na sposób stały przechowywane są Najświętszy Sakrament, winny być codziennie otwarte, przynajmniej na kilka godzin, aby wierni mogli z łatwością poświęcić trochę czasu na adorację.

§ 2. Należy równocześnie zadbać o zabezpieczenie świątyni, wykonując metalową kratę lub drzwi z częściowym przeszkleniem.

Statut 348

§ 1. Szczególną troską należy otoczyć samo miejsce przechowywania Najświętszego Sakramentu. W każdym kościele i kaplicy, w których wierni gromadzą się regularnie na Mszę świętą, winno znajdować się jedno tabernakulum, umieszczone w dostojnej, dobrze widocznej, należycie ozdobionej i odpowiedniej dla modlitwy części wnętrza świątyni.

§ 2. Tabernakulum winno być pancerne, nieruchome, nieprzezroczyste i zamknięte tak, by możliwie całkowicie wykluczyć niebezpieczeństwo profanacji. Przed tabernakulum powinna świecić się wieczna lampka koloru czerwonego.

§ 3. Duszpasterze są zobowiązani do szczególnej dbałości o estetykę wnętrza tabernakulum.

Statut 349

Należy zadbać o to, aby przechowywane w tabernakulum postaci Eucharystyczne, były odnawiane nie rzadziej niż co miesiąc.

Statut 350

§ 1. W kościołach lub kaplicach, które mają zezwolenie na przechowywanie Najświętszego Sakramentu wolno dokonywać wystawienia w puszce lub monstrancji z zachowaniem przepisów liturgicznych.

§ 2. Należy pamiętać, że przy wystawieniu Najświętszego Sakramentu w monstrancji zapala się cztery albo sześć świec i używa się kadzidła.

§ 3. Przy wystawieniu w puszce zapala się przynajmniej dwie świece; można użyć kadzidła.

§ 4. Raz w roku winno się odbywać dłuższe i uroczyste wystawienie Najświętszego Sakramentu zwane dotąd nabożeństwem czterdziestogodzinnym.

§ 5. W czasie wystawienia Najświętszego Sakramentu, jeśli przechodzi się w poprzek osi wystawienia, przyklęka się zasadniczo tylko na jedno kolano. Można jednak zachować stary zwyczaj klęknięcia na dwa kolana.

Statut 351

§ 1. Dla publicznego świadectwa czci wobec Najświętszej Eucharystii w uroczystość Ciała i Krwi Chrystusa (*Boże Ciało*) odbywa się procesja teoforyczna po drogach publicznych.

§ 2. Uroczystość Ciała i Krwi Chrystusa należy przygotować z największą starannością. Jej punktem kulminacyjnym winna być Msza święta z pełnym uczestnictwem wiernych.

§ 3. W miejscowościach, gdzie jest więcej niż jedna parafia, dla podkreślenia jedności Kościoła należy organizować wspólną procesję Bożego Ciała.

Statut 352

§ 1. Procesje teoforyczne w Archidiecezji Przemyskiej odbywają się również w oktawie Bożego Ciała oraz w uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa.

§ 2. Duszpasterze i wierni, dając wyraz swej głębokiej wiary w rzeczywistą obecność Chrystusa w Eucharystii, z największą pobożnością winni dbać o podniosły charakter także innych procesji z Najświętszym Sakramentem, a zwłaszcza procesji rezurekcyjnej i procesji odpustowych.

§ 3. Należy zachować sypanie kwiatów przez dzieci w czasie wszystkich procesji eucharystycznych oraz inne wyrazy czci Najświętszego Sakramentu (*używanie dzwonków, obecność honorowej straży, palenie świec itp.*).

Statut 353

§ 1. Fotografowanie i filmowanie w czasie Mszy świętej należy tak wykonać, aby nie rozpraszać skupienia modlitewnego wiernych i celebransa.

§ 2. Fotografowanie i filmowanie może się dokonywać tylko za zgodą proboszcza, rektora kościoła lub celebransa.

§ 3. Pozwolenie, o którym mowa w § 2 daje się tylko fotografom, którzy odbyli odpowiednie przeszkolenie, potwierdzone stosownym zaświadczeniem.

Rozdział IV: Sakrament pokuty

Statut 354

§ 1. Sakrament pokuty ustanowiony przez Chrystusa prowadzi do pojednania penitenta z Bogiem, z bliźnimi, z sobą samym, kształtuje sumienie, odnawia łaskę chrztu świętego, daje udział w zasługach Chrystusa, wysławia Boże miłosierdzie, udziela łaski do wypełnienia obowiązków chrześcijańskich.

§ 2. Zwyczajnym sposobem sprawowania sakramentu pokuty jest indywidualna i integralna spowiedź oraz rozgrzeszenie, przy której stosuje się „*Obrzęd pojednania jednego penitenta*”.

§ 3. Obrzęd pojednania wielu penitentów z indywidualną spowiedzią i rozgrzeszeniem można stosować z okazji rekolekcji, dni skupienia oraz spowiedzi niewielkich grup wiernych.

§ 4. W Archidiecezji Przemyskiej aktualnie nie ma potrzeby stosowania „*Obrzędu pojednania wielu penitentów z ogólną spowiedzią i rozgrzeszeniem*”. Wyjątek stanowi zagrażające niebezpieczeństwo śmierci i brak czasu na to by kapłan lub kapłani wyspowiadali potencjalnych penitentów oraz trudności porozumienia się z penitentami obcej narodowości, gdy rozgrzeszenie uchodzi za konieczne. Penitenci korzystający z takiej formy sakramentu pokuty, winni być dysponowani wewnętrznie i gotowi do indywidualnej spowiedzi z grzechów ciężkich w stosownym czasie. Absolucję generalną powinno poprzedzić – nawet w niebezpieczeństwie śmierci – jeśli tylko czas na to pozwala, wezwanie do wzbudzenia przez każdego żalu za grzechy.

Statut 355

§ 1. Do ważnego udzielania rozgrzeszenia wymaga się, aby szafarz sakramentu pokuty posiadał, oprócz władzy święceń kapłańskich, upoważnienie do jej wykonywania w odniesieniu do wiernych, którym udziela tejże absolucji.

§ 2. Kapłani posiadający habitualne upoważnienie do słuchania spowiedzi czy to na mocy urzędu, czy to delegacji, uzyskanej od ordynariusza miejsca inkardynacji lub miejsca stałego zamieszkania, mogą z tego upoważnienia korzystać w całym Kościele, chyba że w poszczególnym przypadku sprzeciwiłby się ordynariusz danego miejsca.

§ 3. Poza swoją archidiecezją kapłan powinien legitymować się aktualnym celebretem, który poświadcza o posiadanym upoważnieniu do słuchania spowiedzi oraz nie podleganiu karom kościelnym.

Statut 356

§ 1. Katolicy, niezależnie od obrządku, mogą korzystać z sakramentu pokuty w innym obrządku u spowiednika zatwierdzonego zgodnie z prawem.

§ 2. Katolicy jako penitenci mogą prosić o sakrament pokuty również szafarzy Kościołów wschodnich, odłączonych od Kościoła katolickiego, jeśli wymaga tego konieczność lub prawdziwy pożytek duchowy, a dostęp do kapłana katolickiego jest fizycznie lub moralnie niemożliwy.

§ 3. Do szafarzy innych kościołów i wspólnot chrześcijańskich, odłączonych od Kościoła katolickiego wolno katolikom zwracać się z prośbą o sakrament pokuty tylko w niebezpieczeństwie śmierci lub nagłej konieczności.

§ 4. Wierni Kościołów wschodnich odłączonych mogą przyjąć sakrament pokuty w Kościele katolickim, gdy o to proszą i są odpowiednio dysponowani.

§ 5. Należący do innych kościołów i wspólnot chrześcijańskich odłączonych mogą przyjąć sakrament pokuty w Kościele katolickim jedynie w niebezpieczeństwie śmierci lub w naglącej konieczności (np. w czasie prześladowań, w więzieniu), gdy nie są w stanie zwrócić się do własnego szafarza, sami proszą

o spowiedź i wyznają w odniesieniu do tego sakramentu taką samą wiarę, co Kościół katolicki.

§ 6. Każdy kapłan posiada upoważnienie do rozgrzeszenia z wszelkich cenzur i grzechów w odniesieniu do jakichkolwiek penitentów znajdujących się w niebezpieczeństwie śmierci oraz z cenzur ekskomuniki lub interdyktu, wiążących mocą samego prawa, jeśli penitentowi jest trudno pozostawać w grzechu ciężkim przez czas konieczny do tego, aby zarządził kompetentny przełożony. W takim jednak przypadku spowiednik winien nałożyć na penitenta obowiązek odniesienia się w ciągu miesiąca do kompetentnego przełożonego lub kapłana posiadającego odpowiednie upoważnienie.

Statut 357

§ 1. Spowiednik pełniąc służbę w imieniu Chrystusa, winien być dla penitenta bratem, miłosiernym i współczującym, pasterzem szukającym owiec zagubionych, lekarzem, który leczy i pociesza, nauczycielem prawdomównym i uczącym Bożej drogi, sędzią, który sędzi prawdziwie.

§ 2. Wyposażeniem spowiednika oprócz władzy święceń i upoważnienia (jurysdykcji) ma być roztropność, dyskrekcja, umiejętność rozeznania, stanowczość, miarkowana łagodnością i dobrocią, przygotowanie doktrynalne, głębokie życie duchowe, duch modlitwy, praktyka cnót ewangelicznych, posłuszeństwo woli Bożej, miłość do Kościoła i uległość jego magisterium.

§ 3. Spowiednik winien zwracać się do penitenta w postawie pokornego współczucia z racji przekroczenia prawa Bożego, naznaczając pokutę zmierzającą do pogłębienia życia wiary, gotowego do ofiar.

§ 4. Zadanie spowiednika polega na poznaniu słabości i upadków penitenta, ocenie jego pragnienia poprawy, pojednaniu go z Bogiem Ojcem i włączenie z powrotem do kościelnej wspólnoty.

Statut 358

Władzę udzielania rozgrzeszenia w przypadku ekskomuniki, wiążącej mocą samego prawa, zaciągniętej w wyniku bezpośredniego przerwania ciąży posiadają:

- a. członkowie Przemyskiej Kapituły Metropolitalnej;
- b. członkowie Brzozowskiej Kapituły Kolegiackiej i Jarosławskiej Kapituły Kolegiackiej;
- c. archiprezbiterzy, dziekani i wicedziekani;
- d. proboszczowie i administratorzy parafii;
- e. kapłani spowiadający w bazylice archikatedralnej oraz w sanktuariach: Borek Stary, Domaradz, Haczów, Hyżne, Jarosław – OO. Dominikanów, Jasień, Jaśliska, Jodłówka, Kalwaria Paławska, Leżajsk – OO. Bernardynów, Łańcut - Fara, Polańczyk, Przemyśl – OO. Franciszkanów, Stara Wieś, Tuliłowy i Wielkie Oczy.

f. wszyscy spowiednicy:

- w czasie spowiedzi wielkanocnej, misji i rekolekcji;
- w czasie kanonicznych wizytacji biskupich i odpustów parafialnych;
- z okazji spowiedzi narzeczonych, żołnierzy i więźniów;
- z okazji spowiedzi w szpitalach i chorych nie wychodzących z mieszkania oraz kobiet ciężarnych;
- z okazji spowiedzi generalnych, przynajmniej z jednego roku.

Statut 359

§ 1. Miejscem indywidualnej spowiedzi są konfesjonały ustawione w kościołach, kaplicach i w tych pomieszczeniach, w których miejscowy ordynariusz pozwala odprawiać Msze święte. W koniecznych wypadkach kapłan posiadający jurysdykcję może w każdym miejscu ważnie i godziwie wysłuchać spowiedzi i udzielić rozgrzeszenia.

§ 2. Duszpasterze winni zadbać, aby w każdym kościele znajdował się odpowiedni konfesjonał oraz miejsce dla penitentów niepełnosprawnych, zwłaszcza niedosłyszących.

§ 3. Kapłan słuchający spowiedzi winien być ubrany w sutannę i stułę koloru fioletowego oraz, o ile to możliwe, w komżę.

Statut 360

§ 1. Proboszcz oraz inni duszpasterze obowiązani są do słuchania spowiedzi w oznaczonych godzinach, zarówno w dni powszednie, jak i w niedziele i święta, zwłaszcza pół godziny przed Mszą świętą. W potrzebie należy usługiwać w konfesjonale również w czasie Mszy świętej i podczas nabożeństw.

§ 2. Kapłani nie zatrudnieni bezpośrednio w duszpasterstwie parafialnym mają również obowiązek usługiwać w konfesjonale

§ 3. Zaleca się duszpasterzom organizowanie spowiedzi w soboty i dni przedświąteczne.

§ 4. Zachęca się usilnie duszpasterzy do podtrzymywania praktyki spowiedzi miesięcznej, zwłaszcza dzieci i młodzieży.

Statut 361

§ 1. Rządcy kościołów powinni zatroszczyć się o spowiedź parafialną w Adwencie i w Wielkim Poście, a także przed odpustem parafialnym, wizytacją biskupią itp. wydarzeniami religijnymi, zapraszając z tej okazji kapłanów spoza parafii.

§ 2. Katecheci, w porozumieniu z właściwym proboszczem, powinni zapewnić spowiedź dzieciom i młodzieży na rozpoczęcie i zakończenie roku szkolnego, w Adwencie, w Wielkim Poście oraz z okazji pierwszego piątku miesiąca.

§ 3. Powinno się stworzyć wiernym możliwość skorzystania z sakramentu pokuty z okazji Mszy świętych obrzędowych.

Statut 362

§ 1. Duszpasterze powinni kierować do wiernych katechezy o pokucie, dla której bogatym źródłem będzie orędzie biblijne, podkreślające konieczność i wartość nawrócenia, o kształtowaniu sumienia jako miejsca świętego, w którym Bóg ujawnia człowiekowi prawdziwe dobro, o poznaniu grzechu, o pokusach, o poście i jałmużnie oraz o nawróceniu i pojednaniu.

§ 2. Duszpasterze winni propagować nie tylko spowiedź po popełnieniu grzechu ciężkiego, ale również spowiedź regularną z możliwością kierownictwa duchowego, bo dzięki niej wierni coraz doskonalej mogą ukazywać w sobie życie Jezusa.

§ 3. W gablotce z ogłoszeniami parafialnymi winny znaleźć się informacje, w których godzinach można w danym kościele skorzystać z posługi w konfesjonale.

Statut 363

Spowiednicy winni ciągle interesować się teologią pokuty i dokładnie studiować bieżące rozporządzenia Stolicy Apostolskiej.

Statut 364

W parafiach, a zwłaszcza w mniejszych wspólnotach, zaleca się organizowanie nabożeństw pokutnych o charakterze ekspiacyjnym.

Statut 365

§ 1. Praktykę odpustów, stosowaną zgodnie z nauką Kościoła, należy wykorzystywać dla pogłębienia życia religijnego wiernych.

§ 2. Duszpasterze powinni w stosownym czasie przypominać wiernym naukę Kościoła o zyskiwaniu odpustów.

Statut 366

§ 1. Celem skorzystania z dorocznego dnia łaski, należy uroczyście obchodzić odpust parafialny.

§ 2. Święto patronalne kościoła parafialnego daje możliwość zyskania odpuszczenia kar doczesnych, z możliwością ofiarowania za zmarłych,

§ 3. Odpust w parafii winien być okazją do kultywowania tradycyjnej gościnności oraz podtrzymywania związków rodzinnych.

Rozdział V: Sakrament namaszczenia chorych

Statut 367

§ 1. Synod zaleca kapłanom prowadzenie stałej katechezy duszpasterskiej wśród wiernych, zmierzającej do tego, by wierni dobrze rozumieli sens cierpienia w życiu człowieka i właściwe znaczenie sakramentu namaszczenia chorych.

§ 2. Należy dążyć do uformowania takiej świadomości, by świeccy poczuli się do obowiązku przygotowania chorego na przyjęcie sakramentu namaszczenia chorych i ułatwienia mu kontaktu z kapłanem.

§ 3. Obowiązek przygotowania chorego i zapewnienia mu przyjęcia sakramentu namaszczenia chorych spoczywa w szczególny sposób na najbliższej rodzinie oraz służbie zdrowia.

Statut 368

§ 1. Ważną rolę we właściwym przeżywaniu sakramentu namaszczenia odgrywają duszpasterskie odwiedziny w domu chorego, gdyż stanowią one dobrą okazję do pouczenia o istocie tego sakramentu, nie tylko chorego, ale i jego rodzinę.

§ 2. Sakrament namaszczenia chorych należy ukazywać jako możliwość pogłębienia wiary przez modlitwę Kościoła, który modli się w potrzebach chorego.

§ 3. W sakramencie namaszczenia chorych jest udzielana łaska właściwego przeżywania czasu choroby, przyjęcia woli Bożej, a często także ulgi w cierpieniu.

§ 4. Poprzez sakrament namaszczenia chorych przygotowuje Chrystus swojego ucznia do ufego przejścia w ramiona Boga Ojca.

Statut 369

Zaleca się, co pewien czas, np. raz w roku, wspólnotowe celebrowanie sakramentu namaszczenia chorych przewidziane przez nowy rytuał. Może to mieć miejsce z okazji dnia chorych, rekolekcji, misji oraz specjalnych pielgrzymek do sanktuariów. Udziela się go wówczas osobom starszym, (np. które przekroczyły 65 rok życia) oraz cierpiącym na choroby ukryte lub przewlekłe, przy równoczesnym przygotowaniu wiernych.

Statut 370

Synod przypomina o obowiązku prowadzenia parafialnej księgi chorych zaopatrzonych sakramentami świętymi, a w miastach ponadto o obowiązku powiadomienia właściwej parafii o udzieleniu chorym tych sakramentów.

Statut 371

Duszpasterze Archidiecezji Przemyskiej otrzymują ogólne pozwolenie na odprawianie Mszy świętej w domu chorego, z zachowaniem odnośnych przepisów liturgicznych. Do udziału w tej liturgii należy zachęcić najbliższą rodzinę i sąsiadów.

Rozdział VI: Sakrament święceń

Święcenia kapłańskie

Statut 372

§ 1. Sakrament święceń jest znakiem szczególnej zażyłości z Chrystusem, dzięki czemu posłanie, powierzone apostołom jest spełniane w Kościele aż do końca czasów.

§ 2. Święceń kapłańskich udziela biskup w czasie uroczystej Mszy świętej, przez włożenie rąk i modlitwę konsekuracyjną. Zaleca się, aby w tej uroczystości brali udział bliscy i przyjaciele kandydata do święceń.

§ 3. Motywem przyjęcia sakramentu kapłaństwa winno być wyłącznie szerzenie Bożej chwały i zbawienie ludzi.

Statut 373

§ 1. Diakoni, wyświęceni dla posługi w Kościele, spełniają pod pasterskim zwierzchnictwem swojego biskupa, zadania w zakresie posługi słowa, sprawowania kultu Bożego, duszpasterstwa i dzieł charytatywnych.

§ 2. Stosownie do postanowień II Polskiego Synodu Plenarnego, przewiduje się możliwość ustanowienia diakonów stałych, o ile będą przemawiać za tym potrzeby lokalne.

§ 3. Szczegółowe warunki dopuszczenia do stałego diakonatu oraz zasady spełniania tego urzędu określi w stosownym czasie biskup diecezjalny, w oparciu o normy wydane dla diecezji polskich.

Statut 374

Fakt przyjęcia święceń diakonatu i prezbiteratu powinien być niezwłocznie odnotowany w parafialnej księdze ochrzczonych.

Prymicje kapłańskie

Statut 375

§ 1. Synod zaleca uroczyste świętowanie prymicji kapłańskich jako wyrazu wdzięczności wobec Boga za nowych kapłanów.

§ 2. Przebieg i charakter uroczystości prymicyjnych winien pomóc młodym ludziom w odkryciu piękna powołania kapłańskiego.

§ 3. Parafie i rodziny prymicjantów w sprawie przygotowania i organizacji prymicji winny zastosować się do *Instrukcji o przygotowaniu i przeżywaniu prymicji kapłańskich* stanowiącej Aneks nr

Jubileusze kapłańskie

Statut 376

§ 1. Z aprobatą należy odnosić się do urządzania jubileuszów kapłańskich jako okazji do dziękczynienia za powołanie kapłańskie i jego realizację.

§ 2. Zachęca się, aby jubilaci przeżywali dzień jubileuszu na modlitwie, w miarę możliwości w seminarium duchownym czy innym miejscu odosobnienia.

§ 3. Parafie i inne środowiska pracy kapłańskiej powinny włączyć się przez modlitwę i symboliczne gesty wdzięczności w świętowanie jubileuszów.

Rozdział VII: Sakrament małżeństwa

Statut 377

Należy zachęcać młodzież, aby sakrament małżeństwa był poprzedzony zaręczynami, które winny odbyć się w gronie rodzinnym na około 6 miesięcy przed ślubem.

Statut 378

Małżeństwa katolickie powinny być zawierane podczas Eucharystii, celebrowanej w uroczystej oprawie liturgicznej, o ile to możliwe, z podziałem posług liturgicznych. Nowożeńcy mogą przyjąć komunię świętą pod dwiema postaciami.

Statut 379

Jeśli w tym samym dniu więcej par zawiera sakrament małżeństwa, należy je zachęcać do wspólnotowego celebrowania liturgii sakramentu małżeństwa.

Statut 380

Błogosławienie małżeństw może nastąpić w każdym czasie. Jeżeli jednak miałyby to miejsce w czasie Adwentu lub Wielkiego Postu, wówczas należy pouczyć nowożeńców o szczególnym charakterze tych okresów.

Statut 381

Zachęca się duszpasterzy, aby brali pod uwagę pożytek płynący z błogosławienia małżeństw podczas Mszy świętej niedzielnej w obecności większej liczby wiernych i proponowali taką ewentualność narzeczonym.

Statut 382

Właściwym miejscem zawarcia małżeństwa jest parafia jednego z nupturientów, na terenie której przebywa na okres stały, czasowy lub miesięcznego pobytu, a w przypadku tułaczy miejsca aktualnego przebywania. W innym miejscu małżeństwo może być zawarte za pozwoleniem własnego ordynariusza lub własnego proboszcza.

Statut 383

Ze szczególną starannością, przy współudziale nupturientów, należy przygotować teksty liturgiczne, oprawę i uroczysty wystrój świątyni, aby nadać obrzędowi świąteczny i niecodzienny wyraz.

Statut 384

§ 1. Należy podtrzymywać zwyczaj zawierania się młodej pary Matce Bożej lub Świętej Rodzinie. Zawierzenie to może dokonać się w domu nowożeńców lub w kościele, tuż po ceremonii zaślubin.

§ 2. Zaleca się podtrzymywanie zwyczaju błogosławieństwa udzielanego przez rodziców oraz religijnego powitania po powrocie z kościoła przy śpiewie pieśni religijnych.

Statut 385

§ 1. Duszpasterze i bliscy powinni usilnie zachęcać narzeczonych i ich rodziny do urządzania wesel bezalkoholowych.

§ 2. Małżonkom, którzy decydują się na przyjęcie się bezalkoholowe, należy okazać szczególne uznanie i poparcie. Można im przekazać specjalne błogosławieństwo biskupa, o które należy wystąpić pisemnie do Kurii, podając nazwiska oraz imiona nupturientów.

Statut 386

W przypadku małżeństw mieszanych, młodocianych, z niewierzącymi, niepraktykującymi jak i odstępcami od Kościoła katolickiego należy stosować się do zaleceń Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz obowiązujących instrukcji Konferencji Episkopatu Polski.

Statut 387

§ 1. Fakt zawarcia małżeństwa należy odnotować w księdze ślubów miejsca jego zawarcia oraz na marginesie aktu chrztu w księdze ochrzczonych w następującym brzemieniu: „N.N. zawarł(a) małżeństwo z XY w dniu ... r., podpis.”

§ 2. Jeżeli małżeństwo zostało zawarte poza parafią chrztu nowożeńców, należy niezwłocznie zawiadomić o fakcie jego zawarcia proboszcza parafii chrztu oraz udzielającego licencji.

§ 3. Proboszcz parafii chrztu ma obowiązek odnotować fakt zawarcia małżeństwa w księdze chrztu i przesłać wiadomość o dokonaniu tej adnotacji do parafii zawarcia małżeństwa.

§ 4. Potwierdzenie o dokonanej adnotacji winno być zaznaczone odnotowane w protokole przedślubnym.

Statut 388

Małżeństwo sakramentalne ochrzczonych powinno uzyskać skutki cywilne. Należy w tym celu wypełnić postanowienia *Instrukcji Konferencji Episkopatu Polski z dnia 15.11.1998 r.*

Statut 389

Duszpasterze z racji swojej posługi mogą przyjmować od nowożeńców dobrowolną ofiarę, objaśniając, że jej część składana jest na potrzeby duszpasterstwa rodzin. Nie mogą jednak jej żądać, określać wielkości ani uzależniać od niej oprawy zewnętrznej posługi sakramentalnej.

* * *

Część II

POZOSTAŁE AKTY KULTU BOŻEGO

Rozdział I: Sakramentalia

Statut 390

§ 1. Sakramentalia są to znaki święte, które z pewnym podobieństwem do sakramentów oznaczają skutki, przede wszystkim duchowe, a osiągają je przez modlitwę Kościoła. Przygotowują one wiernych do przyjęcia głównego skutku sakramentów i uświęcają różne okoliczności życia.

§ 2. Sakramentalia jako znaki święte domagają się sprawowania z wiarą i posługiwania się, o ile to możliwe, odpowiednimi księgami liturgicznymi. Właściwą księgą do sprawowania błogosławieństw jest rytuał: „*Obrzędy błogosławieństw dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*” (t. 1 i 2, Katowice 1994).

§ 3. Wierni udzielający i korzystający z błogosławieństw winni pamiętać, że każde błogosławieństwo jest uwielbieniem Boga i modlitwą o jego dary.

§ 4. Przed udzieleniem sakramentaliów szafarz powinien wyjaśnić wiernym sam obrzęd liturgiczny, jego sens teologiczny, treść modlitw i cel sprawowania danego obrzędu, aby wierni z wiarą - a nie na sposób magiczny - korzystali z tych świętych znaków.

§ 5. Przy błogosławieniu rzeczy i miejsc, ze względu na potrzebę ożywienia uczestnictwa oraz niebezpieczeństwo zabobonu nie wolno stosować samego tylko zewnętrznego znaku, bez uwzględnienia słowa Bożego czy też bez odmówienia jakiejś modlitwy.

Statut 391

§ 1. Domy rodzinne winny być miejscem posługiwania się znakami świętymi, które wyrażają i umacniają wiarę w Bożą Opatrzność.

§ 2. Bardzo ważną rolę w życiu małżeństwa i rodziny odgrywają sakramentalia sprawowane przez jej członków, zwykle najstarszych. Zaliczamy do nich między innymi: zeganie się wodą święconą, modlitwy przed i po posiłku, znaczenie krzyżem bochenka chleba oraz błogosławienie dzieci przez rodziców (przed pójściem do szkoły; z racji I Spowiedzi i Komunii świętej; przed ślubem; neoprezbitera przed Mszą świętą prymicyjną, przed pójściem do wojska; przed wyjazdem za granicę, itp.).

Statut 392

§ 1. Zaleca się pielęgnowanie takich form pobożności, jak podawanie gromnicy umierającemu, spalanie kadzidła w domach w uroczystość Objawienia Pańskiego, czy też zabieranie dla nieobecnych popiołu poświęconego w Środę Popielcową, na znak łączności z całym Kościołem rozpoczynającym okres pokuty.

§ 2. Godnym zachowania jest pobożny zwyczaj błogosławienia pojazdów mechanicznych, pól, zwierząt domowych, narzędzi i warsztatów pracy, itp.

§ 3. Duszpasterze winni podtrzymywać zwyczaje związane z rokiem liturgicznym, o ile służą pogłębieniu wiary, jak: poświęcenie pokarmów w Wielką Sobotę, błogosławienie ziarna siewnego, ziół i wieńców żniwnych, chleba, soli i wody we wspomnienie św. Agaty, świec we wspomnienie św. Błażeja, wina w święto św. Jana Ewangelisty, itp.

Statut 393

Poza liturgią sakramentów i sakramentaliów są jeszcze inne formy pobożności wiernych i religijności ludowej, które należy podtrzymywać. Należą do nich: cześć oddawana relikwiom, nawiedzanie sanktuariów, pielgrzymki, procesje, droga krzyżowa, modlitwa różańcowa, noszenie medalika lub szkaplerza, itp.

Statut 394

Biskup diecezjalny może na stałe lub dla konkretnych, rozpoznanych uprzednio przypadków, wyznaczyć egzorcystę, który będzie wykonywał swoje zadania, zgodnie z przydzielonym zakresem kompetencji.

Rozdział II: Liturgia godzin

Statut 395

§ 1. Liturgia godzin – codzienna modlitwa może odgrywać ważną rolę w pobożności osobistej poszczególnych chrześcijan jak i całego Ludu Bożego

§ 2. Wspólna modlitwa liturgiczna tak bardzo zalecana wszystkim wspólnotom i zgromadzeniom (nie tylko liturgicznym), powinna być najpierw przedmiotem wielkiej troski duchownych, którzy przewodzą wspólnotom parafialnym i mają obowiązek uczyć powierzonych im wiernych poprawnej rozmowy z Bogiem.

§ 3. Rzeczą godną zalecenia jest, aby kapłani mieszkający wspólnie razem odmawiali codziennie jakąś część Liturgii godzin.

§ 4. Organizatorzy różnych zjazdów i spotkań duszpasterskich czy innych, powinni w swoim programie przewidzieć odpowiedni czas na wspólną modlitwę.

§ 5. Zaleca się Liturgię godzin jako stały element wspólnej modlitwy wszystkich spotkań kapłańskich.

Statut 396

§ 1. W każdej parafii, w niedziele i w święta, oprócz Mszy świętej, powinna być także wspólna modlitwa Ludu Bożego – Liturgia godzin, obejmująca przynajmniej nieszpory. Zaleca się jednak ubogacić niedzielny porządek nabożeństw jutrznią, uświęcającą poranne godziny dnia i przygotowującą do Mszy świętej

§ 2. W roku kościelnym są takie dni, w których bardzo pożyteczne będzie wspólnotowe odprawienie wigilii.

§ 3. Zachęca się, aby wprowadzać praktykę odmawiania niesporów za zmarłych, (np. po Mszy świętej wieczornej).

§ 4. Wśród godzin modlitewnych, dla rodziny uprzywilejowaną godziną może być *kompleta*, połączona z rachunkiem sumienia.

Rozdział III: Pogrzeb chrześcijański

Statut 397

§ 1. Duszpasterze winni często przypominać o paschalnym wymiarze chrześcijańskiej śmierci oraz wiecznym przeznaczeniu człowieka.

§ 2. Obrzędy pogrzebowe winny być dobrze przygotowane i w pełni wykorzystane do głoszenia orędzia zbawczego.

§ 3. Należy pielęgnować religijne tradycje związane ze śmiercią i pogrzebem, jak: modlitwy rodziny i znajomych przy trumnie, udział w pogrzebie itp.

§ 4. Ze względu na wartość wstawienniczej modlitwy zastępczej, należy przypominać znaczenie ofiarowania Mszy świętej, pełnego udziału rodziny we Mszy świętej pogrzebowej, pamięć o rocznicach śmierci itp.

Statut 398

§ 1. W związku z załatwianiem formalności pogrzebowych kapłan winien okazać szczególną delikatność i takt duszpasterski.

§ 2. Pogrzeb może być okazją nawiązania duszpasterskiego kontaktu z osobami religijnie obojętnymi i stojącymi z dala od Kościoła.

Statut 399

§ 1. Należy zwrócić uwagę, aby pracownicy cmentarzy posługujący podczas pogrzebów zachowywali się godnie, strzegli się rutyny, pośpiechu oraz wszelkich nadużyć.

§ 2. Zaleca się odbywanie spotkań z pracownikami cmentarzy w ramach dekanatów lub w domach rekolekcyjnych, aby poprzez modlitwę, konferencje ascetyczne i wymianę doświadczeń, przysposabiać ich do godnego posługiwania wobec tajemnicy śmierci.

Statut 400

§ 1. Biorąc pod uwagę aktualne opinie psychiatrów, nie powinno się im odmawiać pogrzebu katolickiego samobójcom, jeśli w ciągu życia okazywali przywiązanie do wiary i Kościoła.

§ 2. Uczestnikom pogrzebu należy wyjaśnić podstawy takiego stanowiska.

§ 3. Samobójcę, który przed zamachem na swoje życie dawał publiczne zgorzenie, należy traktować jako jawnego grzesznika.

Statut 401

§ 1. Dopuszcza się pogrzeb katolicki jawnych grzeszników i wiernych, którzy do śmierci żyli w niesakramentalnym małżeństwie, jeśli przed śmiercią okazali jakiegokolwiek oznaki pokuty i obędzie się to bez publicznego zgorzenia.

Rozdział IV: Kult świętych, obrazów i relikwii

Kult Najświętszej Maryi Panny

Statut 402

§ 1. Kult Najświętszej Maryi Panny należy w archidiecezji pielęgnować i podtrzymywać oraz ubogacać w nowe formy, zgodne z nauką Kościoła. Z racji licznych sanktuariów maryjnych kult ten pomoże ożywiać i kształtować wiarę Ludu Bożego.

§ 2. W pobożności maryjnej należy ukazywać Maryję jako wzór wiary, zjednoczenia z Chrystusem i pełnienia woli Bożej.

Statut 403

§ 1. W praktyce duszpasterskiej należy szczególną uwagę zwrócić na następujące tradycyjne formy kultu: nabożeństwa majowe i październikowe, odprowadzane w każdym kościele parafialnym, oraz w miarę możliwości w kościołach filialnych, w czasie najbardziej dogodnym dla wiernych.

§ 2. Wiernych, którzy nie mogą uczestniczyć w nabożeństwie w świątyni, należy zachęcać do wspólnej modlitwy w maju i październiku przy krzyżach, kapliczkach i w domach.

§ 3. Niech będzie zachowywany zwyczaj odmawiania modlitwy *Anioł Pański*, na głos dzwonów.

§ 4. *Modlitwa różańcowa* należy do uprzywilejowanych form kultu maryjnego. Może ona być odmawiana indywidualnie, w rodzinach czy wspólnotach modlitewnych. Zaleca się także odmawianie tej modlitwy w niedziele i święta jako przygotowanie do liturgii.

§ 5. *Godzinki o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Maryi Panny* powinny być śpiewane przed pierwszą Mszą świętą w każdą niedzielę i w święta maryjne.

Statut 404

W zwykłe soboty, w które nie wypadają wspomnienia obowiązkowe, zaleca się obchodzić wspomnienie dowolne Najświętszej Maryi Panny.

Kult świętych Pańskich

Statut 405

Kult publiczny można oddawać tylko tym sługom Bożym, których Kościół zaliczył do grona świętych lub błogosławionych.

Statut 406

Bardzo uroczyście należy obchodzić święta patronów kościołów parafialnych. Główna Msza święta odpustowa powinna być celebrowana w czasie najbardziej dogodnym dla całej wspólnoty parafialnej.

Statut 407

§ 1. Kościół zaleca umieszczanie obrazów świętych w kościołach, aby wierni mogli oddawać im cześć i by służyły one rozbudzeniu pobożności wiernych. Nie powinna jednak być ich wielka liczba. Obecność obrazów nie może odwracać uwagi od samej akcji liturgicznej.

§ 2. Obrazy drogocenne, tj. wyróżniające się starożytnością, artyzmem lub doznawanym kultem, jeśli wymagają naprawy, mogą być odnawiane tylko za pisemną zgodą ordynariusza, który przed jej udzieleniem zasięgnie zdania biegłych.

§ 3. Obrazy umieszczane w kościołach winny odznaczać się odpowiednim poziomem artystycznym. Należy unikać dzieł szokujących wrażliwość wiernych.

Statut 408

§ 1. Synod zobowiązuje kapłanów i wiernych świeckich do szerzenia kultu patronów archidiecezji: św. Jana z Dukli oraz bł. Józefa Sebastiana Pelczara.

§ 2. Kult św. Jana winien być szczególnie żywy w Dukli, w Krośnie oraz w miejscach dedykowanych świątyni, natomiast miejscem szczególnego kultu bł. Józefa Sebastiana jest kościół katedralny gdzie spoczywają relikwie błogosławionego Biskupa.

§ 3. Zaleca się wspominanie patronów archidiecezji w modlitwach eucharystycznych.

Rozdział V: Miejsca święte

Statut 409

§ 1. Kościoły i kaplice, jako miejsca kultu Bożego i uświęcenia wiernych, a często jako również znaki kultury chrześcijańskiej narodu, powinny być otaczane szczególną czcią i troskliwością kapłanów i wiernych świeckich.

§ 2. Duszpasterze powinni włączać do współodpowiedzialności za miejsca święte wiernych świeckich, zwłaszcza za pośrednictwem Parafialnej Rady Duszpasterskiej czy jej sekcji ds. ekonomicznych.

§ 3. Obowiązkiem całej społeczności wiernych jest troska o bezpieczeństwo, odpowiedni stan techniczny, czystość i piękno swych świątyń oraz dbałość o utrzymanie sakralnego charakteru miejsc świętych.

Statut 410

§ 1. Wszelkie zmiany dotyczące wystroju wnętrza kościoła lub kaplicy oraz poważniejsze zabiegi konserwatorskie wymagają pozytywnej opinii Komisji Artystyczno – Budowlanej oraz zgody ordynariusza.

§ 2. W obiektach zabytkowych na prace konserwatorskie należy również uzyskać inne konieczne zezwolenia.

§ 3. Komisja Artystyczno – Budowlana opiniując projekt wykonania prac remontowo – konserwatorskich może sobie zastrzec odbiór tych prac.

Statut 411

§ 1. Na budowę kościoła konieczne jest wyraźne zezwolenie biskupa diecezjalnego, wydane na piśmie, poprzedzone wszechstronnym rozpoznaniem potrzeb i możliwości, określające ściśle jego lokalizację.

§ 2. Przed wykonaniem projektu technicznego należy uzyskać aprobatę koncepcji, stosując się przy jej szczegółowym rozpracowaniu do zaleceń Komisji Artystyczno – Budowlanej.

Statut 412

Zadania oraz uprawnienia Komisji Artystyczno – Budowlanej, a także tryb jej powołania i działania ustala jej regulamin, stanowiący Aneks nr

Statut 413

§ 1. Cmentarze, podobnie jak świątynie, są miejscem świętym, przeznaczonym wyłącznie na grzebanie zmarłych i odprawianie nabożeństw.

§ 2. Godność cmentarzy wymaga się, aby były one utrzymane w należyтым porządku i odpowiednio zabezpieczone.

§ 3. Duszpasterze powinni zachęcać wiernych do podobnej troski o cmentarze innych obrządków czy wyznań oraz o cmentarze komunalne.

Statut 414

§ 1. Zaleca się, aby cmentarze parafialne i komunalne posiadały kaplice przedpogrzebowe, odpowiednio wyposażone i utrzymane.

§ 2. Zarządcy kaplic przedpogrzebowych znajdujących się na cmentarzach parafialnych, udostępniają te pomieszczenia zmarłym z innego obrządku czy wyznania.

Statut 415

§ 1. Duszpasterze powinni zachęcać wiernych do stałej troski o krzyże i kaplice przydrożne. Okazją do przypominania o tym obowiązku może być doroczny odpust parafialny oraz wizytacja kanoniczna.

§ 2. Synod zachęca do tworzenia nowych świadectw wiary w krajobrazie archidiecezji, zaleca się jednak, aby przy projektowaniu oraz budowie tych obiektów zasięgać opinii biegłych w zakresie sztuki sakralnej.

§ 3. Proboszczowie niech służą radą wiernym świeckim, którzy w otoczeniu swojego domu zamierzają umieścić znak wiary w postaci krzyża czy kapliczki, aby dzieła te posiadały odpowiednią wartość artystyczną.

* * *

KSIĘGA V: DOBRA DOCZESNE KOŚCIOŁA

Rozdział I. Zarząd dobrami kościelnymi

Statut 416

Kościelne osoby prawne działające na terenie Archidiecezji Przemyskiej mogą nabywać, posiadać, zarządzać i alienować (*zbywać*) dobra doczesne, przede wszystkim dla celów kultu Bożego, utrzymania duchowieństwa oraz innych pracowników kościelnych, prowadzenia dzieł apostołatu i miłosierdzia wobec ubogich.

Statut 417

Majątek kościelny mogą stanowić nieruchomości i ich części składowe, rzeczy ruchome, pieniądze i prawa majątkowe kościelnych osób prawnych oraz instytucji kościelnych i fundacji pobożnych nie posiadających osobowości prawnej, ale zachowujących ścisły związek z Kościołem.

Statut 418

§ 1. Majątek kościelny i dochody parafii winny być wyraźnie oddzielone od własności oraz osobistego uposażenia duszpasterzy.

§ 2. Pieniądzy stanowiących własność parafii proboszcz nie może przechowywać na osobistym rachunku bankowym własnym lub innych osób.

§ 3. Jeśli pieniądze stanowiące własność parafii zgromadzone są na osobistym rachunku bankowym proboszcz zobowiązany jest niezwłocznie spowodować przeniesienie ich wraz z odsetkami na rachunek bankowy parafii.

§ 4. Postanowienia paragrafów poprzednich stosuje się odpowiednio do innych niż parafia kościelnych osób prawnych oraz osób nimi zarządzających.

Statut 419

§ 1. Majątkiem i dochodami parafii zarządza proboszcz w sposób sumienny ze starannością dobrego gospodarza.

§ 2. Przed podjęciem czynności przekraczających granice i sposób zwyczajnego zarządzania proboszcz winien wysłuchać opinii Rady duszpasterskiej lub jej sekcji ds. ekonomicznych oraz uzyskać pisemne upoważnienie ordynariusza. W szczególnych przypadkach, takich jak prowadzenie remontów przekraczających koszty bieżącej konserwacji raz prowadzenie inwestycji, wycinka drzew w lesie stanowiącym własność parafii, zbycie rzeczy stanowiących własność parafii, wymagana jest ponadto opinia właściwego dziekana.

§ 3. Czynnościami przekraczającymi granice i sposób zwyczajnego zarządzania są w szczególności:

- przyjęcie darowizny o wartości większej niż roczny dochód parafii,

- zaciągnięcie pożyczki lub innego zobowiązania majątkowego przekraczającego półroczny dochód parafii,
- prowadzenie remontów przewyższających koszty bieżącej konserwacji,
- prowadzenie inwestycji,
- wycinka drzew w lesie stanowiącym własność parafii,
- zbycie rzeczy stanowiących własność parafii,
- wydzierżawianie lub wynajmowanie nieruchomości i ich części stanowiących własność parafii na czas nieoznaczony lub na czas oznaczony przekraczający jeden rok
- oraz ustanawianie na tych nieruchomościach prawa użytkownika.

§ 4. Przepisy paragrafów poprzednich stosuje się odpowiednio do innych kościelnych osób prawnych.

Statut 420

Jeżeli zarządzanie proboszcza dobrami doczesnymi przynosi wielką szkodę Kościołowi, biskup diecezjalny może pozbawić go urzędu, zgodnie z przepisami prawa.

Statut 421

§ 1. Na zameldowanie osoby świeckiej w budynku kościelnej osoby prawnej, zarządca winien otrzymać pisemną zgodę ordynariusza miejsca.

§ 2. Przepis powyższy dotyczy również osób związanych pokrewieństwem z zarządcą budynku.

§ 3. Dysponowanie służbowymi mieszkaniami musi mieć na względzie aktualne i przyszłe potrzeby duszpasterskie kościelnej osoby prawnej.

Statut 422

§ 1. Wierni mają obowiązek zarządzać potrzebom Kościoła, aby posiadał środki konieczne do sprawowania kultu, prowadzenia dzieł apostołstwa oraz miłości, a także do tego, co jest konieczne do godziwego utrzymania szafarzy.

§ 2. Zwyczajnymi środkami utrzymania parafii oraz archidiecezji są ofiary składane przez wiernych. Korzystanie z innych źródeł utrzymania parafii możliwe jest po uzyskaniu zgody biskupa diecezjalnego.

§ 3. O ile parafia otrzyma zgodę na inne niż ofiary źródła utrzymania, proboszcz jest zobowiązany składać w kurii do końca stycznia coroczne sprawozdanie finansowe.

§ 4. Ofiary składane na tacę są własnością parafii. Przepis prawa oraz ordynariusz miejsca mogą nakazać przeznaczenie ich na cele ogólnodiecezjalne lub ogólnokościelne.

§ 5. Duszpasterze są obowiązani w sumieniu do odnotowywania ofiar na potrzeby parafii w parafialnej księdze rachunkowej, dysponowania ofiarami zgodnie z zalecanym przeznaczeniem oraz przekazywania ofiar, które przeznaczone zostały na cele ogólnodiecezjalne lub ogólnokościelne w terminie dziesięciu dni od ich przyjęcia.

§ 6. Duszpasterze nie mogą żądać, określać wielkości, ani uzależniać od złożenia ofiary, spełnienia posługi sakramentalnej i duszpasterskiej.

Statut 423

W Archidiecezji Przemyskiej obowiązują następujące ofiary na cele ogólnokościelne:

- na potrzeby Stolicy Apostolskiej, tzw. „Świętopietrze” ofiary zebrane podczas wszystkich Mszy świętych uroczystości św. Apostołów Piotra i Pawła;
- na konserwację zabytków Ziemi Świętej - ofiary zebrane przy adoracji Krzyża Świętego w Wielki Piątek oraz przy Bożym Grobie;
- na misje katolickie ze święta Objawienia Pańskiego (Trzech Króli), z niedzieli misyjnej w październiku oraz z parafialnego nabożeństwa misyjnego;

Statut 424

Na Katolicki Uniwersytet Lubelski przeznaczone są:

- połowa składki w drugi dzień Bożego Narodzenia i Wielkanocy;
- połowa składki z drugiej niedzieli sierpnia;
- połowa zbiórki do puszek: w drugą niedzielę czerwca i w trzecią niedzielę września.

Statut 425

Na cele ogólnodiecezjalne przeznaczone są następujące ofiary:

- składki na tacę w I niedzielę lutego, maja, sierpnia i listopada;
- składka z III niedzieli maja na *Fundusz Pomocy Parafiom Potrzebującym*;
- kwoty na utrzymanie domu księży emerytów, w wysokości ustalonej każdego roku przez biskupa diecezjalnego, po konsultacji z Radą kapłańską;
- składka z III niedzieli listopada na *Fundusz Wzajemnej Pomocy Kapłańskiej*;
- ofiary z jałmużny postnej na ogólnodiecezjalne cele charytatywne;
- kwoty uzyskane od narzeczonych z okazji zawieranego małżeństwa, z przeznaczeniem na fundusz Duszpasterstwa Rodzin, w wysokości ustalonej przez biskupa diecezjalnego, po konsultacji z Radą kapłańską;
- połowa składki z „Pasterki” na *Fundusz Ochrony Życia* w archidiecezji (druga połowa na *Fundusz Ochrony Życia* w parafii);

- składkę ze Mszy świętej połączonej z udzieleniem sakramentu bierzmowania z przeznaczeniem na *Fundusz Młodzieżowy*, służący wspieraniu inicjatyw duszpasterskich o zasięgu ogólnodiecezjalnym lub rejonowym;
- inne, wyraźnie zarządzane przez biskupa diecezjalnego, jednorazowe zbiórki na wskazane cele ogólnodiecezjalne.

Statut 426

§ 1. Na potrzeby Wyższego Seminarium Duchownego w Przemyślu obowiązują następujące świadczenia:

- składki z I niedzieli stycznia, marca, kwietnia, czerwca, lipca, września, października i grudnia;
- połowa składek z drugiego dnia Bożego Narodzenia i Wielkanocy, drugiej niedzieli sierpnia oraz z puszek w drugą niedzielę czerwca i trzecią niedzielę września, o ile biskup diecezjalny nie postanowi inaczej; część z tych składek przekazywana jest do Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie lub innej wyższej uczelni albo instytutowi naukowemu, stosownie do zawartych umów o współpracy naukowej;
- ofiary przyjmowane z okazji wszystkich Mszy świętych binowanych.

§ 2. Synod pochwała i podtrzymuje zwyczaj składania na rzecz seminarium duchownego jesiennych darów w naturze. Parafie, które nie składają tych darów, są zobowiązane do dodatkowej składki pieniężnej.

Statut 427

Synod zachęca także do innych ofiar na rzecz seminarium, na potrzeby instytucji archidiecezji oraz misji, składanych spontanicznie przez kapłanów i wiernych świeckich.

Statut 428

Na tych samych zasadach co parafie prowadzone przez kapłanów diecezjalnych, do świadczeń na cele ogólnokościelne, ogólnodiecezjalne oraz na rzecz Wyższego Seminarium Duchownego w Przemyślu są zobowiązane również parafie administrowane przez zakony oraz zgromadzenia zakonne. Wysokość ich może być zmodyfikowana przez biskupa diecezjalnego w oparciu o przepisy prawa lub umowę zawartą z wyższym przełożonym zakonnym.

Statut 429

Na cele parafialne przeznacza się:

- składki na tacę zbierane w pozostałe niedziele i święta nie wymienione w statutach 424-428;
- ofiary ze skarbonek, o ile jest to cel parafialny, określony napisem na skarbonie;

- opłaty cmentarne, gdy cmentarz jest własnością parafii, w wysokości ustalonej przez proboszcza w porozumieniu z Radą duszpasterską lub jej sekcją ds. ekonomicznych;
- dziesięć procent z ofiar złożonych z okazji wizyty duszpasterskiej;
- inne ofiary składane z przeznaczeniem na rzecz parafii.

Statut 430

Składki na cele ogólnokościelne i ogólnodiecezjalne oraz na seminarium duchowne powinny być zapowiedziane w poprzedzającą niedzielę, a co pewien czas niech duszpasterze wyjaśnią wiernym ich przeznaczenie.

Statut 431

Osobom fizycznym i prawnym nie wolno urządzać zbiórek na jakikolwiek pobożny lub kościelny instytut albo cel, bez pisemnego zezwolenia ordynariusza.

Statut 432

§ 1. W ramach mienia parafialnego może zostać wyodrębnione probostwo. W jego skład wchodzi: grunty, las, budynki czynszowe, zabudowania gospodarcze z inwentarzem, sad, warsztaty pracy oraz prawa rzeczowe, itd., z których dochód jest przeznaczony na utrzymanie duszpasterzy lub na inny wyraźnie oznaczony cel.

§ 2. Proboszcz parafii jest zarządcą i użytkownikiem majątku probostwa od dnia wprowadzenia na urząd; winien go pomnażać i ulepszać, a za jego stan odpowiada w sumieniu oraz zdaje relację ordynariuszowi.

Statut 433

Należy dążyć, aby mieszkania proboszcza oraz wikariuszy znajdowały się pod jednym dachem.

Statut 434

Kościelna osoba prawna powinna posiadać spis własnego inwentarza. Jeżeli kościelna osoba prawna nie posiada spisu inwentarza, jej zarządca zobowiązany jest niezwłocznie spis taki sporządzić.

Statut 435

§ 1. Inwentarz ma być spisany przez zarządcę w dwóch egzemplarzach i potwierdzony przez dwóch przedstawicieli Rady duszpasterskiej (ekonomicznej), dziekana oraz ordynariusza. Jeden egzemplarz przechowuje się w archiwum parafialnym, drugi w kurii.

§ 2. Nabyte w ciągu roku rzeczy dopisuje się w formie ciągłej do inwentarza, a ich wykaz przesyła się do kurii w styczniu następnego roku, celem zanotowania w drugim egzemplarzu.

§ 3. Skreślenie z inwentarza może być dokonane w oparciu o protokół podpisany przez dziekana oraz przynajmniej dwóch przedstawicieli Rady duszpasterskiej lub jej sekcji ds. ekonomicznych. Kopię protokołu należy przesłać do kurii.

Statut 436

Zarządcy powinni gromadzić i starannie przechowywać dokumenty dotyczące nieruchomości i ich części składowych stanowiących własność kościelnej osoby prawnej, takie jak wypisy aktów notarialnych, orzeczenia sądowe, decyzje i postanowienia organów administracji, zaświadczenia lub odpisy z ksiąg wieczystych, kopie map ewidencyjnych, wypisy z ewidencji gruntów lub katastru nieruchomości.

Statut 437

§ 1. Po zakończeniu roku kalendarzowego proboszcz przedstawia parafialną księgę rachunkową Radzie duszpasterskiej (lub jej sekcji ds. ekonomicznych), dziekanowi podczas wizytacji dziekańskiej oraz biskupowi podczas wizytacji kanonicznej.

§ 2. Sumaryczne sprawozdanie administracyjno-finansowe powinien proboszcz, po zakończeniu roku, przedstawić całej społeczności parafialnej.

Statut 438

§ 1. W razie koniecznej alienacji, tj. zbycia części nieruchomości kościelnej, w celu uzyskania pisemnego upoważnienia ordynariusza, wnosi się do kurii podanie, zaopiniowane przez dziekana oraz Radę duszpasterską lub jej sekcję ds. ekonomicznych. W podaniu należy przedstawić powody alienacji, sposób wykorzystania uzyskanych środków, opisać ogólny stan majątku, ocenę wartości przedmiotu oraz wykaz gruntów dawniej sprzedanych. Dołączyć też należy wypis z ewidencji gruntów lub katastru nieruchomości.

§ 2. Z uzyskanej w wyniku alienacji sumy pięć procent należy przekazać na cele charytatywne, wypełniając w ten sposób obowiązek ciężący na dobrach kościelnych.

Statut 439

§ 1. Wdzierżawienie lub wynajęcie nieruchomości i ich części, stanowiących własność kościelnych osób prawnych może nastąpić za wiedzą ordynariusza. W każdym przypadku wdzierżawiania lub wynajmowania nieruchomości kościelnych oraz ustanawiania na nich prawa użytkowania, co pewien czas należy dokonywać czynności prawnych lub faktycznych świadczących o wykonywaniu prawa własności.

§ 2. Nieruchomości kościelne mogą dzierżawić osoby godne zaufania. Dzierżawcami nie mogą być krewni lub powinowaci zarządcy kościelnej osoby prawnej do czwartego stopnia.

§ 3. W umowie dzierżawy (najmu) należy zamieścić zastrzeżenie, że dzierżawcy (najemcy) nie wolno poddzierżawiać (podnajmować) przedmioty umowy,

ani oddawać go do użytkowania z jakiegokolwiek tytułu osobom trzecim, a to pod rygorem nieważności umowy.

Statut 440

§ 1. Synod zachęca, aby kapłani, którzy przez całe życie korzystali z dóbr kościelnych pamiętali w testamencie o wspólnocie, z którą byli związani i dokonali zapisu na jej rzecz z własnych oszczędności. Niech pamiętają także o ofierze mszy świętej za zmarłych swoich dawnych współpracowników oraz parafian.

§ 2. Każdy kapłan, w rok po święceniach kapłańskich, winien mieć spisany testament, zgodnie z zasadami określonymi przez Synod, stanowiącymi Aneks nr

§ 3. Testament, powinien być aktualizowany nie rzadziej niż co pięć lat.

§ 4. Wikariusze oraz inni kapłani nie będący proboszczami składają swój testament w aktach kurii. Proboszczowie oraz emeryci mogą przechowywać swój testament u własnego dziekana.

Statut 441

Należy dążyć aby we wszelkich sprawach dotyczących zarządu dobrami doczesnymi zachowywano formę pisemną, o ile przepisy prawa cywilnego nie wymagają dla tych czynności formy szczególnej.

Rozdział II: Pracownicy świeccy instytucji kościelnych

Statut 442

§ 1. Pracownicy świeccy kościelnych osób prawnych powinni mieć świadomość swojego uczestnictwa, na miarę pełnienia funkcji, w zbawczej misji Kościoła. Wyrobienie tego przekonania zaleca się duszpasterzom jako ich pasterski obowiązek.

§ 2. Działalność wiernych świeckich zatrudnionych na poszczególnych odcinkach życia Kościoła jest znakiem ich odpowiedzialności za rozwój i jedność całego Ludu Bożego.

§ 3. Współpracy duszpasterzy ze świeckimi pracownikami powinna towarzyszyć atmosfera jedności, braterstwa, wzajemnej odpowiedzialności oraz sprawiedliwości.

Statut 443

§ 1. Świeckich pracowników kościelnych osób prawnych należy starannie dobrać, uwzględniając ich kwalifikacje moralne i zawodowe.

§ 2. Pracownicy świeccy winni dorastać do stawianych im zadań, doskonalić swoją duchowość oraz posiadane umiejętności, biorąc udział we wszystkich szko-

leniach i spotkaniach formacyjnych organizowanych w dekanacie czy w archidiecezji.

Statut 444

§ 1. Zatrudnianie pracowników przez kościelne osoby prawne powinno pozostawać w zgodzie z obowiązującymi przepisami prawa polskiego.

§ 2. Pracodawca kościelny, zatrudniając pracowników zgodnie z zasadami sprawiedliwości, winien swoich współpracowników wynagradzać oraz ich rodziny otaczać życzliwością.

Statut 445

§ 1. Synod docenia rolę świeckich wolontariuszy, dobrowolnie zaangażowanych w życie Kościoła, którzy ofiarując swój czas i zdolności, są zachętą dla innych w służbie Ewangelii.

§ 2. O ile działalność wolontariuszy posiada charakter stałej współpracy, zwłaszcza gdyby to było obciążeniem dla rodziny, należy zatroszczyć się o słuszne wynagrodzenie za pracę.

* * *

KSIĘGA VII: PROCESY W SĄDZIE KOŚCIELNYM

Statut 446

§ 1. Do zadań sądu kościelnego należy budowanie porządku prawnego w Kościele, prostowanie i formowanie sumień, przywracanie jedności w życiu rodzinnym.

§ 2. Synod z uznaniem ocenia pracę Sądu Metropolitalnego w Przemyślu, dostrzegając duszpasterski wymiar tej działalności.

Statut 447

§ 1. Sąd Metropolitalny w Przemyślu stanowi trybunał pierwszej instancji dla spraw sądowych z terenu archidiecezji.

§ 2. Dla spraw z diecezji rzeszowskiej i zamojsko – lubaczowskiej Sąd Metropolitalny w Przemyślu jest trybunałem drugiej instancji.

Statut 448

§ 1. Na czele sądu stoi wikariusz sądowy czyli oficjał, wspierany przez pomocniczego wikariusza sądowego czyli wiceoficjała. W skład trybunału wchodzi ponadto notariusz sądowy, obrońcy węzła małżeńskiego oraz sędziowie. Współpracuje z nim także rzecznik sprawiedliwości.

§ 2. Wikariusz sądowy, do końca stycznia każdego roku, przygotowuje sprawozdanie z działalności sądu dla Stolicy Apostolskiej oraz dla biskupa diecezjalnego.

Statut 449

§1. Przedmiotem postępowania sądowego jest dochodzenie lub obrona uprawnień osób fizycznych lub prawnych, stwierdzenie faktów prawnych w stosunku do tych, którzy podlegają trybunałowi ze względu na właściwość sądu lub są do niego - zgodnie z normami prawa - delegowani.

§ 2. Szczególnie czasochłonnym i ważnym duszpastersko zadaniem trybunału jest rozpatrywanie spraw dotyczących badania ważności małżeństwa lub przeprowadzenia procesu zmierzającego do uzyskania dyspensy papieskiej od małżeństwa zawartego a niedopełnionego.

Statut 450

Wszyscy pracownicy trybunału spełniają też funkcje duszpasterskie w stosunku do wiernych, którym pomagają uregulować konflikty sumienia, działając w duchu prawdy, sprawiedliwości i braterskiej miłości, kierując się przy tym normami prawa kościelnego.

Statut 451

§ 1. Proboszczowie oraz inni duszpasterze, w miarę swoich możliwości, powinni pomagać wiernym w redagowaniu skargi powodowej, według wzoru stanowiącego Aneks nr

§ 2. Szczególny obowiązek udzielenia pomocy w zredagowaniu skargi powodowej ciąży na duszpasterzu, który na forum wewnętrznym lub zewnętrznym, napotyka przypadek wskazujący na nieważność małżeństwa.

§ 3. W sytuacji, o której mowa w paragrafie drugim, kapłan ma obowiązek pomóc ustalić tytuł ewentualnej nieważności małżeństwa lub skierować zainteresowanych do biegłego w prawie kanonicznym.

Statut 452

Zdolnymi do zaskarżenia małżeństwa są: małżonkowie oraz rzecznik sprawiedliwości, kiedy nieważność małżeństwa została już ogłoszona, a małżeństwo nie może być uważnione lub jego uważnienie nie jest pożyteczne.

Statut 453

Proboszcz powinien w ciągu dwóch tygodni załatwić czynności zlecone przez Sąd Metropolitalny. Wśród zadań zleczonych proboszczowi szczególne znaczenie posiadają:

- przesłuchanie stron i świadków;
- napisanie opinii odnośnie do okoliczności zawarcia związku małżeńskiego;
- przedstawienie świadectwa kwalifikacyjnego oceniającego wiarygodność osób biorących udział w procesie sądowym.

Czynności te należy wykonać w poczuciu odpowiedzialności, w duchu sprawiedliwości i prawdy, w zgodzie z własnym sumieniem.

Statut 454

Kapłani mają obowiązek pouczać wiernych o przyczynach nieważności małżeństwa sakramentalnego. Należy to czynić w czasie przygotowania do małżeństwa, podczas spowiedzi, w czasie wizyty duszpasterskiej czy rekolekcji parafialnych.

Statut 455

Duszpasterze powinni przypominać wiernym o moralnym obowiązku składania zeznań w sądzie kościelnym.

Statut 456

§ 1. Po otrzymaniu zawiadomienia o wyroku sądowym stwierdzającym nieważność małżeństwa, proboszcz jest obowiązany odnotować ten fakt w księdze chrztów i ślubów, z uwzględnieniem wszystkich klauzul i dodatkowych zastrzeżeń

zawartych w treści wyroku lub wydanych przez ordynariusza miejsca. O dokonaniu adnotacji należy powiadomić Sąd Metropolitalny.

§ 2. Przy wydawaniu świadectwa chrztu, w przypadku orzeczenia nieważności małżeństwa, należy zaznaczyć fakt stwierdzenia nieważności, podając również wszelkie klauzule, jeśli takie znajdują się w wyroku sądowym.

Statut 457

Osoba, która otrzymała stwierdzenie nieważności małżeństwa z zakazem zawierania nowego, a pragnie zawrzeć nowe małżeństwo, musi zwrócić się z prośbą do ordynariusza miejsca o zezwolenie na jego zawarcie.

Statut 458

Postanowienia w sprawie opłat sądowych winny uwzględniać sytuację materialną stron procesowych, których ubóstwo nie powinno być przeszkodą w prowadzeniu sprawy przed trybunałem kościelnym.

* * *

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Statut 459

Uchwały Synodu Archidiecezji Przemyskiej, zatwierdzone w dniu 1 stycznia 2000 roku, wchodzi w życie z dniem 17 września 2000 roku.

Statut 460

§ 1. Z dniem wejścia w życie uchwał synodalnych tracą swoje urzędy archiprezbiterzy, dziekani i wicedziekani.

§ 2. Wymienieni w § 1. pełnią swoje obowiązki do czasu wejścia w życie nowych nominacji.

§ 3. W ciągu trzech miesięcy od wejścia w życie uchwał synodalnych, biskup diecezjalny obsadzi urzędy, o których mowa w § 1.

Statut 461

§ 1. Z dniem wejścia w życie uchwał synodalnych ustają funkcje rejonowych i dekanalnych referentów duszpasterskich oraz dekanalnych ojców duchownych.

§ 2. W porozumieniu z biskupem diecezjalnym, archiprezbiter w ciągu trzech miesięcy od wejścia w życie uchwał synodalnych wyznaczy rejonowych referentów duszpasterskich

§ 3. Po zasięgnięciu opinii kapłanów dekanatu, dziekan w ciągu trzech miesięcy od wejścia w życie uchwał synodalnych wyznaczy ojca duchownego i dekanalnych referentów duszpasterskich.

§ 4. O decyzjach wymienionych w § 2-3 archiprezbiter i dziekan pisemnie powiadomią Kurię Metropolitalną w Przemyślu.

Statut 462

§ 1. W ciągu trzech miesięcy od wejścia w życie niniejszego dokumentu synodalnego, biskup diecezjalny odnowi skład Rady kapłańskiej w oparciu o jej własny statut.

§ 2. Ze składu Rady kapłańskiej biskup diecezjalny ustanowi Kolegium konsultorów, zgodnie z wymaganiami prawa powszechnego.

Statut 463

§ 1. Biorąc pod uwagę zalecenia niniejszego Synodu, w ciągu trzech miesięcy od wejścia w życie jego uchwał, biskup diecezjalny powoła:

- Radę duszpasterską Archidiecezji Przemyskiej,
- Radę społeczną Archidiecezji Przemyskiej.

§ 2. O ile zaistnieje uzasadniona potrzeba, biskup diecezjalny może powołać inne rady, których cele i zadania określą zatwierdzone statuty.

Statut 464

§ 1. Z chwilą wejścia w życie postanowień niniejszego Synodu ulegają rozwiązaniu dotychczasowe parafialne rady duszpasterskie (*rady parafialne*).

§ 2. W ciągu trzech miesięcy od wejścia w życie ustaw synodalnych, w każdej parafii należy powołać nową radę duszpasterską, w oparciu o obowiązujące normy.

SPIS TREŚCI

I STATUTY SYNODALNE

KSIĘGA I	NORMY OGÓLNE	3
KSIĘGA II	LUD BOŻY ARCHIDIECEZJI PRZEMYSKIEJ	4
CZĘŚĆ I WIERNI ŚWIECCY W KOŚCIELE PRZEMYSKIM		
ROZDZIAŁ I:	RODZINA KATOLICKA	4
	<i>Przygotowanie do małżeństwa</i>	4
	<i>Duszpasterstwo rodzin</i>	7
	<i>Struktury i pracownicy duszpasterstwa rodzin</i>	9
	<i>Duszpasterstwo rodzin w sytuacjach trudnych i nieprawidłowych</i>	11
	<i>Misja rodziny w Kościele i społeczeństwie</i>	13
ROZDZIAŁ II:	PARAFIALNE RADY DUSZPASTERSKIE	14
ROZDZIAŁ III:	DUSZPASTERSTWO SŁUŻBY LITURGICZNEJ	15
	<i>Ministranci, lektorzy, kantorzy, komentatorzy</i>	15
	<i>Schole, chóry i parafialne zespoły muzyczne</i>	16
ROZDZIAŁ IV:	GRUPY MODLITEWNE I RUCHY RELIGIJNE	18
ROZDZIAŁ V:	STOWARZYSZENIA WIERNYCH	20
ROZDZIAŁ VI:	AKCJA KATOLICKA	22
ROZDZIAŁ VII:	ŚRODKI PRZEKAZU W SŁUŻBIE EWANGELII	22
ROZDZIAŁ VIII:	TROSKA O POTRZEBUJĄCYCH POMOCY, CHORYCH I WIĘZNIÓW	23
	<i>Parafia</i>	23
	<i>Szpitala</i>	24
	<i>Zakłady karne</i>	26
	<i>Caritas</i>	26
	<i>Fundacja «Wzrastanie»</i>	26
ROZDZIAŁ IX:	TROSKA O TRZEŻWOŚĆ I PRZECIWDZIAŁANIE INNYM UZALEŻNIENIOM	27
ROZDZIAŁ X:	DUSZPASTERSTWA ZAWODOWE	28
ROZDZIAŁ XI:	DUSZPASTERSTWO PIELGRZYMKOWE I TURYSTYCZNE	29
ROZDZIAŁ XII:	EWANGELIZACJA PRZEZ KULTURĘ	30
CZĘŚĆ II ŚWIĘCI SZAFARZE CZYLI DUCHOWNI		
ROZDZIAŁ I:	PRZYGOTOWANIE DO KAPLAŃSTWA	32
	<i>Troska o powołania kapłańskie</i>	32
	<i>Wyższe Seminarium Duchowne</i>	33
ROZDZIAŁ II:	OBOWIĄZKI I PRAWA DUCHOWNYCH	34
	<i>Obowiązek życia świętego</i>	34
	<i>Obowiązek stałej formacji</i>	36
	<i>Prawo do godziwego utrzymania</i>	36
	<i>Prawo do wypoczynku</i>	37
	<i>Prawo do zabezpieczenia na wypadek niezdolności do pracy</i>	38
ROZDZIAŁ III:	CENTRALNE STRUKTURY KOŚCIOŁA LOKALNEGO	38
	<i>Arcybiskup metropolita</i>	38
	<i>Biskupi pomocniczy</i>	39
	<i>Biskupi seniorzy</i>	39
	<i>Kuria Metropolitalna</i>	39
	<i>Wikariusze generalni</i>	40

<i>Sąd Metropolitalny</i> -----	42
<i>Rada kapłańska i Kolegium konsultorów</i> -----	42
<i>Rada dos spraw ekonomicznych</i> -----	43
<i>Rada duszpasterska</i> -----	43
<i>Rada społeczna</i> -----	43
<i>Przemyska Kapituła Metropolitalna</i> -----	43
<i>Kapituły kolegiackie</i> -----	44
ROZDZIAŁ IV: PARAFIA I JEJ DUSZPASTERZE -----	44
<i>Proboszcz</i> -----	44
<i>Wikariusze parafialni</i> -----	46
<i>Katecheci parafialni</i> -----	47
<i>Księża emeryci</i> -----	48
<i>Księża chorzy</i> -----	49
<i>Inni kapłani pozostający na terenie parafii</i> -----	49
ROZDZIAŁ V: DZIEKAN I WICEDZIEKAN -----	50
ROZDZIAŁ VI: ARCHIPREZBITER -----	51
ROZDZIAŁ VII: INSTYTUTY ŻYCIA KONSEKROWANEGO I STOWARZYSZENIA ŻYCIA APOSTOLSKIEGO ---	52
KSIEĞA III – NAUCZYCIELSKIE ZADANIA KOŚCIOŁA -----	55
ROZDZIAŁ I: PRZEPOWIADANIE SŁOWA BOŻEGO -----	55
<i>Rekolekcje i misje parafialne</i> -----	56
<i>Apostolat biblijny</i> -----	58
ROZDZIAŁ II: KATECHEZA DZIECI I MŁODZIEŻY -----	60
ROZDZIAŁ III: KATECHEZA DOROSŁYCH -----	63
ROZDZIAŁ IV: ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA MISJE -----	64
ROZDZIAŁ V: WSPÓLPRACA Z INNYMI OBRZĄDKAMI I WYZNANIAMI -----	66
KSIEĞA IV: UŚWIĘCAJĄCE ZADANIA KOŚCIOŁA -----	70
CZĘŚĆ I SAKRAMENTY ŚWIĘTE	
ROZDZIAŁ I: CHRZEST -----	70
ROZDZIAŁ II: BIERZMOWANIE -----	72
ROZDZIAŁ III: EUCHARYSTIA -----	75
ROZDZIAŁ IV: SAKRAMENT POKUTY -----	80
ROZDZIAŁ V: SAKRAMENT NAMASZCZENIA CHORYCH -----	85
ROZDZIAŁ VI: SAKRAMENT ŚWIĄCEŃ -----	86
<i>Święcenia kapłańskie</i> -----	86
<i>Prymicje kapłańskie</i> -----	86
<i>Jubileusze kapłańskie</i> -----	87
ROZDZIAŁ VII: SAKRAMENT MAŁŻEŃSTWA -----	87
CZĘŚĆ II POZOSTAŁE AKTY KULTU BOŻEGO	
ROZDZIAŁ I: SAKRAMENTALIA -----	90
ROZDZIAŁ II: LITURGIA GODZIN -----	91
ROZDZIAŁ III: POGRZEB CHRZEŚCIJAŃSKI -----	92
ROZDZIAŁ IV: KULT ŚWIĘTYCH, OBRAZÓW I RELIKWII -----	93
<i>Kult Najświętszej Maryi Panny</i> -----	93
<i>Kult świętych Pańskich</i> -----	94
ROZDZIAŁ V: MIEJSCA ŚWIĘTE -----	94
KSIEĞA V: DOBRA DOCZESNE KOŚCIOŁA -----	97
ROZDZIAŁ I. ZARZĄD DOBRAMI KOŚCIELNYMI -----	97
ROZDZIAŁ II: PRACOWNICY ŚWIECCY INSTYTUCJI KOŚCIELNYCH -----	103
KSIEĞA VII:-----PROCESY W SĄDZIE KOŚCIELNYM	